שבועון לבית ולמשפחה, גיליון מס' 209, יום ד', כ"ג בסיון תשמ"ח 8.6.1988

76119/789

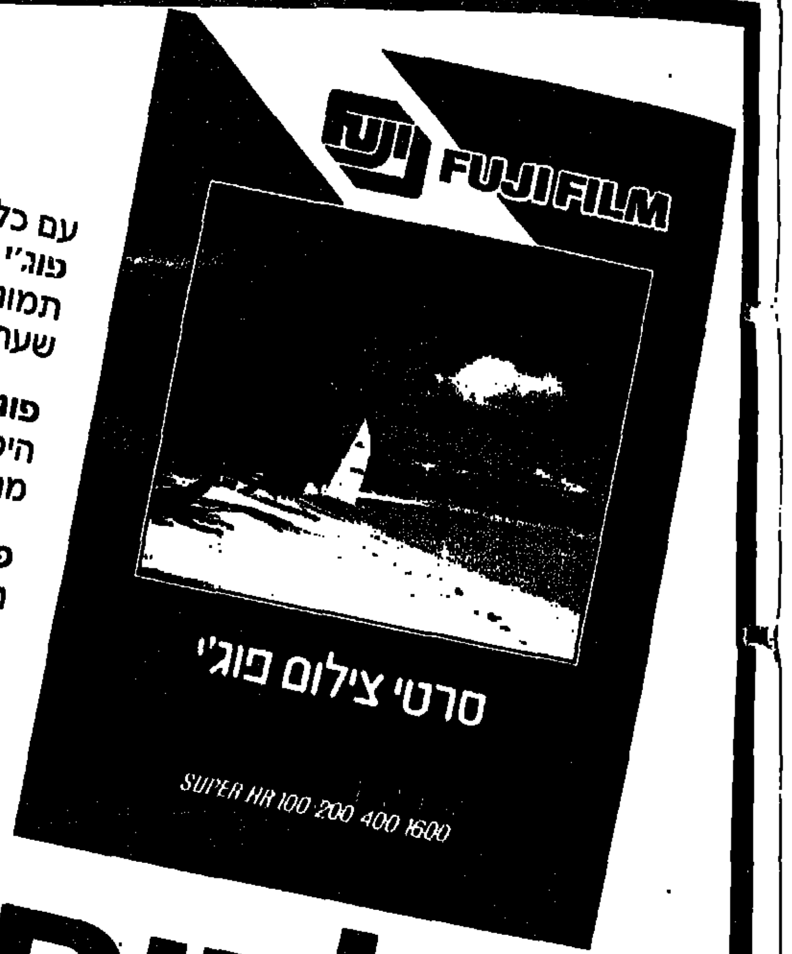

עם כל קניה של סרט צילום
פוג'י SUPER HR תקבל **חינם** אלבום
תמונות מיוחד (לבחירתך 5 תמונות
שער שונות).

פוג'י SUPER HR סרט הצילום
היפני, שפרץ קדימה והשאיר את כל
מתחריו מאחור.

פוג'י SUPER HR - סרט הצילום של
הצלמים המקצועיים.

פוג'י SUPER HR סרט הצילום שלך
- מהתמונה הראשונה.
אל תשכח לדרוש את האלבום בזמן
קנית הסרט.

אלבום תמונות חינם

עם כל סרט צילום של

פוג'י

FUJICOLOR
SUPER HR 100·200·400·
FUJI FILM

סרט הצילום המפותח ביותר בעולם

קורס "מֶטָמוֹרְפוֹז"

6 מפגשים של שלוש שעות בהדרכת מיטב המומחים בישראל.

"למדתי לנצל את כל הנתונים הטבעיים, בדרך המתאימה ביותר".

כדי לדעת איך, צריך ללמוד. כדאי לשמוע מאנשי־מקצוע, מומחים מכל תחום. מיליוני נשים ברחבי העולם למדו את "הסודות הקטנים": מה מתאים ומה מחמיא? איך להדגיש ולהבליט, כיצד לטשטש ולהסתיר? הן יודעות להתאפר, להתלבש, להסתפר, לשמור על בריאות העור והשיער. לנצל את כל הנתונים הטבעיים בדרך המתאימה ביותר.
קורס "מטמורפוז": מיטב אנשי־המקצוע יטרחו מסביבך: יסבירו, ייעצו, יתאימו. לא יסתפקו בעצות כלליות, אלא גם יראו לך בדיוק מה ואיך לעשות. תקבלי תשובות לכל השאלות. תלמדי לנצל, בדרך המוצלחת ביותר, את כל נתוניך הטבעיים. כך עושים בעולם, כך עושים גם ב"מולה־סנטר", ישראל.

נ.ב.
אם לפתע את קוצרת מחמאות מן הסובבים אותך, ("כמה שזה מתאים לך", "איפה קנית את זה", "איך עשית את זה?") אל תופתעי, זה קורה כמעט לכל בוגרות ה"מטמורפוז". הן לומדות להסתדר גם עם זה...

קורס מֶטָמוֹרְפוֹז
6 מפגשים שבועיים של שלוש שעות. בוקר, אחה"צ וערב.
- **איפור** התאמה אישית לפי מבנה פנים.
- **אופנה** המלצות והתאמת מלתחה אישית.
- **עיצוב־שיער** ייעוץ מקצועי, התאמה ותספורת חינם.
- **התאמת צבעים** יסודות תורת הצבע. התאמה אישית.
- **התעמלות פנים** השיטה החדשה שמעוררת התעניינות ברחבי העולם.
- **תזונה נכונה** מה לאכול, מה לא לאכול, כמה לאכול ומתי
- **קוסמטיקה** מבנה העור, דרכי שמירה וטיפול נכון.

הקורס כולל תספורת אישית

מוסדות, מקומות־עבודה, ועדי־עובדים וקיבוצים:
קורסים מיוחדים וסדנאות "מטמורפוז" של יום אחד. פרטים ב"מולה־סנטר". טל: 238463, 231013־03.

סדנת "מטמורפוז" אישית
הדרכה מקצועית-פרטית!
אם את מתגוררת רחוק ממרכזי "מולה־סנטר", אם אין לך פנאי כרגע לקורס ארוך ומעמיק, אם את רוצה להיות "מלכה ליום אחד" -- את מוזמנת לסדנת "מטמורפוז" של יום אחד. מסלולי התאמה מקצועית וייעוץ אישי:
□ איפור □ קוסמטיקה □ התאמת צבעים □ אופנה.
הסדנה כוללת תספורת אישית וצילומים.

מולה־סנטר

מולה־סנטר - חיפה:
□ ארלוזורוב 3א, פינת הרצל 50.
טל: 04־663462

מולה־סנטר - ת"א:
□ דיזנגוף 224.
טל: 231013, 238463־03

מגזין

15—14
דבורת שפירא:
נעים עריידי
להטוטן בשני עולמות

17
גילה מצא:
משולש תקשורתי מאוד
בתערוכת ה־40

20
יוסף לפיד:
העור של טומי

21
ליאורה עיני:
הוי, טיטוס

27—26
אביבה מין:
נסיכים מקומיים

29
דורון מאירי:
ספרטה בהזורע

30
מילי שחק בופמן:
מגע אישי

עורכות:
חמר אבידר וליאורה עיני

עיצוב ועריכה גרפית:
כרמית אדלר, רותי בנאי

מודעות: גילה שניידר, סימה בללי
טלפון 439474 (03)

מכירת הפקה: בתיה אבישי
טלפון 439276 (03)

כל הזכויות שמורות למעריב ©

סיפור השער:

אפרת שגב, 17, ילדת סנדוויץ' בין שני אחים ומהדברים היותר יפים שיש להוד השרון להציע. את הצעדים הראשונים על המסלול עשתה בתצוגות של ביה"ס "ויצ"ו צרפת", בו היא לומדת עיצוב אופנה. לפני שתתחיל קריירה של מעצבת מהמגזין, היא רוצה לטעום את הצד השני של המצלמה ולעסוק בדוגמנות.
צילום: גרי אברמוביץ

כותבים לנו

הצד של ציונה שמשי

אינני בדיוק מתנעלבות מכל מלה הנאמרת־נכתבת עלי, אך הקטע במדורכם "מגע־אישי" מיום 25.5.88 מחייב תגובתי.

התנצלותה הטלפונית של רות אדלר דיין בפני והבעת בושה על התנהגות משפחתה מחזקת את דברי. העובדות פשוטות: אב ובנו – דיין, (בעלה של המעצבת) – הינם אנשים, שהמונחים 'נימוס' ו'שירות לקוחות' פשוט אינם קיימים במילון שלהם. הצלחתם – אם אכן הם מצליחים – הינה בזכות הסחורה שלהם ולמרות התנהגותם.

ול"אירוע" עצמו: ערב פסח; תהליך ההכרות שלי עם החולצות ובחירתן נמשך 10 דקות בדיוק. בעת התשלום לא הסתפק דיין במידע הרב המודפס על ההמחאה שלי, ולא במספר תעודת הזיהוי שמסרתי לו – דבר המספק חנויות מהודרות ושווקים ובסכומים גבוהים בהרבה מזה שהיה מדובר בו. יתכן שנראיתי לו כל־כך בלתי מהימנה שלא הסתפק בכל זאת – ודרש לזהות אותי, אך הדבר נעשה בגסות, שכללה את צעקות הבן "שאסתלק מהחנות ושלא אקנה סחורה שלו בשום חנות אחרת".

לא שמי עלה במשך כל הדרמה הזאת, אלא דווקא שם בעלי, המופיע גם הוא בהמחאה. דיין, בעל החנות, אמר בבדיקת ההמחאה שהוא מכיר את בעלי, עבד איתו בסרט, "אבל זה לא יעזור לי".

הרבה דברים אני עושה בחיים, אך לעולם איני עוסקת בהחדרת שמי בחלומותיהם של סוחרים גסי־רוח.

יפו העתיקה — ציונה שמשי

כנס אחיות רמב"ם

מפגש חגיגי של 50 מחזורים של בית הספר לאחיות, ליד המרכז הרפואי רמב"ם, יתקיים ב־7.9.88, במסגרת האירועים של 40 שנה למדינה ו־50 שנה לקיומו של בית החולים רמב"ם.

בוגרות המחזורים מתבקשות להעביר בהקדם את שמותיהן תוך ציון שם קודם, שנת סיום ביה"ס לאחיות וכתובת מדוייקת.

את הפרטים לשלוח אל:
מטה יובל ה־50, בית ספר לסיעוד
מרכז רפואי רמב"ם, בת־גלים, חיפה

חיפה — דוד שלמה, מרכז ועד היובל

שיטת המזרנים

בעת שרותי במלואים ראיתי כיצד משכיבים הערבים כמה ילדים בבית. הם פורשים מזרנים על רצפת החדר, למחרת בבוקר הם אוספים אותם ומרכזים אותם באחת הפינות. כך יש לילדים מקום ומרחב כדי לשחק. לדעתי, יש לאמץ את "שיטת המזרנים" גם אצלנו. היא עדיפה על מיטות נוער המקשות על הנקיון ומקטינות את המקום הפנוי בחדר.

רחובות — צבי אורן

דעה אחרת

סוכת הבגרות הנופלת

מדי שנה בשנה, מופיעים ראשי משרד החינוך ודובריו, ומוסרים לעם בישראל על חידושים במתכונת בחינות הבגרות, על מעקב והחמרה בצעדים נגד מעתיקים ועל "רעיונות חדשים", שיקדמו את החינוך בישראל. עצוב לראות ולקרוא את "מובילי" החינוך בארץ, מנסים בכל פעם מחדש, להקים את סוכת הבגרות הנופלת, ועצוב עוד יותר לראות את אלפי התלמידים המשחיתים את זמנם וכשרונם בהתכוננות לבחינות אלה.

אם בתקופתו של השר המר, שאינו איש תנועת העבודה, היו חידושים של יותר בחירה, מקוריות והעמקה, שותפות בין מחנכים ותלמידיהם, חידושים שהביאו להשגים מסויימים בכיוון סגירת פערים, ויותר מבני כל השכבות שהגיעו ללימוד באוניברסיטה, הרי דווקא שר חינוך יצחק נבון, ממנהיגי תנועת העבודה, נכנע לטענת האוניברסיטות בדבר ירידת הרמה. הוא מיהר, עם חלק מיועציו, להחזיר אותנו אל המתכונת הישנה והקשוחה. מי שבא בטענות למעתיקים ולמוריהם על העתקות ושקרים יודע בסתר לבו כי אלו בנים חוקיים של השיטה, כמו שינון חסר דמיון, ושאר הרגלים המובילים ליתר הצלחה.

מי שבא בטענות לצרות האופק, לקונפורמיות ולהקצנה ימינה בקרב הנוער, יודע שהם חלק מהותי מן הפילוסופיה של הבגרות, שכל כולה היא הליכה בתלם, חוסר מחשבה מקורית, ונתינת הכוח והסמכות בידי עולם המבוגרים, ללא שיתוף וצמיחה ביחד של הנוער ומחנכיו. מי שמוותר על מהלכים דמוקרטיים מודרכים בחינוך ומטפח גישה הירראכית וסמכותית לשמה, אל יתפלא שיצמח לו דור המוותר על דמוקרטיה במדינה, מחפש אחר מנהיג חזק וכל יכול, ומטפח גישות גזעניות.

אם היו זרמים ומגמות אחרות שטיפחו חברת נעורים מעורבת ואיכפתית, לימוד לא־פרונטלי, הערכה למאמץ ולמחשבה מקורית ומעמיקה ולא מספרים, ציונים ותעודות, אם היו זרמים שדגלו בלימוד שהוא שיתוף בין־תחומי של מורים, חניכים ואף הורים, אם היו זרמים כאלה, פה ושם עוד ישנם בקיבוצים, בעיר ובעיירה, הרי הם הולכים ומוותרים על ייחודם, כדי להיות כמו־כולם.

הגיע הזמן (כבר מזמן) לבטל את בחינות הבגרות, לאפשר לכל הרוצה בכך ללמוד שנה ראשונה באוניברסיטה ואז לקיים הליך מוסכם, שיאפשר לסטודנט להמשיך ולהתאים עצמו ללימוד המתאים לו.

יגאל וילפנד

סיפורה של בובה

בתי הקטנה, בת שנה וחצי, "התאהבה" בבובת בד של אחותה הגדולה; והתרגלה להירדם, לטייל ולהרגע רק איתה. כשהחלה הבובה להתבלות, חיפשתי מחליפה זהה, אך הוברר שייצורן של בובות אלו נפסק לפני שנים. מצאתי את שם היצרן בפתק המחובר לבובה, והתקשרתי אליו. אשתו, אלינור, הבטיחה לבדוק במחסן. כעבור ימים מספר התקשרה והודיעה שנמצאה הבובה. כמובן שבקשתי שתיים (גם עבור הבת הגדולה) ואלינור הבטיחה ואכן שלחה 2 בובות. לצערנו הרב משרד התקשורת איכזב והבובות מעולם לא הגיעו. אלינור התעניינה, וכששמעה על כך טרחו היא ובנזוגה ובאו לביתי והביאו את הבובות, וכל זאת ללא כל תשלום.

אכן, יחס מיוחד שרק במקרים נדירים זוכים לו. תודה למשפחת לורברו

רמת אביב — דורית אלישע

עד 50% הנחה
מגבות ומצעים מעודפי־ייצוא וסוג ב' בחנות־המפעל
ורדי'ן — מצעים ומגבות
פתח־תקוה, אזור התעשיה, ק. מטלון, מבטחים 6, טל' 03־9221119

SF
סנפרוסט
טרי יותר מטרי

לאצבעות שמגישות סנפרוסט מגיע לענוד טבעת יהלום!

סנפרוסט עושה לך קיץ קל, נוח, טעים - ועכשיו גם אלגנטי! במבצע הקיץ של סנפרוסט יוגרלו **48 טבעות יהלום** - 6 טבעות בכל שבוע. השתתפי במבצע ותוכלי גם ליהנות מאחחות סנפרוסט הנפלאות וגם לזכות בטבעת יהלום יפה ואופנתית!

באיזו טבעת את בוחרת, גברתי?

כן, גם זוכה - וגם בוחרת! כל מי שתזכה בטבעת תוכל לבחור לעצמה אחת מתוך מבחר דגמים אופנתיים ומאוד מאוד מהממים, במרכז היהלומים ברמת־גן.
וגם אתה, אדוני, יכול לזכות בטבעת! בחר לך אחת כלבבך - והענק אותה במתנה ל...(סנפרוסט סומכת על טעמך). -
כל הטבעות עשויות זהב 18 קרט ומשובצות ביהלום סוליטר רבע קרט!!

ומה עליך לעשות כדי לזכות?

- הכניסי לתוך מעטפה 4 אריזות ריקות של מוצרי סנפרוסט (לפחות אחת של לקטים).
- ציינו על גבי המעטפה את פרטייך האישיים (שם, כתובת ומס' טלפון) והשלימי את הסיסמא "סנפרוסט טרי יותר ____". שלחי את המעטפה לסנפרוסט, ת.ד. 2223, אשדוד 77121.
- מספר המעטפות אינו מוגבל. ככל שתשלחי יותר מעטפות יגדלו סיכוייך לזכות!
- המבצע יתקיים בתאריכים 31.7.88-3.6.88. בתקופת המבצע תתקיים הגרלה כל שבוע.
- בכל הגרלה יוגרלו 6 טבעות מבין המעטפות שיגיעו באותו שבוע (בכפוף לתקנון המבצע).

- את תקנון המבצע ניתן להשיג במשרד הפרסום ובמשרדי אגף השיווק של "סנפרוסט".
- ההשתתפות במבצע אסורה על עובדי "סנפרוסט", יגיתם מערכות תדמית ובני משפחותיהם.

רגע, חושבים!

ארט בוכוואלד
מה הוא אמר

הדבר היחיד שאתם רואים כאשר מנהיגי העולם נועדים יחדיו הוא רגע היציאה שלהם מהפגישה. הדברים היחידים שאתם שומעים הן ההצהרות החיוורות שהם משמיעים למיקרופונים.

"היו לנו חילופי דיעות פוריים ביותר, אשר יוליכו בסופו של דבר להבנה הדדית", אומר ראש הממשלה.

ואז מגיע תורו של שר החוץ האמריקני לשאת דברים. "הדיונים היו כנים וגלויים ואנו מקווים שביום מן הימים הם יניבו תוצאות חיוביות לגבי האיזור כולו".

כללי הדיפלומטיה מחייבים את שני האישים לשאת הצהרות כאלה. אולם עליכם לקרוא בין השורות, כדי לדעת את המשמעות האמיתית של הדברים.

זה מה שראש הממשלה רצה באמת לומר, כאשר תיאר את השיחות כפוריות: "כאשר שר החוץ ניסה להפעיל עלי אמצעי סחיטה, באיימו בניתוק אספקת טילי קרקע־אוויר, לא היתה לי כל ברירה אלא לזרוק לעברו את קערת הפרי".

ושר החוץ באמת רצה לומר, "מה אתה כבר יכול לצפות מארם שכל ימיו היה קצר רוח".

וכך הלאה וכך הלאה. להלן הדו־שיח כפי שנשמע – ומה שחלף באמת במוחם של האישים.

ראש הממשלה מדבר לפני סוללת המיקרופונים. "היו לנו חילופי דברים חריפים אולם עכשיו אנו יכולים לנוע הלאה". (תרגום: "המזכיר רוצה בשלום וחפץ שהרוסים יישבו ליד השולחן. איך הוא יכול לדבר על שניהם בנשימה אחת? הצרה עם האמריקני היא שהוא משחק יותר מדי טניס (והשמש מוגעת בראשו".)

"אני רוצה לומר", מכריז שר החוץ, "שתחומי ההסכמה רחבים הרבה יותר מתחומי המחלוקת. הצלחתי להיטיב להכיר את ראש הממשלה והמסע כולו היה כדאי לו רק מסיבה זו". ("לו יכולתי לדעת מראש איזה תועלת זעומה תצא לי מכל זה, הייתי מביא איתי את כתבי דה־טוקוויל ונשאר במלון".)

שוב, ראש הממשלה: "שתי אומות גדולות יכולות להסכים שלא להסכים, אולם אסור שהדבר ימנע מהן לספק מסוקים אחת לרעותה". (תרגום: "לא זו בלבד ששר החוץ טועה בכל דבר, הוא גם משעמם עד זוועה. כל מי שמצליח להפיל תרדמה על כל חברי הקאבינט שלי תוך שהוא מציג את ההצעה ה'סופית' שלו בעניין השלום – ראוי לפרס נובל לשלום".

שר החוץ אינו מוכן לוותר. "בדעתי לשוב ולהמשיך בשיחות שניהלנו היום, מאחר שרק באמצעות שיחות ליד שולחן הדיונים יעלה בידינו להשיג פתרונות לבעיות סבוכות שבפניהם עומדים ראש הממשלה ואני". (תרגום: "גם אם הוא היה מסכים לכל לא הייתי מוכן לקבל את. תנאיו מאחר שלא הבינותי מילה מדבריו".)

קברניטי העולם יודעים שדבריהם יוקרנו בטלוויזיה ויישלחו מסביב לעולם. לכן, אין הם רוצים להיראות מפסידנים.

המון דברים חולפים בראשו של ראש הממשלה, כאשר מגיע תורו לדבר למיקרופונים, אולם הוא יודע שאין זה נבון לגלות מה הם, כגון: "אלמלא היינו צריכים את האף־16 החדשים הייתי שופך את קנקן המים על מכנסיו".

שר החוץ נושך תמיד את לשונו כדי שלא יתפרצו מפיו המלים הבאות: "ראש הממשלה הוא סרבן קשה עורף שאינו יודע משמאלו לימינו. כל מה שהוא רוצה זה מלחמה, ואם הוא ימשיך לנהוג כפי שהוא נוהג – יקבל את מבוקשו. לא זו בלבד שאני חולק עליו מבחינה דיפלומטית, גם אינני סובל אותו כאדם".

ראש הממשלה מתכונן במיקרופונים ומכריז, "אנו יוצאים עתה לסעודת צהריים ידידותית". אולם בינו לבינו הוא אומר: "זו טעות להזמין אותו לצהריים. הוא ימשיך לברבר והדבר רק יגביר את כאב הראש שלי".

יעקב העליון
חדשות מעולם אחר

ישראלים מתפעלים מדברים שונים באנגליה. יש התוורים ונשימתם עצורה מן התיאטרון. אחרים מן הטבע האנושי האנגלי. אחרים מן הגופים או מן החנויות.

הדבר שהכי הרשים אותנו, היה יום שבו עסקו מהדורות החדשות, מבוקר עד ערב, בנושא אחד: מצב בריאותו של רב הפנדה, מגן החיות של לונדון.

בכל אדם טבוע משהו מן המזוכיסט. הישראלי הממוצע מוצא פורקן מה למזוכיזם בהאזנה הכמעט קנאית למהדורות החדשות מדי שעה, שלא לדבר על המבזקים. הוא יודע כי עליו להתכונן ללחץ בחזה; לאימה המזוחלת לקראת מהדורת החדשות הקרובה. למרות זאת בהתקרב השעה, נשלחות אצבעותינו אל כפתור הרדיו. הגם שברור כי הקולות הדרמטיים של הקריינים (שדומים מאד לקולות של אלוהים כועס) – יספרו לנו על משהו נורא שקרה. אסון כלשהו.

ילדים תובעים, בשכבם על מיטתם: "אמאל'ה, ספרי לי סיפור מפחיד". גם המבוגרים. סיפורי האימה שלהם הם החדשות. אז תארו לעצמכם: בא אדם ללונדון. כמו ברפלכס מותנה, הוא מפעיל את הרדיו בשעת החדשות. מה הוא שומע? שהפנדה קיבל שפעת. ובמהדורה הבאה: שלא חל שינוי במצב השפעת. ובבאה אחריה: רופאים מביעים דעה על ההבדל הין תגובת האדם לבין תגובת הפנדה לטיפול האנטיביוטי.

וככה יום שלם.

זה מסביר מדוע האנגלי מוכן לחייך אליך בפנותך אליו ברחוב; לא לצפור לך, כשמתחלף הרמזור לירוק ואתה, שרכבך נמצא לפניו, חולם; לא להשתולל בזעם, כשבטעות אתה ניצב בתור לפניו. עם גלולות ארגעה כמו מצב הפנדה, מדוע שלא יהיו רגועים? אחרי אותה חווית דיווחים על הפנדה – אמרתי לעצמי כי בישראל זה לא יתכן. אף עורך חדשות ברדיו לא יזמין לעצמו מכתבי נזיפה מצד ההנהלה – ובקורות דורסניות של מבקרי הרדיו על כך, שהוא פותח מהדורה בדיווח על מצב שמורת הנשרים בואדי עמוד, "כדי להסיח את דעת העם מבעיותיו האמיתיות".

אך זה קרה ביום ששי אחד הטינו אוזן אל המהדורה של שעה שש בערב, תמהים מהי הקטסטרופה התורנית. ומה פתח את מהדורת החדשות? תוצאות של משחקי כדורגל. לא השטחים, לא שביתת הרופאים, לא תאונת דרכים מחרידה. לא נסיון חדירה של חולית מחבלים.

ברדיו הבריז אלוהים, כלומר הקריין, בהתרגשות כי הפועל ורנוגה ב' (או משהו בדומה) ניצח את אליצור לוד־תחתית (או משהו כזה).

חשבתי: טוב, העורך הוא בוודאי חובב ספורט מטורף ודחה את הידיעה על האסון לחדשות שעה שבע. אבל בשבע נפתחה המהדורה בדיווח על משהו שקרה לבעלי חיים השוכנים בארץ.

ברכות על ראשי עורכי אותן מהדורות. הנה בני אדם שמבינים שגם אם קטסטרופה הוא שם המשחק שלנו, גם אנו צריכים לפעמים הפסקה קלה. ■

אברהם שרון
כבר שנה

יום הולדת ראשון ללילך. היא תלבש שמלה פרחונית ותעטר סרט, תטביע את האף הכפתורי שלה ואת הפה החיירקי בקוביית־שוקולד נוזלת. בבית התינוקות שבקיבוץ ישירו לה שירים. היא תחצה הלוך ושוב את הגבול הדק ככנפי־פרפר בין הצחוק לביו הבכי. שנולדו בה תאומים.

אפשר לשמוע: היא עומדת על הנקודה ההופכת מלמול לדיבור.

אפשר להבחין: היא כמעט הולכת בלי תמיכה.

הגוף שלה מלא שפתיים והלב הוא נשיקה.

לילך כבר פעוטה. היא טף.

היא יודעת להשיב חום, לעורר התרגשות, לזחול אל הצנצנות העלולות להישבר בנגיעה, אל ה"לילכי־ אסור לגעת שם". כמו כולם.

כל הלילות היא, בעצם, ערה. גם כשהיא נפקחת בחלום. היא מועכת את אצבעותיה ולשה את לחייה, מתהפכת, נחבטת בסורגי המיטה, מתכרבלת, מרטיבה.

אתה מחליף להן שואלים בחיוך האבות היותר הוותיקים. וכאן כדאי לדעת: כל אחד יכול לכרוך טיטול מתחת לבטנה של בתו ואפילו הוא אב מתחיל. ההחלפה היא מעשה קטן ושולי בסך כל החוכות הנעימות והמהנות שכמוהן כזכויות שכמוהן כחסרים. אשה קטנה.

בחודשים הראשונים היא התקדמה בדיוק על־פי המתכונים. ספרי הייעוץ וההדרכה הורו לנו בדיוק מי־מה־מתי־כמה־למה. עמוד אחר עמוד היא תאמה את האבחנות של המומחים ואת הזיהויים של היועצים.

החל מן החודש השמיני עשיתי הפסקה בקריאה ועקבתי אחריה על־פה. וכבר לאחר שנת־חיים אחת. בעודה רכה ואפרוחית, בעודי טירון, אני חש: אי־אפשר להורות הורות. הורות אינה נרכשת אלא דרך של ניסוי וטעיה.

אין חכם כבעל כשלון ואין חכמה כאשה מוצלחת. מי שקובע את שיעור הדיוק ואת מידת ההתאמה של המעשים שלנו אל רצונה של הבת הוא – היא רק היא. איש זולתה. איש מלבדה. היא השחקנית הראשית.

לילך בת שנה.

הרופא אסר עלי להרים יותר מאשר שני קילוגרמים ומשקלה הוא כמעט פי חמישה מהמשקל המותר. אבל היום יש לה יום־הולדת ואני מהר מהר אניף אותה פעמיים עד השמיים.

כדי שגם המלאכים יעניקו לה שי. ■

6

קחי טריומף נוחה.
קחי 15% הנחה.

מבצע טריומף לחודש יוני בלבד!

קחי את הקיץ בקלילות עם חזיה חדשה של טריומף, ב-15% הנחה.
לבחירתך בקולקצית הקיץ החדשה מבחר חזיות מבדי כותנה גמישים ואווריריים, תחרות צרפתיות, רקמות פרחוניות, כתפיות מוצלבות למחשוף עמוק, חזיות "סטרפלס" מושלמות, ועוד הרבה הפתעות.

לצעירות התוססות - סדרת "בי-דיז" החדשה, עם בדי הכותנה הנושמים, הצבעים האופנתיים, וכמובן - הפסים האלסטיים הרחבים המעניקים תחושת נוחות מלטפת.

כדאי להזדרז: המבצע בחודש יוני בלבד.

Triumph INTERNATIONAL

להשיג בחנויות המובחרות ללבני נשים וברשתות השיווק.

אני מרגישה בטריומף חדשה

כתבה וצילמה
אירית רותם

קורים דברים

ילדה בת 80

בלה שקי, בת 80, נכנסה לג'ינס ונעלי התעמלות והיתה מוכנה ליציאה. הילדים שלה, ניצה ושלמה (מוני), הציעו שתלבש אולי משהו קצת יותר חגיגי. מה כבר יש להתלבש אלגנטי למיפגש של ציירים, חשבה לעצמה בלה. וכדי לרצות את הילדים, זרקה על עצמה חולצה יפה בצבע טורקיז.

נינה (סיסין) ובלה. חלוצות היופי.

בלה, אחותה הבכורה של נינה סידי, (ביחד "נינה בלה", צמד האחיות הקוסמטיקאיות), גם מציירת, כבר שנים. בגלריה היפואית 13½, היא הציגה עד עכשיו שלוש תערוכות. בשבוע שעבר הוזמנה לשם לבלות בחברת ציירים. במקום זה היא בילתה עם המשפחה והתברים, ביומולדת של עצמה.

ככה להפתיע אשה בת 180 "טוב שהזמינו גם את הרופא שלי וגם את סוכן הביטוח", צהלה בלה, בחדוות נעורים מדהימה. בת 80, כבר אמרנו, וגם כן סבתא ל־4 נכדים ונין אחד. איך היא מצליחה להראות ככה, בלי שום שיפוצים. "יש לה אופי של ילדה והיא תמיד אומרת שאין לה זמן להזדקן", סיפרה הבת, ניצה.

פעמיים היתה נשואה, פעמיים התגרשה. היא ונינה עדיין עובדות במכון שייסדו בתל־אביב לפני 44 שנה. נינה ובלה, מחלוצות היופי בארץ. הרבה פנים מפורסמות עברו להן מתחת לידיים. הקליאנטית הזוהרת הראשונה שלהן, היתה זיוה רודן. ■

ועכשיו לדנמרק

חגגו את יום העצמאות של דרום־אפריקה ונפרדו מהשגריר הדרום־אפריקאי אנטון לובסר ואשתו אליזבט, בשבוע שעבר, במלון מוריה־פלזה בתל־אביב. שנתיים הם היו כאן. לפני כחצי שנה, התחילו לשפץ את בית השגריר שברמת־גן, ובני הזוג לובסר עברו זמנית לדירה. רק לפני כחודשיים הודיעו להם, שהשגריר בישראל הופך להיות הקונסול הכללי בדנמרק. מהבית המחודש יהנה כבר השגריר החדש, יותאן פוליון, שיגיע לכאן מזימבאבווה.

אנטון ואליזבט לובסר נפרדים מידידים.

בשבוע שעבר, במקום מסיבת יום־העצמאות המסורתית ברמת־גן, השתרך תור ארוך בכניסה לאולם השמחות שבמלון. מאות המוזמנים חיכו בסבלנות ללחוץ את ידי השגריר ואשתו, הנפרדים מישראל. הוזמנו שרים, ח"כים ונכבדים מכל קצוות הקשת הפוליטית. אנחנו ראינו שם את רפול, יצחק מודעי, אברהם שריר, אריה דולצ'ין, צ'יץ', ומנחם טבידור. ■

אלווירה מונטאנו. הבן יקיר לי אפרים.

ממליגה וצייקה

מלון אינטרקונטיננטל בוקרשט למלון "דניאל" הרצליה, הגיעה משלחת של אשפי מטבח, זמרת, תזמורת ורקדני פולקלור. הפסטיוואל הרומני, שימשך שם עד לשבוע הבא, נפתח בשבוע שעבר בארוחת ערב חגיגית עם מוזמנים לרוב.

שתו את הליקר הרומני, צוייקה. אכלו כל מיני מאכלים רומניים. כמו למשל, מרק עגל חמוץ בנוסח "מולדובנסק", קבב וממליגה גם כן. התזמורת ניגנה. הרקדנים פיזזו בתילבושותיהם הרקומות. הזמרת שרה ברומנית. הכל כצפוי. אבל היא גם כן שרה בעברית, וזה כבר לא היה כל־כך צפוי.

מתברר שהגברת הזאת מבוקרשט, ששמה אלווירה מונטאנו, כבר ביקרה בארץ אי־אילו פעמים. הופיעה באתרי בילוי ולילה רומניים, שם לימדו אותה לשיר בעברית. הרפרטואר הישראלי שלה, כולל בין היתר את "על הדבש ועל העוקץ", ו"יעשה שלום". השיר הכי אהוב עליה הוא "הבן יקיר לי אפרים", אותו היא שרה ישר מהבטן. מונטאנו לא מדברת עברית. ■

צדקה במקום נוסטלגיה

נלה יעקובי, נשיאת אגודת "ניצן", ויתרה על הנוסטלגיה לטובת הצדקה. בחמישי שעבר נערך כנס 50 השנה לבית־ספר "קלעי" שבגבעתיים. יעקובי,

יעקובי ונבון. הכל בהתרבות.

שלמדה בבית־הספר הזה, נמצאה אותו ערב במכון וינגייט. שליד נתניה. נערך שם אירוע איסוף כספים של אגודת "ניצן". שר החינוך, יצחק נבון וג'ודית שבטומן (אחותו של הלורד מרכוס זיו) נתנו את החסות. נאספו כ־25 אלף דולר, שבעזרתם ישלימו את האביזרים הדרושים לילדי "ניצן" הלומדים במיכללה שבוינגייט. הופיעו בהתנדבות ששה ארגוב, טל אמיר, אבי טולדנו ולהקת "בת שבע". הלהקה שאין לה יותר סטודיו לחזרות, ערכה אותו בוקר את החזרות למופע בכיכר מלכי ישראל. ■

"כרטיס היופי" של מקס פקטור במשביר לצרכן - מבצע

בואי לדוכן מקס פקטור וזכי בפרסים!
פרסים: שעון יד מהודר, כסאות לים, שובר קניה של 160 ש"ח לקניית מוצרי מרקס אנד ספנסר במשביר לצרכן, סט: שפתון + לק - "קולורפסט". מוצרי מקס פקטור: פודרת אבן, צלליות לעיניים, לק, שפתון.

על כל קניה מעל 25 ש"ח [illegible]
כל אחת זוכה
יופי של פרס בכל כרטיס
פרס ללא הגרלה

MAX FACTOR

טמיר כהן (יעקבסון)

THE UNIVERSITY OF JORDAN
LIBRARY
SERIAL No. 76119
CLASS
DATE 9 OCT 1990

פנה

יהודית חנוך

ארכיון לבגדים ברמת-גן

ארכיון לבגדים ולהיסטוריה של הלבוש ייפתח בעוד שנה ברמת-גן. היום יניחו נציגי חבר הנאמנים, שהגיעו למפגש השנתי גם מחו"ל, את אבן הפינה, בטקס חגיגי, למרות שאת הבניין כבר התחילו לבנות בחצר הגדולה שמאחורי שנקר.

זה לא יהיה מוזיאון שבו יוצגו בגדים מתקופות שונות כמו שמקובל במוזיאונים אחרים בעולם. זה יהיה ארכיון אופנה, שבו יקוטלג כל מה שמישהו עשוי לרצות לדעת על בגדים, במגירות וארגזים וגם במחשב. רק חלק קטן מהמוצגים יוצג לראווה, מחוסר מקום, וגם, כי בגדים ישנים תובעים תנאי תצוגה קפדניים, אחרת – יתפוררו וייעלמו.

מה-F.I.T. בניו יורק, מכללה לעיצוב אופנה, שהיא מוסד האם של שנקר, כבר הגיעו ארגזים ובהם לבנים ישנים, תחתוניות מתחילת המאה, מחוכים וחזיות שנראות כמו שריון מימי הביניים. גם כמה בגדים של מעצבים ידועים, דגמים של דיור, קארדן, לאנוון, אונגרו, אוסקר דה לה רנטה וגאלאנו, משנות החמישים והשישים. גם לאופנה המקומית יש ייצוג. כבר יש לנו קצת בגדים עם היסטוריה, מלפני חמישים ושישים שנה, שנאספו בארץ. בשנקר מתכוונים לפנות לציבור בבקשה להעביר אליהם בגדים עם עבר.

אם יש לכם בבית שמלה מימי הביל"ויים, או סרפן אוריגינלי מימי הקוקו והסרפן, פנו לאוצרות הארכיון בשנקר, ערה לב ועליזה בג'ונסקי, שישמחו לקלוט אותם. בינתיים הזיזו עבודות הבנייה את תצוגת האופנה של סוף השנה, שלא תתקיים הפעם בחצר הגדולה שלהם אלא בסינרמה, בתחילת החודש הבא. ■

כל בגד – שני שקל

חמי בן-עמי, פינצ'י מור ושלומית אמיר צריכות לעבוד קשה כדי לזכות למחיאות כפיים סוערות ונלהבות כמו שקיבלו הדוגמניות הצעירות שהופיעו ביהוד בשבוע שעבר. חצי שעה לפני תחילת התצוגה כבר היה אולם התיכון ביהוד מלא עד אפס מקום בקהל נלהב. לא כל יום אפשר לראות תצוגת-אופנה שכל בגד עולה בה בין שניים לשלושה שקלים. כן, כן זו לא טעות דפוס.

על הבמה טיילו בגדים שנשאו תוויות של בוטיקים יוקרתיים בחו"ל, וגם לאופנה המקומית היה ייצוג נאות. הצלחתי לזהות אוריגינל של אלסקה ספורטלייף מ-1979 ואולי גם אלד אחד משנות השבעים. הדוגמניות, עשר תיכוניסטיות חמודות שאומנו בפגישה אחת בידי בתיה דיסנצ'יק ודניתה צוטנר, שארגנו את התצוגה, אופרו בידי מאפרת מהלנה רובינשטיין וסורקו בידי מעצבי השיער אורנה ומרון. לא הזיז להן שחלק מהבגדים היו הרבה יותר מבוגרים מהן. הן טיילו על הבמה עם ברק של כוכבים בעיניים.

הבגדים נמכרים בחנות "בגד זול" שממוקמת מול בית-הנוער והוקמה לפני חמש שנים על ידי המדור לעבודה קהילתית של שרות הרווחה ביהוד, ביוזמת תהילה ארבל. היא מופעלת על ידי דבקה קלו שנעזרת בצוות של מתנדבות.

הבגדים נתרמים על ידי נשים באיזור, בעיקר מסביון, שמביאות לשם את כל עודפי-הארון. רוב הבגדים ישנים, אבל היו גם כמה עם מראה נוסטלגי אמיתי. הם עוברים ניקוי ושיפוץ לפני שהם מוצעים למכירה. ידון מינקובסקי משנקר איבזר אותם עם משקפיים אופנתיות, שם בידי הדוגמניות פרחי תמניות ענקיים מהשדה הסמוך וכובעים מאולתרים ועליזים. היתה שם אפילו כלה בשמלת כלולות עם שובל כמו בתצוגות על אמת. כשיצאנו, ניגנה בחוץ תזמורת הנוער המקומית מוסיקה נוסטלגית משנות השישים. יודעים לעשות שמח ביהוד. ■

איפור של איר.

איפור של כריסטיאן דיור.

שמח ביהוד, התיכוניסטיות מציגות בגדים שעולים שני שקלים. צילום: צביקה ישראלי.

איפורים: עיני ארנבת או כמו של כרמן?

כמו בבגדים, כך גם באיפור, כמעט הכל הולך. אנשים חכמים אלה שממציאים את האיפורים, יודעים שלא קל לשכנע אותנו להחליף בבת-אחת את כל צבעי ההסוואה. אז כל אחד ממציא מראה אחר, ועד כמה אחר אתם יכולים לראות משני האיפורים שבעמוד זה. אצל "איר" (מימין), ההשראה היא מרקדניות הפלאמנקו בצבעים חזקים. הכל, מהעיניים עד לשפתיים. אצל "כריסטיאן דיור", הכל חיוור וורדרד, אפילו איפור העיניים.

אגב, עיניים טבעיות או מודגשות בוורוד, זה מה שרואים באיפור שעל פני רבות מהדוגמניות בירחוני האופנה, ובתצוגות בגדי-החורף הדוגמניות היו עוד יותר חיוורות, כמעט בלי איפור לעיניים. לי זה מזכיר עיני ארנבת וורדרדות, ואפילו ליפהפיות זה לא מחמיא, אבל לך תתווכח עם אופנה חדשה. מזל שיש עוד אופציות ואפשר עדיין לאפר ולהדגיש את העיניים, כמו כרמן. ■

לוח קרטון על שמלות אלגנטיות

תמיד היא נראית טוב, מטופחת, כל קווצת שיער במקומה, לובשת בבגדים שמתאימים לה ולאירוע. כך מתרשמים, כשרואים אותה על מסך הטלוויזיה. אורה הרצוג, רעיית הנשיא, עוד חמש שנים בתפקיד. בשבוע שעבר התארחנו בביתה לקפה, עם קבוצת עמיתות עיתונאיות.

לבושה במערכת מכותנה עבה לבנה עם חולצה שחורה מודפסת בפרחים קטנים אדומים לבנים, אורה הרצוג נראית מקרוב צעירה מגילה, עם עור שזוף ויפה. היא אירחה אותנו בחדר "ירושלים" שבקומה הראשונה. על השולחן שקושט בסידור-פרחים עדין בוורודים וסגולים, מערכת כלי קפה עם שוליים מוזהבים. לא, לא "רוזנטל". בבית הנשיא מגישים ב"נעמן". את הדגם עיצבו בשבילם, עכשיו מוכרים אותו למי שרוצה. החדר מקושט בתבליט אבן עתיק של מנורה שנמצא בחפירות ארכיאולוגיות. על הקיר צמד תמונות עתיקות, ציורי-שמן גדולים של ירושלים.

"כבר גמרנו לקשט את כל הבית, כמעט הגענו למטבח", אומרת אורה הרצוג בחיוך, "זה המקום היחיד שעוד נותרו בו קירות פנויים". המוצגים שבבית מושאלים ממוזיאון ישראל, מפוזרים בטוב טעם, כל דבר במקום הנכון. בבית ובגן המקסים שעוברים בדרך פנימה, ניכרת יד מכוונת. גם כשצוות שלם מטפל בבית צריך שיהיה מי שיאמר מה לעשות ואיך. אורה הרצוג נראית כמי שיודעת.

היא גדלה במצרים בבית שהירבו לארח בו. אבל שלא כבנות דורה, הלכה ללמוד, רכשה תואר במתמטיקה ואסטרונומיה.

אבל, "במקצועות שלמדתי לא עסקתי אף פעם, כי החיים קבלו כיוון אחר". מנסיון של שנים כמארחת, שהתעשר כשהיתה רעיית שגריר ישראל בארצות הברית, כתבה ספר בשם "סודות האירוח", לפני שנים רבות.

"במשך השנים למדתי שסודות האירוח וארגון הבית אינם חוקי ברזל. כל עשור משתנים החוקים, ונעשים פחות פורמליים". הספר אזל, אולי פעם, כשיהיה לה זמן, היא אומרת, תדאג למהדורה מחודשת.

סדר יומה עמוס כמו מי שעובד בשתי משרות. היא מארחת את כל מי שמוזמן לבית הנשיא, וזה כולל לא רק אנשים חשובים אלא גם כנס מקהלות נוער מכל חלקי הארץ, שבוע הילד, יום שידורים מבית הנשיא וכו'. והעיסוק העיקרי שלה, המועצה לישראל יפה, שאורה הרצוג היא ממקימותיה ומשמשת כנשיאה בינלאומית וישראלית שלה. תחום זה כולל עשרים ושניים פרוייקטים, החל בתחרות אדניות וכלה בפינוי מצבורי אשפה, במסגרת מבצע "ישראל לובשת נקיון".

אז איך עושים את כל זה ומצליחים להיראות יפה ומטופחת? "יש לי דיסציפלינה של טיפוח, שאינני חורגת ממנה", אומרת אורה הרצוג. "אני משתדלת לא לצאת לשמש, תופשת שיזוף רק כשאנחנו בסיורים. פעילות ספורטיבית? כל יום אנחנו צועדים עשרים רגע, הנשיא הולך מהר מאוד", היא צוחקת, "אני תמיד מפגרת מאחור.

"בבגדים הסגנון שלי הוא חצי-חצי, בין אלגנטי לספורטיבי. הצבע שאני הכי אוהבת זה אדום.

בתחילת כל עונה אני מתלבשת על הבגדים, קצת מתקנת מה שיש אצל תופרת, קונה כמה דברים חדשים. אין לי זמן לצאת לקניות, ובדרך כלל אני מזמינה משהו אצל גדעון אוברזון, מעצב מבריק, קצת יקר, עודד פרוביזור, תמיד קלאסי, שאת הבגדים שלו אפשר ללבוש בלי סוף. כמה פעמים קניתי אצל עודד גרא ותמיד אצל לולה בר שהיא גם ידידה טובה. תלמידי שנקר עשו פרוייקט על בגדים לאשת הנשיא, שניים מהם, תתפור לי לולה בר. יש לי הרגשה שאולי אני מפסידה בגדים של מעצבים אחרים, שאין לי הזדמנות להכיר.

"לשמלות אלגנטיות למדתי להצמיד לוח קרטון עם תאריכים ומקומות שלבשתי אותם. לא נעים לחזור על אותו בגד פעמיים באירועים חשובים. כשאני מתלבטת מה ללבוש, או מה לקחת איתי לנסיעה, המוטו שלי זה, להיות לבושה קצת פחות, זה נעים יותר".

לפעמים יש גם פאשלות, היא אומרת, כשחם ואי אפשר להוריד מקטורן או כשקר ורועדים מקור. "לפני זמן מה היינו מוזמנים לאירוע במוזיאון הארץ, כולם באו בג'ינס וחולצות טריקו ואני, שחזרתי מיום סיורים, לבשתי שמלה והרגשתי קצת לא לעניין. מה עושים? הורדתי את התכשיטים, כדי להיראות קצת פחות לבושה.

"לא מפריע לי שמסתכלים עלי ושאנחנו כל הזמן בעיני הציבור, התרגלתי לזה. אני מצטערת שאין קצת יותר פרטיות, זמן למלא את המצברים, לשבת ולקרוא ספר, בלי טלפונים, שקט פה רק ביום שישי בערב וכשאנחנו בביתנו בהרצליה, שנשאר 'בית-בית'". ■

אורה הרצוג. אשת נשיא ומארחת למופת.

כמו האשה המודרנית, גם התחתונית מתחדשת ומתקדמת. לקראת הקיץ יצאה לשוק תחתונית חדשה ממעבדות המחקר והפיתוח של מפעלי פרגוד.
מה חדש בתחתונית החדשה?
פיות מעוגלות - לנוחות מירבית ולהתאמה אנטומית מושלמת לגוף.
3 פסי הדבקה - להצמדה מלאה של התחתונית לתחתונים.
כושר ספיגה - התחתונית החדשה עשויה מבד בלתי אריג (NON WOVEN) לספיגה מקסימלית. החלק החיצוני ישאר תמיד יבש למניעת גירויים בעור.
ממצאים השוואתיים של מכון התקנים מצביעים על יתרון משמעותי שיש לתחתונית לעומת המתחרות. לתחתונית-כושר הספיגה הטוב ביותר.
6 מתוך 10 נשים משתמשות בתחתונית יום יום
התחתונית הפכה לחלק בלתי נפרד מלבושה של האשה המתקדמת, המטופחת, האשה של שנות ה־80. במיוחד בקיץ החם והלח זקוק גופך להתרעננות מספר פעמים ביום. הפכי את התחתונית ללבוש קבוע וכך תעניקי לעצמך קיץ רענן ובריא יותר.
חדש! אריזה חסכונית בת 50 תחתוניות.
תחתונית חדשה
מבית "פרגוד" תעשיות בע"מ
הגנה יומיומית לתחתונים

קרים דברים

מכירה מלאה הפתעות

מספר הפתעות מרגשות נכונו לאלוף פיקוד הדרום, **יצחק מרדכי**, תושב נתניה, שנתבקש להיות נוכח בטקס הנחת אבן הפינה לסניף קרן לב"י בנתניה. תמונה אותה תרם למכירה הפומבית לטובת הקרן נמכרה פעמיים על־ידי הקונים. בסופו של דבר נקנתה על ידי סבא, שביקש הקדשה מאת האלוף עבור הנכדים... הפתעה שנייה נועצה בעובדה שראש העיר, **יואל אלרואי**, העניק לאלוף תעודת אזרחות־צבאיות למופת.

סא"ל רום ואלוף מרדכי. פגישה. צילום: בלהה דבורי.

אך ההפנינג האמיתי התרחש כשחזר האלוף לשולחנו, וגילה כי שכנתו לשולחן הינה לא אחרת מאשר סא"ל **דורית רום** מקרן לב"י, אותה הכיר לפני כך וכך שנים עת שרתו השניים בפיקוד מרכז כקצינים.

תורם נוסף לארוע היה רפול, שיחד עם **מנחם בגין** הקים את קרן לב"י בשנת 1980. תוך כדי שיחה עם **מנחם סבידור**, נזכר רפול כי נותרו במכוניתו שני בקבוקי שמן זית תוצרת ביתו אשר בתל־עדשים. הללו נמכרו מיד.

תרומה נוספת היתה של זהבה אדם, רעייתו של האלוף **יקותיאל אדם** ז"ל, אשר תרמה לאירוע אובנחים אותם קיבל יקותיאל אדם מאת משפחה דרוזית בכפר מרר לפני כ־30 שנה. ■

בלהה דבורי

את סטאר...

ג'יני רבין חוזרה לבית לסין. לאחר מסע הופעות בארה"ב,

ג'יני רבין. מחמאה.

שכלל 13 מדינות ב־20 יום, חוזרת ג'יני למרתף העליון למופע המצליח שלה, "ג'ורג' וג'יני – ג'יני רבין שרה ג'ורג' גרשווין".

לרגל חגיגות ה־40 למדינה סבב המופע המשותף של ג'יני רבין, **ששי קשת ודן אלמגור**, "החיים מתחילים בגיל 40", בקהילות יהודיות ברחבי ארה"ב. בסוף ההופעה שנערכה בניו־יורק, ניגשה אשה מבוגרת לג'יני ואמרה לה בהתרגשות: "אני מוכרחה לומר לך – יש לך את זה... את סטאר". מחמאה תמיד נעים לקבל, אבל מי האלמוניתז התרגשותה של ג'יני לא ידעה גבול משנודע לה שהיא לא אחרת מאשר **ליליאן לוקס**, האמא של **מייק בורשטיין**. כמובן שהיא הודתה לה בחום. ■

בתיה אבישי

גפרורים בלי אש

משה בקר, המגלם בקומדיה הרומנטית המטורפת "דודתו של צ'רלי" של תיאטרון באר־שבע את לורד פאנקורט בברלי, המתחפש בלית ברירה ובעל כורחו לדונה לוצ'יה – היא דודתו המפורסמת של צ'רלי, נקלע השבוע לקטע מביך.

על הבמה ולנוכח הקהל, הוא אמור לתפוס רגע של שלווה תוך כדי מרוץ החיזורים המתרחש בהצגה. בקר התיישב על פי המתוכנן על הספסל, לקח סיגר כככתוב בהוראות המחזה, הצית גפרור ראשון שלא נדלק ואחריו שני, שכמובן גם הוא לא נדלק. השחקן לא איבד את קור רוחו, ובעודו מנסה להצית את הסיגר בגפרורים מהחפיסה הסוררת, מילמל "אנחנו נשב כל הלילה – קופסה אחרי קופסה... והנה עוד גפרור, ועוד אחד לא נדלק... ויש לי להעיר משהו לחברת נור על טיב הגפרורים שהיא מייצרת"... אילתור של טקסט פרוע שהשכיב את הקהל שבאולם שהתפקע מצחוק. את המצב הציל לבסוף השחקן **חוגו ידדן** (המגלם בהצגה את הפרקליט סטיבן ספטיגיו, מחזרה הנלהב של דודתו של צ'רלי) שהבין שאין סיכוי שהסיגר ידלק, נכנס והמשיך בהצגה כאילו לא קרה דבר. ■

משה בקר. קטע מביך.

שחקנים עושים כושר

חנן ואיציק לקחו על עצמם משימה כמעט יוצאת דופן. בידים של אמן הם מתאמנים, באופן קבוע במועדון הבריאות בבריכת גורדון בתל־אביב. נשמע בכיףז מדובר בסצינה מסרט ישראלי חדש "כח משיכה", סרטו של הבמאי **נפתלי אלתר** שביקש משני כוכביו, **חנן גולדבלט**, ו**איציק וייגנטן** להתאמן במכשיר העובר על שרירי הכתפיים. בתום האמון, הם היו תשושים מכווצים וכואבים. מישהו חשב שקל להיות שחקןז

הסרט עוסק במשולש רומנטי. בעל, אשה ומאהבת, ומשתתפים בו גם **אירית אלתר** (אשתו של נפתלי) **אלונה קמחי** ("חימו מלך ירושלים") ו**עפרה וייגנטן** (אשתו של איציק). הסרט, אר־טו־טו, יצא לקרנים, בסוף חודש יולי. ■

איקי שובל

וייגנטן וגולדבלט. כח משיכה.

שימש פה לחזן

בכנס של יוצאי השומר הצעיר מרומניה הגיע גם **יצחק בן־אהרון**. "מה הוא עושה כאןז" התלחשו הצעירים שבשומרים הלא־כל־כך צעירים. הוותיקים הסבירו שמנהיג אחדות־עבודה היה בסוף שנות העשרים ראש ההנהגה הראשית של השומר הצעיר ברומניה. סיפר אחר־כך **יעקב חזן**, כיצד פעם שימש לו בן־אהרון לפה: חזן בא להרצות במחנה קיץ של התנועה וחלה. קדח באוהל והשמיע דבריו לבן־אהרון, שינאם במקומו. גם זה סיפור מהימים ששניהם היו שומרים צעירים. ■

תהילה עופר

איריס גולדמן, בת 24, שבדרך כלל היא מתמחה בניהול בתי סלון העושה את התמחותה ב"הילטון", הפכה לדוגמנית לשעה באמצע רמת הגולן. היא נסעה לראות את פריחת האקָנה – הם חוחי השער השחורים, אותם מגדלים השנה לראשונה ברמת הגולן, ואשר את כולם רכש "הילטון" כדי לפנק בהם את אורחיו. באמצע הפריחה גילה אותה הצלם עמרם גלסי, שבא לצלם את הפירות והחליט במקום שאיריס תוסיף להם הרבה חן. את האסוה, אותה אפשר יהיה לפגוש על שולחנות "הילטון" בגלידה, עוגות ושאר מתוקים, משווק שמשון ולנר, הסוכר מיקבי רמת הגולן.

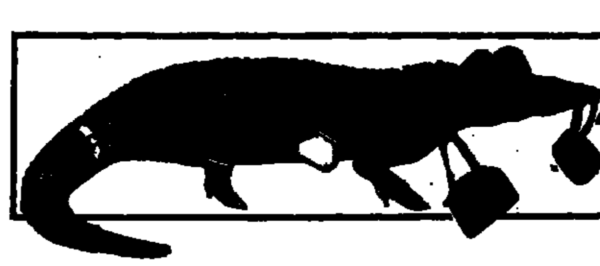
קרוקודיל
נעליים מידות 35—42
תיקים, חגורות
דיזנגוף סנטר שער 5/7 ת"א
טל. 03-289477
מחמיא לרגלייך

התמודדות

דבורה שפירא
צילום: שמואל רחמני

להטוטן בשני עולמות

נעים עריידי, סופר, דרוזי: "אצלנו – סופר טוב הוא סופר מת. החברה הדרוזית אוהבת את המוכשרים רחוקים ממנה, לא בתוכה". את אשתו הוא משתף בלבטיו: "היא לא מסוגלת לעזור, אבל היא מאזינה לי".

רק בשלהי האביב הגלילי של שנת 1988, זכה הסופר הדרוזי, נעים עריידי (38), עד־נה תיקשורתית ממשית. הוא נחשף באחת עם צאת הספר "חיילים של מימי", בהוצאת הסדרה המתרוחה – קוקטייל של ספריית מעריב, ספרי סימן קריאה והוצאת הקיבוץ המאוחד. הספר חשף אותו כמתרגם סיפורים מערבית לעברית וכ־כותב על הוואי החיים הדרוזי־ערבי בשפה העב־רית. הטלוויזיה צילמה את הבית החמולי שלו במעיד מכל כיוון אפשרי, עת נערכה שם חאפלה גדולה לרגל צאת הספר, העיתונות הכתובה כיס־תה אותו באהדה זהירה מקיר אל קיר. ופיתאום ירע הציבור הישראלי שהוא גם מומחה לענייני א.צ.ג (אורי צבי־גרינברג) לאחר שהוקדשה תוכ־נית טלוויזיונית לשיחותיו עם רעייתו של המשו־רר השנוי בעבר במחלוקת, שהוא, הדרוזי, בחר לעשות עליו את עבודת הדוקטוראט שלו.

כבר בתחילת השנה היו סימנים אסטרולוגיים מעוד־דים־מקדימים – יאמרו המאמינים בכוכבים. הוענק לו פרס היצירה ע"ש לוי אשכול בסך 1,300 שקל לחודש במשך שנה – עניין שפתר אותו מטרדות כספיות שוט־פות, ואיפשר לו להשתחרר קמעה מעבודתו כמורה במיכללת גורדון וכחוג להוראה באוניברסיטת חיפה. נראה שחשיפתו דירבנה את המוסד החינוכי, בית רוט־נברג, לשולחו כנציג ישראלי לגרמניה, לסמינר שהת־קיים שם על השואה, מטעם המכונים העצמאיים לחי־נוך פוליטי. ההרצאות התקיימו בשפה הגרמנית, בליוויית תרגום סימולטאני והויכוחים נערכו בשפה האנגלית, שפה מהוססת בפיו, שאינה משתווה לרמת ניסוחיו בשפת אמו.

כעבור שבוע, נירגש ונסעם על שזכה להשתתף באי־רוע בינלאומי, כירסמו בו געגועים לכפר הגלילי, לרעייתו, רביעה ולחמשת ילדיו. עתה הוא ניצב בפני בעיה ממשית: עליו לפרוע את המחאת האמון שנתנה בו התיקשורת: להמשיך לכתוב רומאן על ילדותו, שכ־תיבתו עולה לו כחיבוטי נפש; להמשיך ללמד בסמינר ולסיים את הדוקטוראט שלו. "ואני נמצא בחרדה מתמ־דת בשל כך, כי איני פנוי לכתיבה, הנעשית על חשבון המשפחה בשעות הערב והלילה. אני מפרנס יחיד שלא הוענקה לו מילגה הנתון, על כן, בחובות כספיים תמי־דיים".

הוא לא פרץ סתם כך, לפתע באביב האחרון. כבר בשנת 1972 כתב ספר, "איך אפשר לאהוב", וכעבור שלוש שנים פירסם את ספרו השני, "חמלה ופחד". תיזמון פירסומם או היה כולו לרעתו. אדישות הגובלת בעלבון. או, בתוך השאננות המטומטמת כלפי בני־המי־עוטים, באמת לא היה חן לקלס סופרים דרוזים וער־בים. עריידי, בניסוח לולייני: "אני מייחס זאת לתקופה. לא נתנו לסופר לא יהודי לכתוב בעברית".

הפיטורים רוככו

בתוך כך, סיים תואר ראשון בספרות ולשון עברית באוניברסיטת חיפה, ולימד בבתי־הספר התיכוניים בכפרים תמרה וירקא. בית־ספר תיכון עדיין לא הוקם בכפר מעיד הגלילי. מאוחר יותר, סיים תואר שני ולי־מד במשך שנתיים ספרות עברית באוניברסיטת חיפה, עד שעבודתו הופסקה בטענה של "מחסור בתקציבים". תירוץ מגוחך, יעיר בעוקצנות. הפיטורים ירוככו – כמחשבה שניה של הסגל האקדמי – עם הזמנתו ללמד בחוג להוראה שם, אחת לשבוע.

עתה, על תקן סופר "עם קבלות עבריות", מזומנים לו כיבודים לרוב בחברה הדרוזית, הערבית והישרא־לית. לא מכבר היה אורח הכבוד ביום התלמיד בבית־הספר התיכון של הכפר, מחווה שלא היה מתקיים אי־לולא חשיפתו, שקודם לכן עבר ניסיונות חברתיים קשים במעיד. בשנות השבעים, כאשר סיים לימודים באוניברסיטה, מתמרן בלוליינות בין שני העולמות, ניסה ליזום וועד אקדמי בכפר שגווע בתוך דקות; לפני שלוש שנים ניסה לייסד שם מועדון רוטרי. גם אל פעולתו זו, התייחסו בחשד־ימה.

"החברה הדרוזית אינה אוהבת אנשים בעלי שם", הוא מטיח, "היא אוהבת את המוכשרים רחוקים ממנה, לא בתוכה. לכן אני משתדל לשמור על איזון", הוא סותם ואינו מפרש ממש. "היום יש לי חמישה־שישה חברים בכפר. שלושה באים ויוצאים מביתי. עם האח־רים אני שומר על יחסים קורקטיים־רחוקים.

אין ספק, מעמדו החדש מיקד אליו גם את המקנאים. "יש קינאת סופרים ערביים", הוא מנסח בהיסוס־ימה. "מקננת בהם התחושה שסופר ערבי הכותב בעברית או מתורגם לה, מוערך יותר על־ידי הסביבה היהודית. והחברה הישראלית מעריכה את סופריה. אצלנו – סו־פר טוב הוא סופר מת. כל עוד הוא חי, אין הוא נביא בעירו". לדבריו, הספרות הערבית המודרנית עדיין פותה מקובלת מזו המסורתית, אלא אם תוכלה בתכנים פוליטיים תומכים מבחינת העניין הערבי.

והוא מתמקד בתאור חיים מסורתיים בכפר דרוזי־ערבי, הלוכד מודרניזציה בחרדה תאבה, מבלי להבין את הדינמיקה שתתקיים על הנפשות הפועלות. "אני מייצג בכתיבתי את הקונפליקט עצמו. קם דור חדש שאינו קולט אלא את סממניה החיצוניים של הקידמה: המקפיא, מדיח הכלים, הוידאו. אין הוא מבין את הה־שלכות לעתיד הן על המבוגרים, הן על הנוער".

בית פטריארכלי

האם אמר הוא את השלכות המודרניזם על רעייתו וחמשת ילדיו הוא מעלה מס־שפתיים מושלם על שוי־וויוניות המקננת ביחסיו עם אשתו, על "חינוך טבעי" המוענק לילדיו, תוך העובדה שינק מסורות מבית פט־ריארכלי. "אבא כפה דברים. אני איני כופה", הוא אומר ומשרטט את דמותו של מוחנה עסי, האב, פטרון חקל־אי בעל עדר צאן, אדמות, מטעי זיתים והוכר גם מט־עים של אחרים. איש רעים להתרועע, הנכנס לחוסר שקט אם במשך יום־יומיים לא סר איש לבקרו בביתו, שהכנסת האורחים היא אות לחוזקו.

שמונה אחים ואחיות. והוא, דומה, היהלום שבכתר. האח הבכור פרש מלימודים תיכוניים בנצרת והיום הוא חבר "אגד"; אח מבוגר אחר הוא מורה לעברית וערבית בבתי־ספר ישראליים; אחר – שוטר; הצעיר מורה

נעים ורביעה עריידי וילדיהם. "הייתי מעדיף שיחיו חיים מודרניים כמו רוב הישראלים".

בבית־הספר התיכון של הכפר. אחיותיו הבכירות סיימו בית־ספר עממי בלבד, משום שלא היה אז בית־ספר תיכון במעיד "ולא היה מקובל לשולחן החוצה"; האחות הצעירה, ברוח הזמנים המשתנים, סיימה לימודים תיכו־ניים ולימודי הוראה. היום היא נשואה ומורה.

את אשתו, הוא חוזר ושונה, ישתף בכל לבטיו. "לא שהיא עוזרת, אך תמיד מאזינה לי". בחאפלה לא ראו אותה בין הקרואים. לא הסבה איתם שווה בין שווים. "היא עבדה במשך יומיים עם נשות המשפחה", יתרץ, "אבל הייתי מעדיף שתחייה חיים מודרניים כמו רוב הישראליות. האחיות שלה קיבלו רשיון נהיגה ואני אומר לה: הלוואי שתוציאי גם את רישיון ותעזרי לה־סיע אותי ממקום למקום". פרוייקט לעתיד כאשר תהיה מוכנה לכך.

מוסיקה קלאסית

המסורות של בתיהם הרומים, חזקות אך סורקות בשיכבת הקידמה הפריכה שהוא חי איתה בשלום. כן, וראי שהוא רוצה רעיה מודרנית, אולם דומה שהוא רגוע יותר משאין היא ממש כזו. לה יש סיבות להיות מודאגת בגינו. גבר נאה מאוד, נע ונד בין הכפר, חיפה ותל־אביב, פוגש בסטודנטיות ישראליות משתלחות, חשוף למתירנות שלהן. והיא מטפלת בחמשת ילדיו מחכה, סבילה, לשובו. "אני משתדל להעניק לה ביט־חון. אומר לה שאין לה ממה לחשוש. יש לה כל מיני רגשות כלפי העניין הזה, אך היא משלימה עם היציאות שלי לחיפה ומחכה בכפר".

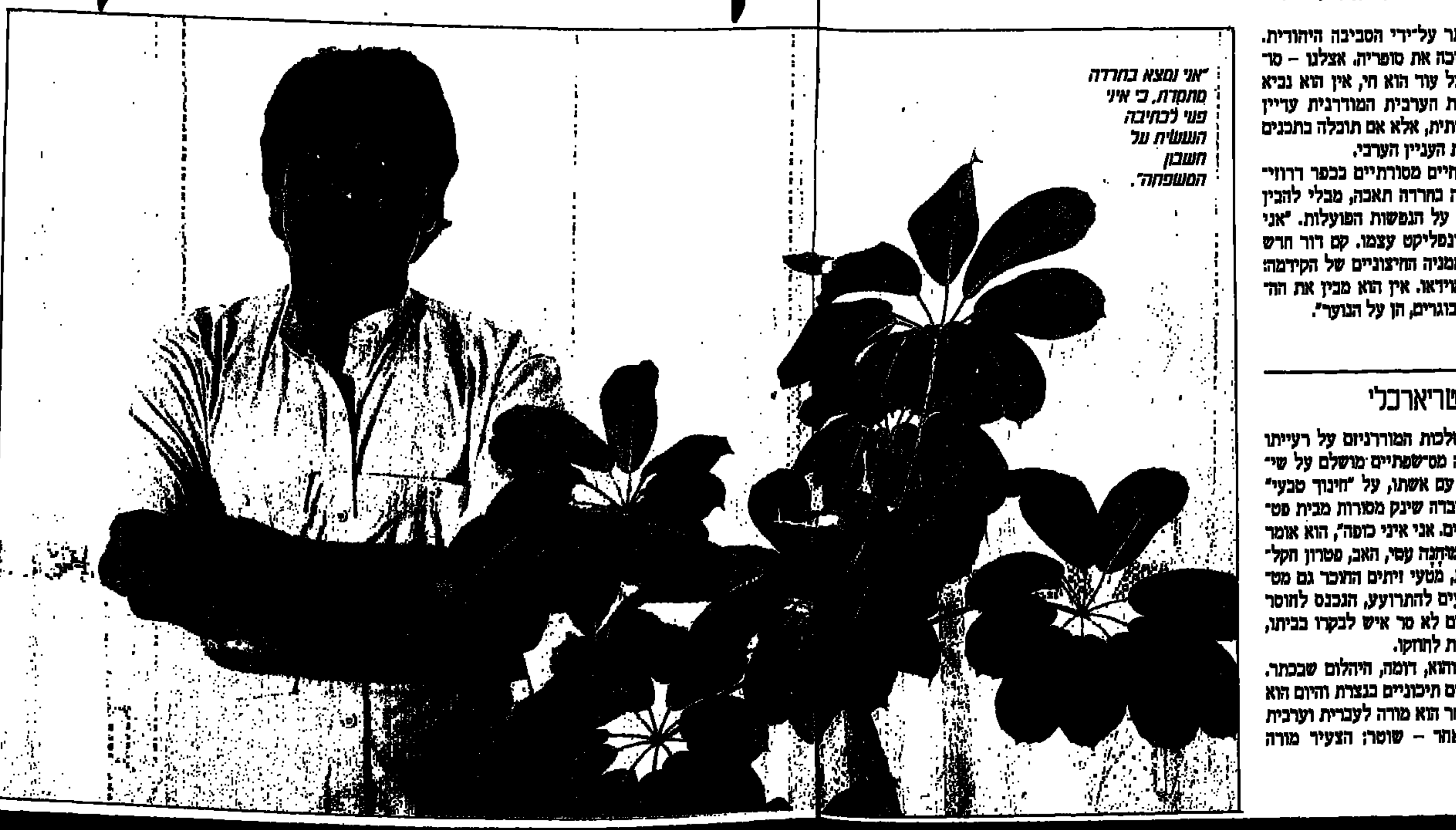
"אני נמצא בחרדה מתמדת, כי איני פנוי לכתיבה הנעשית על חשבון המשפחה".

איש של שני עולמות, המחזיק בביתו קלטות של מוסיקה קלאסית וג'אז, בצד קלטות של זמרים ערביים החביבים עליה; הוא בולע ספרות יפה והיא קוראת בשקיקה מאמרים על צימחונות, רפואה חלופית, יוגה ומגאזינים, "אם קוראים לזה קריאה", הוא פולט: הוא חשוף לחיים הישראליים והיא מתחפרת מאחורי גידול ילדים, חוששת לצאת לעבודה, לדבריו, משום שאין מי שישמור על הילדים, על אף הבית החמולי, "ומבחינת העבודה בחוץ היא עצלנית", יפסוק.

הוא, מעיין במאמרים חינוכיים, קולט אחד מהם הטו־ען שההאזנה למוסיקה קלאסית מגיל רך, משפיעה על עיצוב האופי – מיד חושף את בנו השלישי, החל מגיל חודשיים, לפוגות של באך ולסימפוניות של בטהובן. היום, בהגיע הבן לגיל שש, עדיין אינו מבחין עריידי בתוצאות.

"להתנסות של החברה הערבית במדינת ישראל אין מקבילות במדינות ערב", יסביר. "נחשפנו לחשיבה אינדיבידואלית, לחופש ביטוי ולדמוקראטיה. לסיגנון חיים שאינו קיים אף באחת מהן. רק אינטלקטואלים ערביים שלמדו באירופה וחזרו למדינותיהם, מבינים את גודל הבעייה הזו".

עריידי – בן דור המידבר של הדרוזים. איש המנסה לגשר בין החברה הישראלית, לבין חלק ממיגזר בני־ה־מיעוטים שרוצה לחיות חיים ישראליים, מבלי לאבד את ציביונו. וזה קשה, לעזאזל. ■

נילה מצא

משולש תיקשורתי מאוד

שלוש נשים שחברו יחדיו והסתערו בדקה התשעים על מיכרז של משרד התיקשורת. יראו לנו, ממחר, מה זה ואיך זה תיקשורת, בתערוכת הישגי המדינה בארבעים שנותיה. קרני לייזר, מסופי מחשב, שידורים ישירים וצבעים זוהרים – ושלוש נשים קריירסטיות "אבל לא פמיניסטיות".

ריקי זקס (מימין), רחל טסלר ואיריס מנלזון – בייבי משותף. צילום: ראובן קסטרו.

שיער אדמוני קצוץ, שיער זהוב מתולתל ושיער חום גולש. טסלר, זקס ומנלזון. גרפיקאית, מפיקת סרטים ופירסומאית. צוות דינאמי, שלוש נשים בנות שלושים. שתי רווקות ואם אחת, שלושתן בראש אחד. רומן טרי, בן שנתיים. לפני שבעה חודשים החל לתפוס תאוצה. את התוצאות יראה הקהל הרחב החל ממחר, על פני 100 מ"ר במסגרת תערוכת הארבעים.

כשהן מדברות על הבייבי שלהן, ביתן התיקשורת, העיניים נוצצות. בכל זאת, הריון משותף שהניב ילד מבחנה מתוחכם ועתידני. עבורן הוא מקור לגאווה. לא כל יום הן משתתפות בתערוכה הנחשבת לגדולה ולמגוונת ביותר, שהתקיימה עד כה בארץ. מציגות ביתן, אחד מתוך שבעים הסוקרים את הישגי המדינה בארבעים שנות קיומה. כרטיס ביקור מכובד לשלוש קריירסטיות "אבל לא פמיניסטיות".

ריקי זקס ואיריס מנלזון הכירו דרך בעלה של האחרונה. לא, בעניין הזה השותפות ביניהן לא תופסת. "בשנים האחרונות עבדתי כמפיקה לסרטי תדמית, הסברה ופירסום במסגרת חברת ההפקות של כור, 'כור־נט'. דני, עבד כמנהל ההפקה וכך היכרנו", אומרת ריקי. בזכות קשריה המקצועיים, נודע לה שמשרד התיקשורת מקיים מיכרז לתערוכת הארבעים.

יומיים לפני שהתיבה במשרד התיקשורת ניסגרה, הלהיבה את איריס ורחל להירתם למשימה. ניזכרו קצת מאוחר מדי, אבל החליטו לא לוותר. התמקמו במשרד של איריס – חדר העבודה בביתה – ויצאו לנשום אוויר רק כעבור שתי יממות. ב'משוה', שם חיבה לזירת הפעולה, החלו לעבוד במקביל. לתכנן את המודל והצעת התקציב. בין לבין, הזמינו בטלפון אוכל סיני ומזרחי ושבו בכוחות מחודשים להסתער על הפרוייקט.

הפרייה אלקטרונית

בדקה האחרונה דהרו לכיוון הקריה, הניחו את התוכנית בתיבה וחיכו. עברו יומיים מתוחים, עד אשר נודע להן שההצעה התקבלה. היתחרו בעשרות משרדים, שמות מוכרים יותר ופחות. עליהן לא שמעו עד אז, אבל התרשמו. מה שביקשו – קיבלו. 35 אלף דולר לתיכנון והקמת הביתן. קונספציה מיוחדת מבחינה עיצובית היקנתה להן יתרון במירוץ.

מהרגע שחגגו את הזכיה, לא היה להן זמן לחגיגות נוספות. בהתחלה נפגשו מידי יום. הן גרות בתל אביב, במרחק הליכה אחת מהשניה. בהמשך עברו לטלפון. במשרד הביתי, הכולל טלפון לחצנים ומזכירה אוטומטית, נעימה וסימפטית, היתקבלו הרבה שיחות מידי יום. טסלר התרוצצה בין הסטודיו לנגריה בשכונת מורשה. עשתה קילומטראז' כדי לבדוק שקבלני המישנה – הנגר, המסגר, החשמלאי ואחרים, התקדמו לפי התוכנית.

זקס שהתה רוב הזמן באולפני הרצליה, פיקחה על מי שהקליט וערך בעבורה את הסרטים השונים שיוקרנו במוניטורים. מנלזון אחראית על התיאומים השונים. מעודכנת לגבי כל פריט בתצוגה. אם יש שינויים, והיו הרבה בדקה התשעים, מתייעצים ומאלתרים. היא מפיקה את הסיפור, שותה באומר. למדה פירסום ורעיונאות ב'דחף'. גם הספיקה לצבור ניסיון מעשי כתקציבאית ב'פרנקו את דך', במחלקת הפירסום של אוסם, יחסי ציבור בבית לסין ובר־מסעדה בנווה צדק.

בשנתיים האחרונות עובדת כעצמאית. "חשוב היה לי לעבוד לבד. ליזום וליצור הכל בכוחות עצמי. אמנם יש מעט לקוחות, אבל כל אחד זוכה לטיפול אישי. לא נדחקים לשוליים". זקס עובדת במסגרת. חברת "כור־נט" של כור. מפיקה סרטי תדמית, הסברה ופירסום. למדה צילום בוויצ"ו חיפה. את זמנה הפנוי היא מקדישה לצילום פורטרטים. רוב התמונות בדירתה – מעשי ידיה.

רחל הקטנה, הצלע השלישית, בוגרת עין הוד ובצלאל, במגמות לאמנות ועיצוב. עיצבה פרוספקטים, חוברות טיולים, מודעות לעיתונים ועוד. קורס צילום ב"קמרה אובסקורה" סיפק את סקרנותה בתחום. בשבילה, כמו בשביל שותפותיה, התערוכה היא צ'אנס חשוב. לדעתה הן זכו במיכרז "כי מצאנו פיתרונות מגוונים, שהתאימו לתצוגה תיקשורתית לקהל הרחב". ניסיונה של כל אחת בתחום ממנו באה רק הועיל להפרייה האלקטרונית. "הקו שהינחה אותנו היה קודם כל לפשט את המושג תיקשורת ולהמחישו לקהל הרחב, וכן להדגיש את העוצמה והאופי העתידני של הנושא", אומרות שלושתן כמעט פה אחד. ביתן העשוי כקופסה שחורה, סגור מארבעת צדדיו ומקורה בתיקרה קמורה. בעזרת 'הסגירות' נוצרת הפרדה של פנים וחוץ, "מעין כניסה לעולם אחר, המנותק מהסביבה החיצונית. תחושה של פלנטריום או חללית".

לייזרים ופסי ניאון

כדי לחזק את התחושה העתידנית, השתמשו הבנות באפקטים מרשימים של תאורה: קרני לייזר, תאורה של אולטרה־סגול, צבעי פוספור זוהרים, פסי ניאון צבעוניים ועוד. הדגש אצלן מושם על המחשה ויזואלית של דברים. דגם של לוויין תיקשורת, שני מטר על ארבעה מטר, תלוי מהתיקרה, מדגים את נושא תיקשורת הלוויינים. קצת קשה להתעלם מקרן הלייזר המוקרנת ממנו אל מרכז צלחת קליטה בקוטר שני מטר. תבליט קיר בסמוך, מדגים את פעולת ערוץ 2, טלוויזיה בכבלים ולמנויים. צבעי פוספור ונורות מהבהבות יאירו את מפת חלוקת המדינה לאיזורי זכיונות הכבלים.

לא פחות מרשים, קיר של עשרים מוניטורים, הדגמה של אולפן טלוויזיה בחסות יבואני חברת 'סני'. יוקרנו שידורים ישירים של מהדורות חדשות מהרשתות הגדולות בארה"ב, שידורי תכניות ממיגוון תחנות בכל העולם, סדרות טלוויזיוניות, תכניות ספורט וסרטי הסברה בנושא תיקשורת לוויינים. על פי מנלזון, טסלר וזקס, הקהל לא ישאר רק צופה־מתרשם.

שלוש עמדות של מסופי מחשב יאפשרו למבקר לשאול שאילתות ולקבל תשובות בזמן אמת, מחברי כנסת שיהיו בתורנות מיוחדת בזמן התערוכה. כמו כן יוכלו להתקשר למאגר המידע של הכנסת ולרשות השידור. שיתוף פעולה עם חברת "דיגיטל". מודל של ממסרי "קול אמריקה" ומכשירי קשר קווי ואלחוטי, גם הם בתצוגה. עד מחר הכל צריך להיות במקום, להיתחבר לשקע ולהרשים את רבבות המבקרים. ■

סנובית, כבר קנית "כנען"?

צפורה גולדברג / חדמית

סגנון ספורטיבי ליום ולערב ("כנען")

קיבוץ ואופנה – לא הולך? מי שחושב כך, "ייאלץ "לבלוע את הכובע" מול דגמי הלבוש המקוריים שמייצר קיבוץ צרעה במפעל "אופנת כנען". קו קלאסי וייחודי. זה אומר: איכות בלתי־מתפשרת של בדים, תפירה וגימור. עיצובים בלעדיים של מעצב הבית הטבעי ל"כנען" לכל גיל, ברוח מיטב האופנה האיטלקית והצרפתית, מותאמת לסגנון ולמידות האשה

כשנולדה התופעה לפני 11 שנה, הרימו גבה: "מה לקיבוץ ולאופנת נשים?" קיבוץ זה פרות ומטעים, תעשייה ושדות חיטה, אבל אופנה?! הגבות התיישרו מזמן. מפעל האופנה "כנען" של קיבוץ צרעה תפס עד מהרה מקום טוב באמצע בקרב יצרני האופנה בארץ. הדגמים היפהפיים והקלאסיים, והאיכות המיוחדת של הבדים, התפירה והעיצוב, הביאו אל אופנת "כנען" נשות קריירה, בעלות מקצועות חופשיים, בעלות עמדה ודימוי עצמי גבוה – שחיפשו ומחפשות את המאפיינים האלה, גם בבגדים שהן לובשות.

מי שעדיין חושב, שקיבוץ אינו יכול להכתיב אופנה, "ייאלץ לבלוע את הכובע", כשיתקל במערכות הלבוש, שמייצר קיבוץ צרעה במפעל "כנען". זה מתחיל במבחר הבדים, קלים ועדינים, רובם על בסיס של כותנה נקיה ו"אחיותיה". זה אומר: בדי ויסקוזה יפהפיים ומחמיאים, כותנה, פשתן, טריקו־רד. לא מתפשרים על איכות הבד והחומרים בלעדיים ל"כנען". אלו מיובאים כולם מאירופה עם דגש חזק על גרמניה, צרפת ואיטליה. לגוף זה אומר: מגע נעים, עשיר, מלטף. לעיניים – הרבה שיק. באופן טבעי, בדים מעולים נתפרים ברמה ובאיכות מעולה, כולל גימור מושלם בצד האחורי.

והדגמים. מנהלת המפעל, גידי עמית, והמעצב ציון נעמן, עוקבים בדריכות אחר התנודות והשינויים באופנת העולם. הם מרבים בנסיעות לחו"ל, עם דגש מיוחד על גרמניה, צרפת ואיטליה, לומדים את קווי האופנה החדשניים, ומתאימים את הסממנים הבינלאומיים בצבעים ובגזרות, למידות ולטמפרמנט הים־תיכוני של הנשים בישראל: צעירות, בשלות, דקיקות או מלאות. "נולדתי עם העיצוב בידיים", אומר ציון נעמן בגאווה, "ואוהב כל דגם כמו בן יחיד."

המבחר של אופנת "כנען" כולל כ־80 דגמים שונים, שכל אחד מהם מופיע במספר יחידות מצומצם בלבד. ייחודיות, זה המוטו. תגיוון מאפשר להרכיב מן המערכות השונות מלתחה מושלמת לכל שעות היום והערב, לפי אופי העיסוק ואורח החיים. גם בנסיעה לחו"ל, לנופש או לעסקים, לבושה באופנה "כנען" תפגין כל אשה שיק ואלגנטיות, ותשתלב בקלות בסגנון האירופי.

צוות המפעל הצליח להשיג קומבינציה, כמעט בלתי אפשרית, בין אופנה ייחודית וקלאסית לבין התאמה לטיפוסים שונים של נשים מבחינת המידות, הגיל וסגנון החיים. למשל, מערכת הכוללת חצאית או מכנס, חולצה קלה ללא שרוול, לצעירות ולדקות גיזרה. מלאות יותר / או שומרות מסורת תצרפנה עליונית. כך או כך, תיראה כל אחת במיטבה ובהרמוניה עם עצמה ועם סגנונה האישי.

אפשר לבחור ולצרף צירופים של חצאיות, חולצות, שילובי מערכות שונים, שמלות, מכנסיים מאורך מלא עד אורך "ברמודה", כפתורים תואמים, צווארונים וקישוטים למיניהם – הכל עם תשומת לב עד הפרט האחרון. והצבעים: לצד הבסיסיים – כחול, לבן, אדום וסגול, המשתלבים עם צבעי הארץ, גם גוונים של ורוד כהה, טורקיז וירוק. חלק מהדגמים במשבצות, בהדפסים פרחוניים עדינים, בפסים ובנקודות, לכל דגם טאץ' ייחודי.

כל האיכויות האלה הביאו במשך השנים ליצירת קהל לקוחות נאמן לאופנת "כנען" והמספרים גדלים והולכים. נשים גאות להתלבש בדגמי "כנען". כ שנהנתה פעם אחת, כבר לא מוותרת. עובדה, משפט כמו: "שירות מעולה ונעים", "שירות מצויין וסבלני", "אדיבים ולא כופים", "תענוג למדוד, למצוא ולקנות", נשמעים לעיתים קרובות בקרב לקוחות המפעל.

אופנת "כנען" נמכרת גם בחנויות המפעל ב"קניון איילון" ברמת־גן, ב"סנטר 1" בירושלים, ברשתות "המשביר לצרכן", "פולגת" ובעוד 100 חנויות ברחבי הארץ, שנבחרו לאחר בדיקה קפדנית של רמת השירות, מיקום החנות ואופי התצוגה. שומרים על "קלאסה" בכל פרט.

קופצים לקנות בקיבוץ צרעה

הנוסחה עובדת. נוף מטריף ודגמים משגעים. כ־40 אחוזים מן המכירות נעשות בחנות המפעל. אין פלא. קיבוץ צרעה נמצא במרכז הארץ, קרוב לכל מקום וקל מאוד להגיע. וחוץ מזה, מה יותר כיף, מאשר לשלב מסע קניית בגדים עם טיול משגע באיזור עמק האלה, מערת הנטיפים, מערת בית ג'וברין, מצפה משואה, מערות לוזית ובית שמש בואכה ירושלים.

תמונת מצב. יום חופש, חניון מלא מכוניות. המטרה – חנות המפעל. נשים מקשת גילאים רחבה, מודדות את דגמי "כנען". כל אשה וסגנונה היא. והבעלים? אלה עומדים בצד, מפרגנים ומעודדים: "תמדדי עוד משהו", "מתאים לך", והנשים יוצאות מאושרות עם מלתחות שלמות לשעות הבוקר והערב. רוב הלקוחות, מסתבר, הן לקוחות חוזרות. המפעל כבר הקים לו "מועדון חברות אופנת כנען", הוא מעניק להן הנחות מיוחדות בחנות המפעל ומקפיד לשלוח לבתיהן עלון מעודכן על מבצעי מכירות מיוחדים, קולקציות חדשות וחידושים אחרים. חנות המפעל פתוחה בכל ימות השבוע מ־10 עד 16, ובימי שישי בין 10 ל־12 בצהריים. כדאי לרשום: אופנת "כנען", קיבוץ צרעה, טלפון 02-918237.

מדור פרסומי

קורים דברים

אחרי הסרט

איפה שמעתם, שתלמידי תיכון יעבדו בבית הספר עד 11 בלילה, ואפילו יבקשו עוד? מסתבר שיש עוד מקומות כאלה. בית הספר התיכון לעיצוב ולאמנות שליד מכללת ויצ"ו בחיפה הוא אחד מהם. בשבוע שעבר עבדו שם התלמידים והמורים על תצוגת האופנה השנתית שלהם, שנערכה ביום ד' האחרון. עבדו וליקקו אצבעות. כי בית הספר התיכון הזה, היחידי מסוגו בארץ, הוא "תהילה" של המעצבים. כאן מזיעים ומחייכים באושר. כאן נותנת המורה, דליה בר־אור, לתלמידיה, בנוסף לשיעורי הבית הרגילים גם "זריקות עידוד" לדמיון, כמו "מחפשת שותף לטיול הרפתקאות בג'ונגל" או נושא חיפני למהדרין, "נפגשים אחרי הסרט בחוף הדרומי".

הקהל, שהיה מורכב בעיקר מהורים וחברים, פלוס, פה ושם, כמה תעשיינים ובעלי חנויות אופנה, נוכח לדעת איזה בגדים יפהפיים יכול הדמיון ליצור, כשהוא מרשה לעצמו להשתולל באין מפריע. ■

אריה יאס

הוא תמיד כאן

יונתר ביילין, מנהלו בן ה־49 של תיאטרון מינכן, שהתארח בפסטיוואל ישראל עם מחזהו של ארתור שניצלר, "פרופסור ברנארדי", וקטף ביקורות משבחות כבר היה בישראל 21 פעמים. כן. הוא סופר. כמו שסופרים ואוספים פנינים יקרות. זו אולי גם הסיבה שאין לו הצהרות פוליטיות לגבי "המצב". ההצהרה שלו היא בהתייצבות לעיתים קרובות בארץ חמדתנו. בבחינת אנחנו כאן. משום כך, כאב והופתע יונתר ביילין כשבא אליו אחד הטכנאים הגרמניים של תיאטרונו וסיפר לו בהתרגשות גדולה, שאחד מעובדיה הטכניים של "הבימה", בה הציג התיאטרון ממינכן את "פרופסור ברנארדי", עבר על פניו מאחורי הקלעים, הרים יד במועל יד נאצי וקרא "הייל היטלר". ביילין החליט לעבור על העניין בשתיקה. הוא יודע עד כמה משתלהבות הרוחות כשמגיבים לפרובוקציות... ■

אריה יאס

בבצלאל לא רצו

חנית פרבר, ציירת שמפתיעה כבר בתערוכה ראשונה. כמו בסיפורים הישנים, גילתה בגיל צעיר מאוד שיש לה כשרון לצייר. יותר בשחור־לבן, פחות בצבע. כשבגרה, חשבה שמה שיש לה מספיק טוב לבצלאל. שם חשבו קצת אחרת והציעו לה לחפש מקום אחר. זה היה לאחר סיום הלימודים בגימנסיה העברית, ובתום שירות צבאי בחיל האוויר, לפני כמה שנים. כעת היא שוב בירושלים. חזרה מארה"ב, לאחר ניתוק של שמונה שנים.

בסן פרנסיסקו למדה משחק, שיחקה בסרט, התמחתה בעריכת סרטי וידאו, ובין לבין, ציירה להנאתה, ופה ושם גם פיסלה, בשביל הגיוון. בלא הדרכה. רחוק מבצלאל, בלי מורים לציור, ביטאה בקווים ובצבע חוויות שעברו עליה, כאשה צעירה בארץ זרה, כבת הארץ שגלתה מרצון, וחוזרה עוד יותר ברצון.

משהו מכל זה הציגה באחרונה בקפה טעמון בירושלים. יהוד'לה אבשלום היה הראשון שהבחין ביכולת האמנותית שבה. ואם הוא חשב כך, אז למה שבעל המקום, מרדכי קום, יתנגד. ■

יוסף צוריאל

חנית פרבר. עכשיו תערוכה.

דוקא אצל הרב

במגילת היסוד של שכונת בורוכוב, לפני 65 שנה, נאמר שלא יקום בית כנסת בשכונה. מאז זרמו הרבה מים במוסררה והשבוע חגגה גבעתיים האדומה דוקא בבית הרב הראשי, יוסף גליקסברג. אורח הכבוד, שמעון פרס, שהיה מדריך בנוער העובד בקן בורוכוב, הגדיר את האירוע כ"ליכוד של תורה ועבודה". ■

אמבין תופס אותך בכל מקום בבית

מבצע כפול

1. אנו משלמים עבורך את המע"מ
2. 3 תשלומים ללא ריבית והצמדה

* לקניה כוללת מעל 200 ש"ח

ארונות כל־בו

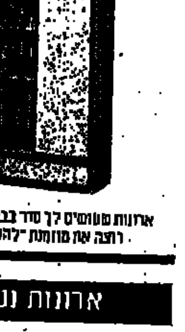

ארונות מעוצבים לך סדר בבית – כל מה שאת רוצה את מוזמנת "להחביא" בהם.

ארונות תליה

ארונות קומפקטיים לנוחותך – הפתרון האידיאלי למטבח, למרפסת וגם לחדרי השרותים.

ארונות כביסה

לבחירתך ארונות כביסה במידות שונות נוחים ונעימים לשימוש.

ארונות נעליים

סוף־סוף יש מקום מיוחד לנעליים – שאף אחד לא יוכל לדרוך עליהן...

ארונות מתחת לכיור

פתרון מעולה של בעית מקום לאחסון חומרי הניקוי שלך. מאוד נוח ויעיל.

דלתות מתקפלות

אידיאלי להפרדת גומחות (נישות) לא מנוצלות בבית – לארונות קיר שימושיים

מדפים ועמודים מודולריים

את יכולה לבנות – ספריות וכוננות. במרפסת ובחווה. מתאימים גם לסידור חדר ארונות כרצונך

חנויות המפעל
- ירושלים בן שטח 1
- תל אביב יהודה הלוי 59
- חיפה הרצל 52
- אשקלון במפעל באזור התעשיה
- נתניה הנוטע 10
- רחובות אחד העם 22
- רמת־גן הרצל 72
- באר שבע רמב"ם 1

סוכנויות המפעל
- אילת "סלון ששון" מרכז מסחרי חור 1
- בית שמש "תריסי ליאון" גני גניש 173/11
- בני־ברק "הכל־פו פלסטיק" רבי עקיבא 65
- בת־ים "מימד סוכנויות" בלפור 23
- דימונה "אומן דימונה בע"מ" מרכז מסחרי
- הרצליה "שטראוס" סוקולוב 18
- חדרה "מזרוני לבן" ע"י שמור רח' הרברט סמואל 88 (מול השקם)
- חולון "עיצוב פלסטי" כנ"ר ויצמן 5
- ירושלים "חדות" יפו 58 רהיטי "אסיק" מאה שערים 21 "שופינג מוריה" רח' אדם 619/1 מעלות מוריה
- כפר סבא "ש.י. כהן בע"מ" ויצמן 84
- פתח תקוה "כל־בו כל" אורלוב 54 "פלסטיכל" איכילוב 9 (מתחת לרכבות)
- קרית מלאכי "מכול אבי" מרכז הוד 16
- ראשון־לציון "עמרם יצחק" רוטשילד 46
- רמלה "אלום נרקיס" המעפילים 23 (ע"י אולמי קליפסו)
- רמתיים "שומרון" דרך השרון 54
- תל־אביב "י.א. קלינמן בע"מ" עמק יזרעאל 40 (פינת הרצל 82)

אמבין
מפעלי הפלסטיק אשקלון
המפעל הגדול במדינה למוצרי P.V.C.

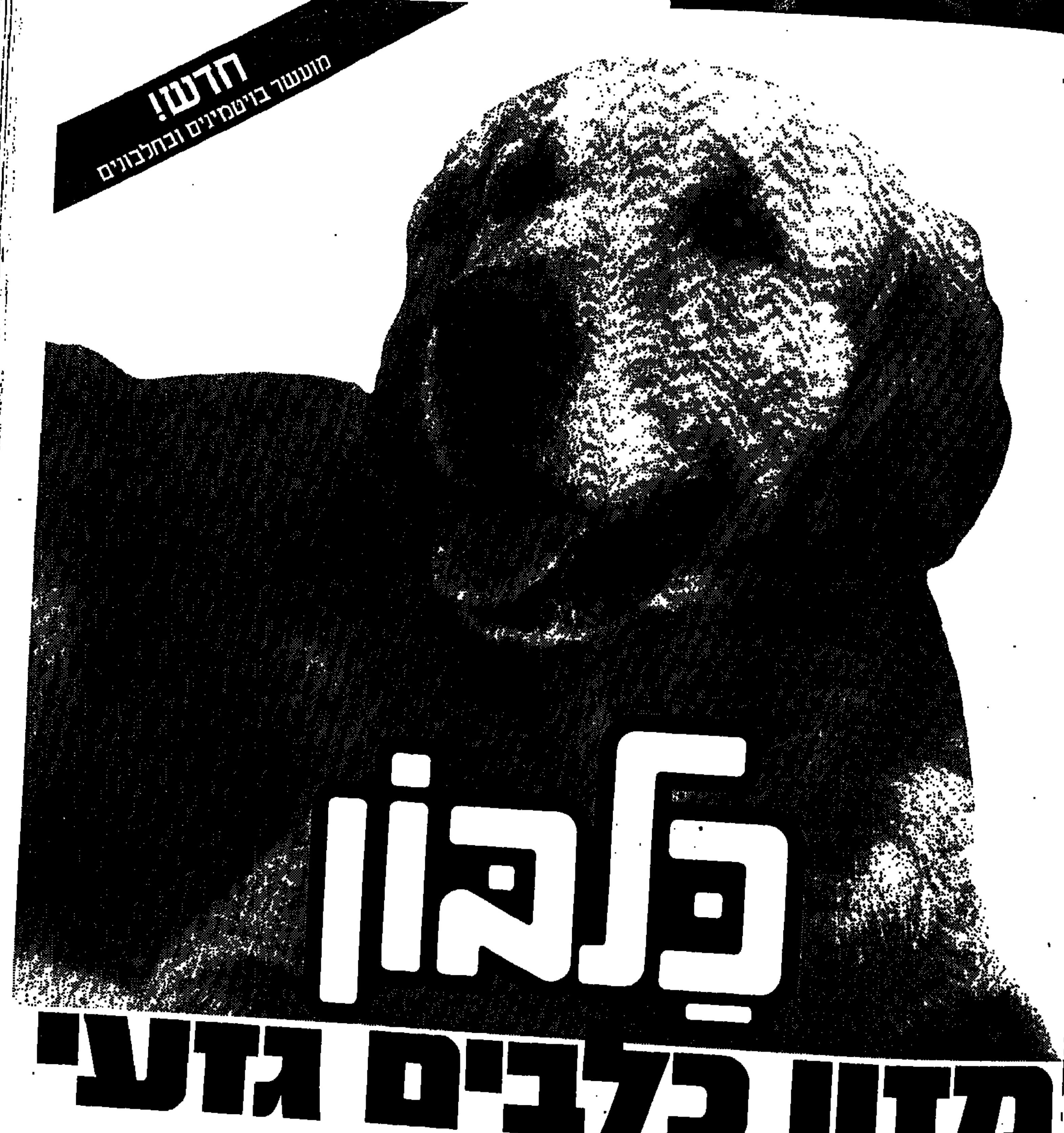

כלבים אוהבים כלבון. עובדה.
במבחני טעימה השוואתיים שנערכו בקרב מדגם מייצג של כלבים מסוגים שונים הוכח: כלבים אוהבים כלבון. העדיפו אותו כלבים שהורגלו במשך שנים למזון כלבים אחר.

כלבון - כל מה שכלבך צריך.
כלבון הוא מזון כלבים טעים ומזין המיוצר בשיטות מדעיות על בסיס ידע אמריקאי מתקדם ובפיקוח מחשב. כלבון מכיל את כל אבות המזון ואת כל המרכיבים החשובים במנה אחת: שפע של ויטמינים, חלבונים, מינרלים חיוניים, דגנים, בשר ושומנים - בדיוק כמו שממליץ הווטרינר.

כלבון - אין צורך בתוספות.
"כלבון" מעניק ארוחה מלאה ומאוזנת לכלבך. ניתן להגות ממנו כמזון יבש או בתוספת מים או רוטב - ואין צורך להגיש אתו כל תוספת.

לבחירתך אריזות 2 ק"ג, 6 ק"ג ו־10 ק"ג.

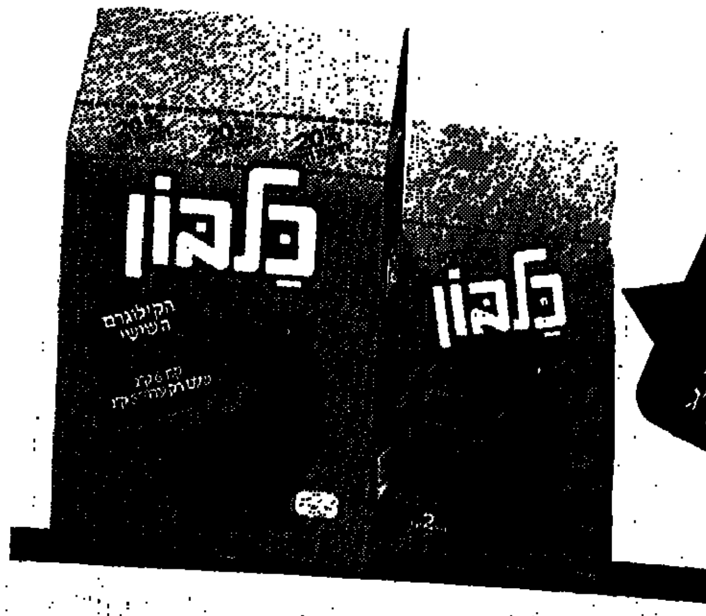

מבצע הכרות
הקילוגרם השישי
חינם
קח אריזת 6 ק"ג
שלם עבור 5 ק"ג

מיוצר ע"י אסם הנגב. ד.נ. הנגב טל. 057-961843/4

יוסף לפיד

הטור של טומי

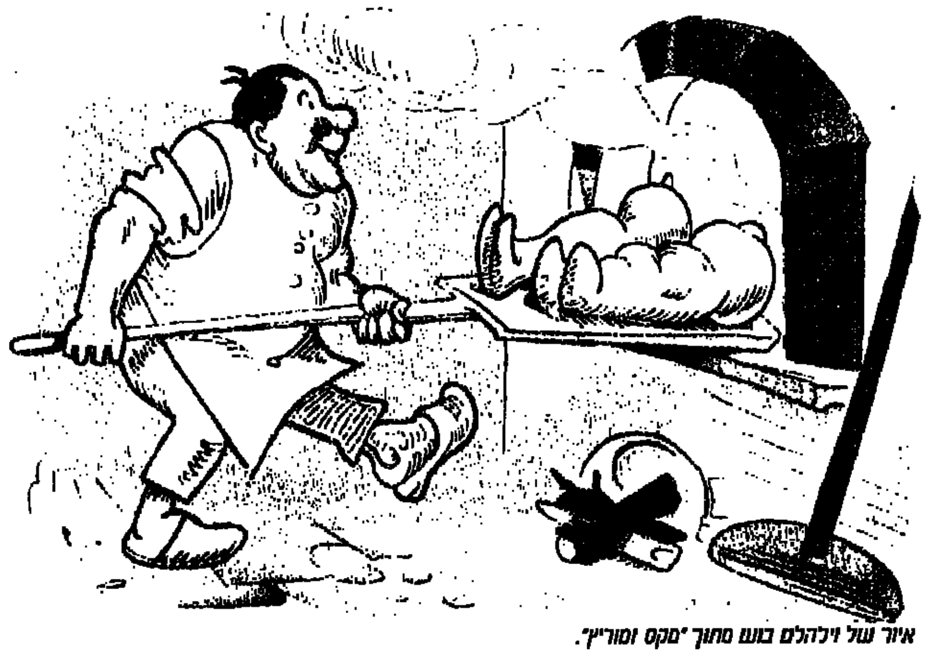

איור של וילהלם בוש מתוך "מקס ומוריץ".

קופים ונמושות

לפני שבועיים דיברתי בתוכנית ברדיו בזכות תורת האבולוציה של דרווין. בעקבות זאת אני קורא כאחד העתונים החרדיים את הדברים הבאים: "אם אנו צריכים להחליט למי שייכת הארץ הזאת, לקופים הערבים או לקוף ההונגרי יוסף לפיד, שהקופים הגרמנים הבריחוהו מהג'ונגל האירופי, והוא פלש לכאן להתיישב על אדמת הקופים הערביים, הרי אין לנו ספק שהקופים הערבים צודקים. אנו, כבני אדם, כצאצאי האדם הראשון, חייבים לעשות צדק בין הקופים ולהכריז בקול גדול: הקוף השמן ההונגרי הפולש – החוצה!! פיסטה..."

אני מצטט דברים אלה, דברי אלוקים חיים, כדי שלא יתעורר חשד חלילה, שאני מנהל איזה רומן עם המחנה החרדי. ודאי שלא בשבוע בו הרב הראשי, הרב שפירא, מצהיר כי מועצה דתית הכוללת אשה, היא מועצה של נמושות. טוב שלא אמר "מועצה של קופים".

ואף על פי כן, אני מבין ללבם של הרבנים הכועסים על שבית המשפט הגבוה לצדק מתערב בעניינים הילכתיים. בג"ץ מוסמך אמנם לפסוק בכל הנוגע לניהולם התקין של גופים ציבוריים ומועצה דתית היא גוף ציבורי. אבל נשגב מבינתי מדוע מוצאים צורך שופטי בית המשפט העליון לכפות דעות פמיניסטיות על יהודים חרדים. אשה הרוצה להיות דתיה, שתכבד את דעת הרבנים. ומי שאיננה דתיה, לא צריכה להשתתף בחיי הציבור הדתי. הדת היהודית איננה מכירה בשוויון האשה וכל עוד המדובר בנושאים דתיים, רק הגיוני הוא, שהרבנים יקבעו את כללי המשחק.

המחנה החילוני מנהל מלחמה צודקת נגד נסיונן של המפלגות הדתיות לכפות את חוקי הדת על חיי היום יום של המדינה. אנחנו רוצים לנסוע בשבת ולאכול סאלאמי הונגרי. אנחנו מדברים על זכותו של כל אחד לחיות על פי אמונתו. אז מדוע שלא ניתן להם להסדיר את ענייניהם על פי אמונתם?

יש הרבה שמחה לאיד בסיפוק שהעתונות מביעה לנוכח החלטת הבג"צ בדבר חברותה של לאה שקריאל במועצה הדתית של ירוחם. לעתונים החילוניים לא כל כך איכפת מי יושב במועצה דתית ומה עושה מועצה דתית, לעתונות איכפת רק שרפקו את הדתיים. אינני חושב, שאנחנו צריכים להתערב בענייניהם, בדיוק כפי שאני לא רוצה, שהם יתערבו בענייני. ■

ריסק

במטוס לבריסל פגשתי את ריסק. למדנו ביחד משפטים בתל־אביב, באמצע שנות החמישים – ומאז לא ראיתי אותו. נסתבר, כי מיד בתום הלימודים ירד לבלגיה ומאז חי שם ועושה עסקים. מדי פעם הוא מבקר בארץ אצל המשפחה.

נדברנו, שניפגש למחרת בערב. הוא לקח אותי למסעדה מונגולית, "ביתו של אטילה", בפרברי בריסל. אכלנו בשר על שיפודים והעלינו זכרונות. ואני רשמתי לפני, כי ביחסים בין ישראלים ליורדים הגענו לשלב חדש, כנראה השלב הסופי.

היו שנים שלא דיברתי עם יורדים. עד כדי כך, שאם בחוץ לארץ מצאתי את עצמי מוזמן לבית בו נמצאו יורדים, ביקשתי סליחה והלכתי. אם בתל־אביב נתקלתי במכר שירד ובא לביקור, הסתכלתי דרכו, כאילו היה עשוי מזכוכית.

גם לאחר שהיורדים התחילו לצבור ותק ומספרם הלך ורב, סירבתי עדיין להכיר בקיומם דה־יורה, אבל לא יכולתי עוד להתעלם מהם דה־פאקטו. היו אלה מפגשים מהוססים, מבויישים, כאשר היורד ממהר לבשר לי שהוא אוטוטו גומר את הלימודים, או מחסל את העסק, או מוכר את הבית, או מתגרש מהאשה – וחוזר לארץ. יכולתי להעמיד פנים שאני מאמין לו ובכך הכשרנו את הטריפה.

בשלב השלישי קיבלו היורדים אומץ. הם פיתחו כלפי הישראלים נימה של חוצפה דווקאית. היא הלכה וגברה, ככל שעסקיהם שיגשגו יותר וככל שהמצב בארץ הלך ורע; מלחמת לבנון והאינפלציה העניקו להם מעין לגיטימציה. הם היו כמו הילד, שאחרי הטיפול הפסיכיאטרי ממשיך אמנם לעשות פיפי במיטה, אבל כבר לא מתבייש בכך.

ועכשיו, כיושבי במסעדה הבלגית עם ריסק, משוחחים על חיינו, אני עם כרס והוא עם קרחת, הבנתי שהמעגל נסגר. אני עדיין בז ליורדים, אבל קשה לי עוד לבוז ליורד. אני קצת מרחם עליו, הוא קצת מרחם עלי – אלה החיים. ■

מקס ומוריץ

האזניים/ כבר שנתיים/ לא ראו טיפה של מים/ לא גזרת/ ציפורניים/ לא צחצחת השיניים..."

נשמע לכם מוכר?

קניתי ליום הולדתו של יובל הקטן שני ספרי ילדים, שבקטנותי הייתי בולע אותם בהנאה עצומה: "שטרוולפטר" ו"מקס ומוריץ". מה שילד יהודי בגולת אירופה קרא בגרמנית, קראו בו־זמנית ילדי הארץ בעברית.

ד"ר זוהר שביט, בספרה על השירה בספרות הילדים, מצביעה על כך, שספרות הילדים העברית שאבה את השראתה מספרות הילדים הגרמנית. בתרגומו הראשון לעברית נקרא "שטרוולפטר" "יהושע הפרוע", אולם בתרגומו היותר חדש, של אורי סלע, הוא נקרא "יפתח המלוכלך". "מקס ומוריץ" נשארו. גם כן בתרגומו של אורי סלע, "מקס ומוריץ".

לשני הספרים היסטוריה דומה: שניהם ראו אור בגרמניה באמצע המאה התשע עשרה. את "שטרוולפטר" כתב וגם אייר רופא, ד"ר היינריך הופמן; את "מקס ומוריץ" כתב ואייר וילהלם בוש. שני הספרים הפכו לרבי מכר, תורגמו לרוב שפות העולם ונמנים כיום עם הקלאסיקה של ספרות הילדים. התרגומים מתחדשים מדי פעם, כדי להדביק את השינויים בשפה, אבל האיורים המקוריים נשארים: הלבוש, ריהוט הבית, כלי התחבורה – הכל כפי שהיה לפני למעלה ממאה שנה. כולל את שטרוולפטר המקורזל, בעל הציפורניים הארוכות, ואת שני הממזרים המרושעים, מקס ומוריץ.

דיפדפתי בשני הספרים בנוסטלגיה מחוייכת ושמחתי לזהות ציורים שנראו לי כחברי ילדות, שלא פגשתי אותם חמישים שנה. הפתיעה אותי אכזריותם של הסיפורים ושל הציורים כאחת. נכתב כבר לא מעט על הסאדיזם שבסיפורי האחים גרים, המבטאים מאוויים אלימים החבויים בנפש הגרמנית. ד"ר הופמן ובוש נשארו נאמנים למסורת העממית הגרמנית. בילדותי חשבתי, שהסיפורים משעשעים מאד, ולא הייתי מודע לכך, שאני קורא ספרי זוועה.

מה זה זוועה? מקס ומוריץ מנסים לגנוב פרעצלאך ממאפיה. הם נופלים לתוך בצק, האופה תופס אותם כאשר הם מבוצקים מכף רגל ועד ראש, ואז:

"למלאכה ניגש ישר/ לש (ממקס ומוריץ) כיכר ועוד כיכר./ ועכשיו הרי ברור:/ כיכרות – אל התנור!/ למקס ומוריץ חם כעת/ כי התנור כולו לוהט".

וכדי לא להותיר ספק, צייר בוש את האופה, כאשר הוא מכניס את מקס ומוריץ, על גבי מחבת, לתוך התנור. התנור דומה דימיון מהמם לפתחה של משרפה. בציור הבא, מוציא האופה את שני הילדים האפויים מהתנור.

אף כי הסיפור מסתיים בהפי אנד, אתה לא צריך להיות פסיכולוג גדול כדי להרהר בהשפעתם של ספרי ילדים על עיצוב אופיו של עם. כאשר בגיל רך אתה למד שאפשר לאפות ילדים בתנור, אז בגיל מבוגר זה כבר לא נראה נורא כל כך. ■

(הדברים שודרו בתכנית "השבוע שלי" ב"קול ישראל")

א"ע

ליאורה עיני

שמירה צמודה למוסדות יהודיים באיטליה. כאן: ביהכ"נ הגדול בפירנצה.

הוי, טיטוס

יום ששי אחרי הצהרים, בגיטו היהודי ברומא. בחלון ראווה מוגנה של חנות מעדנים תלוי פתק מהוה בעברית ובאיטלקית, מעוטר בציור של ענפים ירוקים: עוגות גבינה כשרות לשבועות – להשיג כאן. לא הרחק משם – בית הכנסת הגדול. חזיתו הפונה לרחוב ולנהר – חתומה. ליד פשפש אחורי בגדר עומדים שני גברים ואשה אחת, לבושים חגיגי.

"שלום", אנחנו מנסים. "שלום", אורות פני האשה. אחר כך היא אומרת באיטלקית: כן, תהיה תפילה בערב, אבל היא תתחיל רק בשבע וחצי: תבואו, תהיו אורחים. הגברים בוהים בנו, שותקים. אנחנו פונים ללכת משם, רואים מול הפשפש מכונית משטרה משוריינת, שוטרים באפודי מגן ובנשק דרוך – מחסנית בקנה. כשאנחנו חוזרים בשבע וחצי כבר יש במקום כשני מנייני יהודים. האשה שהזמינה אותנו איננה. שיחת גישוש בעברית נענית הפעם בעברית:

– אפשר להכנס לבית הכנסת?

– מי אתם?

– ישראלים.

– לא, אי אפשר, מתפללים; תבואו ביום ראשון.

תחושת עלבון, היסוס. אנחנו עוד עומדים בפתח השער הקטן הזה, האחורי. שני בריונים מתקרבים אלינו מתוך החצר. מאחורינו – המשטרה.

אגב, הסיפור הזה עם המשטרה חזר על עצמו גם בפירנצה ובשאר ערי איטליה. שומרים על מוסדות ישראלים ועל מוסדות יהודיים.

★ ★ ★

בדרך משם לטרסטוורה, לרובע שמעבר לנהר הטיבר, פונה אלינו בחור צעיר בעברית עילגת: "מישראל? נולדתי שם, בבלינסון, הנה כתוב בתעודת זהות שלי פתח־תקוה. אבל מגיל שנה אני כאן, הורים שלי מכאן, ניסו שם ולא הלך. יש לנו כאן משמר אזרחי, אני תופס מי שנראה לי ערבי, חוקר אותו למה הוא כאן באיזור שלנו. מפחדים ממני".

– למה אתה לא עולה ארצה?

לשאלת תם מגיעה תשובת תם: "צריך שיהיו יהודים בכל העולם".

★ ★ ★

יומיים לפני כן: טיול בוקר בעיירה אורויטו, אל הכנסיה היפהפיה שנראית – ודוקא מבחוץ – כמו מעשה רקמה צבעונית. ברחבה שלפני המדרגות – פסיפס מרהיב ואי אפשר להתבלבל: חמישה מגיני דוד ענקיים. למה זה אכפת לנו לא יודעת. אבל עובדה, אנחנו מצלמים. לא, שם אין משטרה. מה פתאום.

★ ★ ★

שער טיטוס.
והיכן המנורה היום?

כמה בנאלי, סיור לשער טיטוס בפורום רומאנום, רומא. לא הרחק מן הכניסה לפורום עטים עלינו בעלי דוכני מזכרות. אחד מהם חושף מגן־דוד על צווארו: "תיקנו אצלי, אני יהודי, צריך להוציא את הפרנסה שלי". הוא מנסה לדפוק אותנו במחירים. טוב, הוא אמר שהוא צריך פרנסה.

המולה ליד שער טיטוס, כתה של תיכוניסטים ומורה צעיר, כולם בג'ינס, מנסים לעמוד, כמו שהמורה מסביר, בזוית הנכונה מול השער, כדי לראות דרכו את הקולוסיאום. "כי לכן בנו כך את השער", אומר המורה, ממשיך לשפוך שפע פרטים ארכיטקטוניים ואף לא מלה אחת של נשמה. בני עמי יוצאים כאן מן התבליט ישר אל גורל של גלות, אני חושבת לי, ואתם מקשקשים ארכיטקטורה. וחוץ מזה, תחזירו לנו את המנורה.

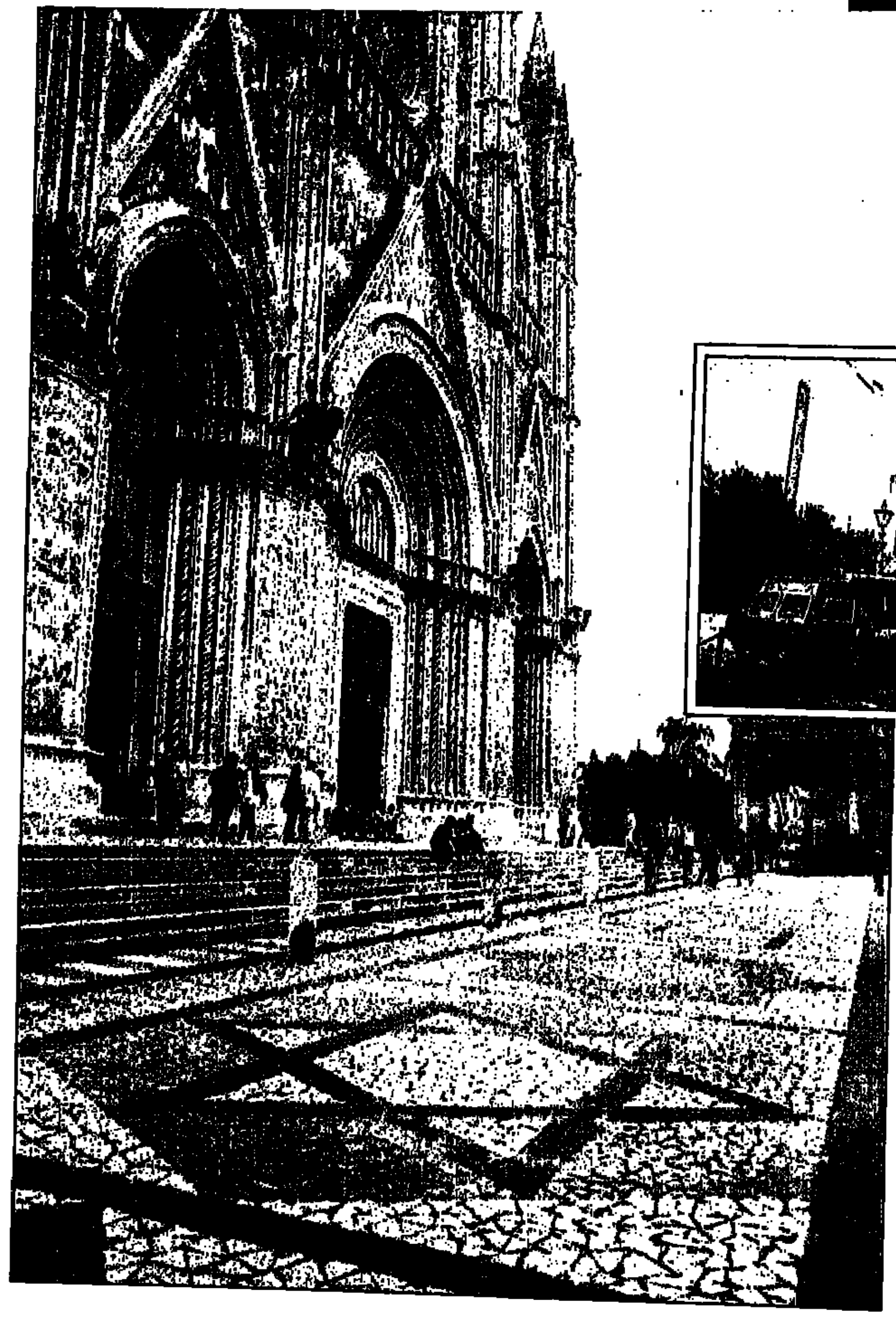

מגן דוד
בצל הכנסיה באורויטו.

★ ★ ★

לפני שלושה שבועות שלחנו גלויה הביתה מן הותיקן. לא משהו שנוי במחלוקת, לא ישו, לא האפיפיור, סתם איזה מיכאלאנג'לו. אנחנו כבר כאן, הגלויה עדיין לא הגיעה. אנחנו מחכים. סימפטום נוסף לתקשורת לקויה בין הותיקן לישראל?

★ ★ ★

במעלה הדרך המתפתלת על הר הורוב, לא רחוק מן הלוע האפל, יושב סניור דה גרגוריו, מחכה לתיירים. לפני כארבע שנים התקלקל הרכבל ומאז עולים אל ההר בדרכים חלופיות ורק מעטים מאוד פוקדים את הקיוסק שלו. בינתיים, עד שיתקנו את הרכבל – והוא מאמין גדול – רוקע דה גרגוריו בסבלנות גדי ודלי ועקרב ושאר מזלות מוזהבים לתוך אבני לבה שחורות.

"מישראל", הוא קובע בפסקנות, מזהה את העברית שבפינו. "אני רואה אתכם יום יום בטלוויזיה. זורקים עליכם אבנים – ואתם מרביצים. תגידו, לא מסוכן לחיות שם, בארץ שלכם?" – ואתה, לא מסוכן לך לשבת על הר הגעש הזה? הוא מבין את השאלה, מחייך. הוא נולד בטורו אל גרקו, עיירה למרגלות ההר, וכבר שלושים וחמש שנים יושב בתוך הקיוסק הזה, זה הבית שלו, לאן ילך. אחר כך הוא מנסה שנית: "הרבה יהודים גרים מחוץ לישראל; למה אתם נשארים שם?" חמש דקות של ציונות מרוכזת מניבות הנהון של הבנה מצידו. הצלחנו, עשינו עסק, הוא ישאר על ההר שלו – אנחנו על שלנו. ■

רותי קין

מרעננים פרק ב'

מה עוד יכול לרענן נפש עייפה ביום קיץ חם? אחרי משקה צונן ומרווה – אין כמו סלט טרי, קר, משביע – אך לא מעיק.

למולנו, נופלים בתוך ההגדרה של סלט מיגוון כמעט בלתי נדלה של מעדנים. אפשר להרכיב אותו כמעט מכל מה שהמקרר או המזווה מציעים והמרבה בהמצאות ובשידוכים – הרי זה משובח.

בכל זאת, ישנם כמה מצרכי יסוד שכדאי שיהיו תמיד בבית כדי להשביח את הסלט.

ראשית חוכמה – ירקות טריים. חסה רעננה יכולה לשמש כסלט, אך מעניקה גם נפח נטול קלוריות כמעט לכל סלט מורכב. שלא לדבר על פריכות וצבע. ירקות אדומים כמו עגבניות ופלפלות אדומות משמשים בין היתר לתוספת גוון עז ויופי לכל סלט. הוא הדבר גם בצנוניות ובגזר. וכל אלה יחדיו מצטרפים לסימפוניה של טעמים ומראות.

חשובים לא פחות הם מתבלי הסלטים למיניהם. כדאי להתחיל בשמן טוב, והמשובח ביותר הוא שמן הזית. תוספת שאין לוותר עליה היא מיץ לימון או חומץ. ובעניין זה האחרון, אנא השאירו את חומץ ההדרים לאופרה אחרת. בשמדובר בסלטים, כדאי להעדיף חומץ ממשפחה מכובדת יותר – חומץ בן יין, חומץ תפוחים ואחיהם. נא לא להזניח נותני טעם אחרים: עשבי תיבול, תבלינים, מיצי פירות וקליפות ריחניות.

תוספת מבורכת של פריכות ועניין נותנים לסלטים מיני האגוזים והגרעינים: שומשום קלוי, גרעיני חמניות, צנוברים, אגוזי פקאן, או מלך, אילסרים ושקדים מטוגנים קלות בשמן או בחמאה – כל אלה מקפיצים את הסלט מדרגת סלט פשוט לאירוע חגיגי. במשפחת הפריכים אפשר לכלול גם קוביות לחם מטוגנות או קלוניות (קרוטונים).

עוד תוספות נפלאות המעבירות את הסלט מהמדור הסתמי למדור החלבי או הבשרי הם סוגי הגבינה וסוגי בשר המשמשים כתוספות. גבינה קשה מגוררת או גבינת צאן מלוחה מוסיפות עניין, טעם ותיבול לסלטי ירקות או סלטים של קטניות. מספר פרוסות דקות של חזה עגל מטוגן, מפוררות לתוך סלט עושות את אותו הדבר בכיוון הבשרי.

לאחר כל ההנחיות הכלליות הללו בוודאי תאמרו, שאין צורך במתכונים להכנת סלטים. פשוט חותכים ומצרפים, בהתאם לטעם ולהעדפה (וגם למה שמצוי ורצוי). מדור זה נוטה לסמוך את ידיו על האבחנה הנבונה הזאת, אך לא יפטור אתכם הפעם ללא מספר רעיונות טריים ומעשיים. אלה, יכולים לשחרר את הדמיון המותש מחום הקיץ לטובת הכנה כמעט אוטומטית של סלטים יצירתיים מאוד. וגם זו נחמה.

סלט עגבניות ופטרוסליון

המיוחד בסלט הוא שפע הפטרוסליון שבו, שאינו קצוץ אלא כלול כעלים שלמים. הפטרוסליון עשיר במינרלים ובוויטאמינים הרבה יותר מאשר מסגיר מראהו התמים. אי לכך, הוא משמש בסלט זה מרכיב מרכזי, ממש כאחד הירקות.

החומרים (ל־4 מנות):
צרור פטרוסליון (אם יש פטרוסליון מסולסל אפשר להשתמש בו ובפטרוסליון הרגיל בצוותא)
2 תפוחי אדמה, מבושלים בקליפתם ומצוננים
4 עגבניות בינוניות
2־3 כפות חומץ בן יין
מלח, פלפל
4־6 כפות שמן זית

ההכנה:
שוטפים את הפטרוסליון ומפרידים את העלים מהגבעולים. משליכים את הגבעולים ומייבשים היטב את העלים על מגבות נייר.

קולפים את תפוחי האדמה המבושלים וחותכים לקוביות קטנות. מניחים בקערת סלט.

חותכים את העגבניות לקוביות קטנות ומוסיפים לקערה ביחד עם עלי הפטרוסליון היבשים.

מכניסים את החומץ לצנצנת עם מכסה מתברג ומוסיפים את המלח והפלפל. מנערים עד שהמלח נמס. מוסיפים את השמן ומנערים היטב. יוצקים את הרוטב על הסלט ומקפיצים בעזרת שתי כפות, כדי שיתערבב היטב.

סלט סלרי

סלט משביע, היכול בקלות להיחשב לארוחה שלמה, בתוספת מנה של לחם כפרי. הסלרי הטרי ועשבי התיבול מעניקים לו טעם ומראה מיוחדים.

החומרים (ל־4 מנות):
200 גרם אפונה קפואה, מופשרת
סלרי עלים גדול (כ־500 גרם)
חסה אמריקאית גדולה
200 גרם חזה עגל או הודו מבושל
2 כפות חומץ בן יין
⅔ כוס מיונית
מלח, פלפל
מעט סוכר
ענף קורנית (טימין) טרייה

ההכנה:
מבשלים את האפונה במעט מי מלח עד שהיא מתרככת אך לא רכה מדי, כ־7 דקות. שוטפים היטב את ענפי הסלרי ומסירים את העלים (שומרים אותם לקישוט). חותכים את הגבעולים לפרוסות דקות ומניחים בקערה.

חותכים את החסה למיסות קטנות. חותכים את חזה העגל או ההודו לקוביות. מוסיפים לסלרי שבקערה ביחד עם האפונה המצוננת.

מערבבים את החומץ עם המיונית ומתבלים במלח, פלפל וסוכר לפי הטעם. יוצקים על הסלט ומקפיצים את כל החומרים. מסירים את עלי הקורנית מהענף וזורים למעלה. מקשטים בעלי הסלרי.

סלט נקניק

עוד סלט שהוא ארוחה שלמה. יכול גם לשמש מנה ראשונה לארוחה בשרית.

החומרים (ל־4 מנות):
2 מלפפונים גדולים
צנון גדול
4 בצלים ירוקים קטנים
400 גרם נקניק תה
200 גרם נבטי סויה
6 כפות חומץ בן יין
כפית חרדל צרפתי
מלח, פלפל
קורט סוכר
½ כוס שמן חמניות (או תירס)
2 כפות שמיר קצוץ

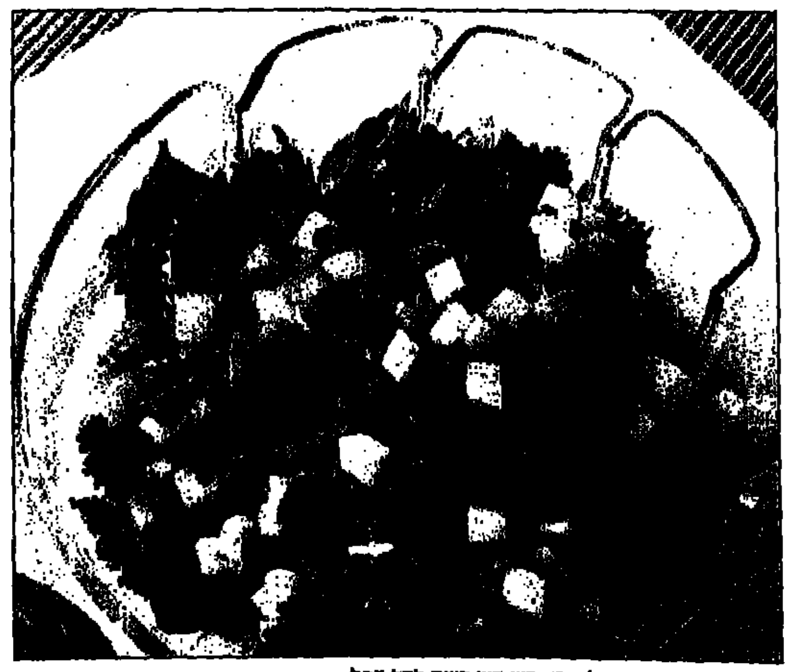

חגיגה לעיניים. הפטרוסליון משמש כאן כירק לכל דבר.

הכן מזגנך לקיץ

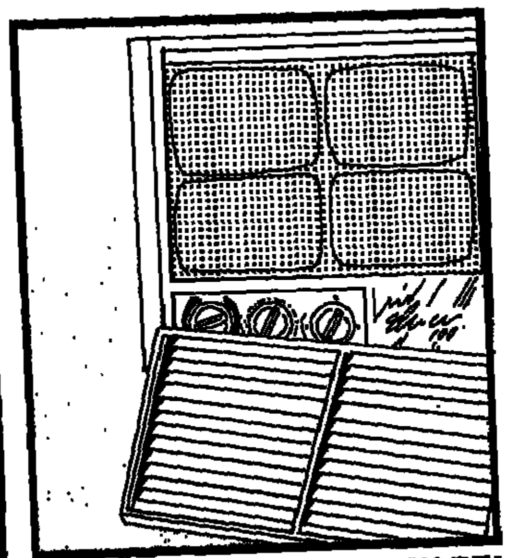

נקה את רשת הסינון!

סגור פתחים!

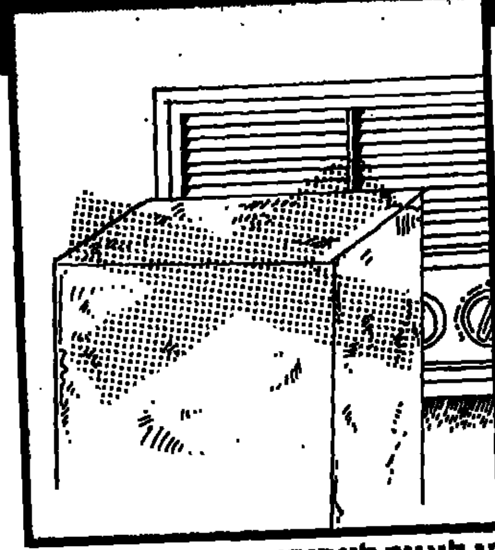

תן לאויר לעבורו

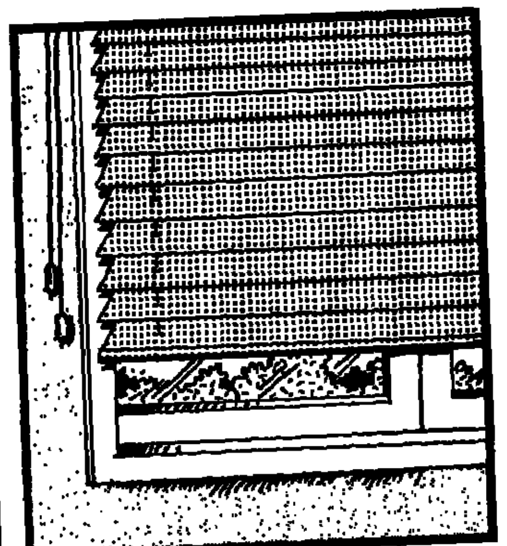

חסום את השמש!

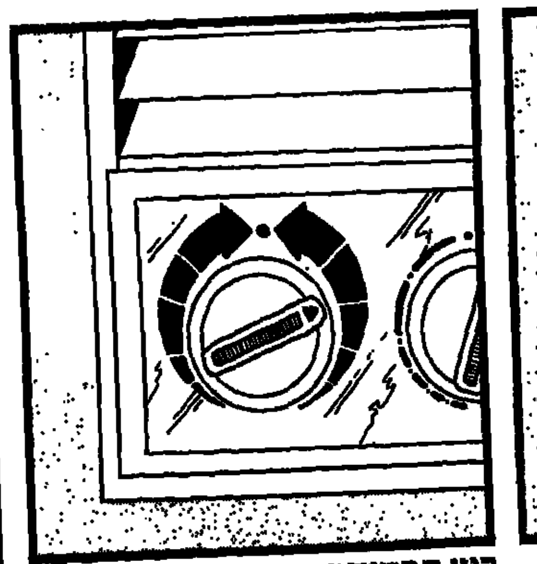

כוון תרמוסטט!

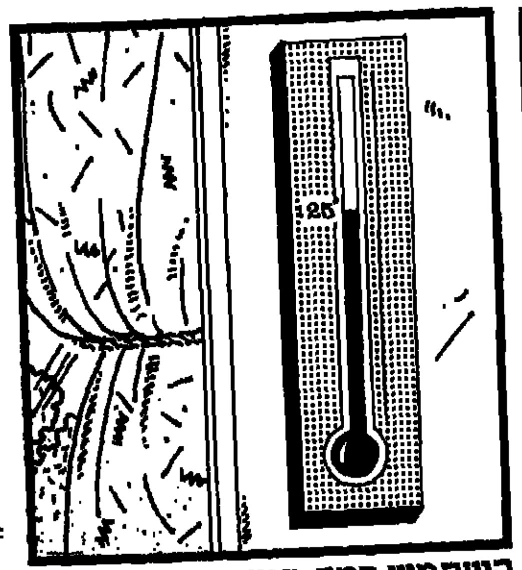

השתמש במד-טמפרטורה!

יתכן מאוד שמזגן האוויר שלך לא נותן לך את כל מה שהוא יכול ויחד עם זאת, צורך חשמל יותר ממה שהוא צריך.
ביצוע של כמה פעולות פשוטות ואפילו רק חלק מהן, יבטיח לך הנאה מירבית ממיזוג האוויר וגם חסכון בהוצאות.
בקיצור, כדאי לך להקדיש כמה דקות למזגן.

1. נקה את רשת הסינון!
רשת סינון (פילטר) סתומה, מאמצת את המזגן ומונעת פעולה יעילה וחסכונית.
את הרשת יש לנקות היטב בשטיפה וחשוב לייבש אותה לפני החזרתה למקום.

2. סגור פתחים!
בזמן הפעלת המזגן, רצוי לסגור את הדלתות והחלונות של החדר הממוזג.

3. תן לאוויר לעבור!
אל תסתיר את המזגן. פנה חפצים מסביבתו ואפשר זרימת אוויר חופשית מלפנים ומאחור.

4. חסום את השמש!
בימות הקיץ החמים דאג להצל את החדר. סגור תריסים או וילונות כדי למנוע חימום מיותר מקרינה ישירה של השמש.

5. כוון תרמוסטט.
אל תסובב את כפתור התרמוסטט עד למקסימום כי בכך תגדיל את פעולת התרמוסטט.
כוון את כפתור התרמוסטט לדמות הקור הרצויה.

6. השתמש במד-טמפרטורה.
טמפרטורת החדר המומלצת היא 25 מעלות.
כדי לדעת מהי טמפרטורת החדר יש להשתמש במד-טמפרטורה. חשוב לזכור כי כל מעלה מתחת לטמפרטורה המומלצת תגדיל את צריכת החשמל למיזוג האויר עד 5%.

חברת החשמל לישראל

סלט פסטה. אפשר להשתמש בשאריות

ההכנה:
רוחצים את המלפפונים, חוצים כל אחד לאורכו ומוציאים את הגרעינים. פורסים לפרוסות דקות, עם הקליפה. מניחים בקערה גדולה. שוטפים היטב את הצנון, חותכים לרבעים ופורסים לפרוסות דקות. פורסים את הבצלים וחותכים את הנקניק לחתיכות קטנות. מוסיפים לקערה עם נבטי הסוייה השטופים.
יוצקים את החומץ לצנצנת בעלת מכסה מתברג. מוסיפים את החרדל, המלח, הפלפל והסוכר ומנערים עד שהמלח והסוכר נמסים, מוסיפים את השמן ומנערים היטב. יוצקים את הרוטב על הסלט ומקפיצים את המרכיבים היטב. זורים את השמיר הקצוץ ומניחים לסלט לעמוד (במקרר) ½ שעה לפחות לפני ההגשה.

סלט כרוב ופלפלים

יחודו של הסלט בדרך החיתוך של הירקות וגם ברוטב המבוסס בניחוח תפוזים.

החומרים (לימנות):
3 פלפלים גדולים (רצוי במיגוון צבעים: ירוק, אדום וצהוב)
גזר גדול
2 מלפפונים
½ ראש כרוב ירוק
½ ראש כרוב אדום
מיץ מתפוז אחד
2 כפות חומץ בן יין
כף קליפת תפוז מגוררת
מלח
קורט סוכר
4 כפות שמן זית זך

ההכנה:
חותכים את הפלפלים לרצועות דקיקות. חותכים את הגזר לאורכו ואחר כך צרים גם ממנו רצועות דקות. (דרך נוחה יותר: פורסים את הגזר לפרוסות אלכסוניות ואחר כך פורסים כל פרוסה לגפרורים). חוצים את המלפפונים לאורכם ומוציאים את הגרעינים בעזרת כפית. חוצים כל חצי לאורכו וחותכים לרצועות דקות.
בקערת סלט גדולה, מערבבים את מיץ התפוז עם החומץ, קליפת התפוז, המלח, הסוכר והשמן. מכניסים לתוך הרוטב את הירקות החתוכים ומקפיצים אותם בו שיכוסו היטב. מכסים את הקערה ומניחים במקרר למשך 30 דקות לפחות לפני ההגשה.

סלט סלרי: ממשפחת המשביעים ביותר

סלט מקרוני

אין דרך טובה מזו לנצל שאריות של פסטה מיום קודם אבל כדאי גם כדאי לבשל את המקרוני במיוחד למטרה זו.

החומרים (ל־4 מנות):
תבילה (250 גרם) מקרוני (קרניים)
200 גרם ברוקלי (אפשר קפוא)
4 גבעולי סלרי אמריקאי
2 בצלים ירוקים
3 כפות שמנת לקצפת (או שמנת חמוצה)
2 כפות מיונית
2 כפיות ממרח אנשובי
פלפל, אגוז מוסקט
2 כפות שמיר טרי, קצוץ

ההכנה:
מבשלים את המקרוני על פי ההוראות שעל האריזה עד לדרגת אל־דנטה (לא רכים מדי). מסננים ושוטפים מיד במים קרים.
מבשלים את הברוקולי במעט מי מלח מספר דקות, כדי שישמור על פריכותו.
מנקים ופורסים את גבעולי הסלרי לפרוסות דקות. קוצצים את הבצלים הירוקים. מניחים את הירקות בקערת סלט רדודה, ביחד עם המקרוני המבושלים.
מערבבים את השמנת עם המיונית, ממרח האנשובי, הפלפל ואגוז המוסקט. טועמים ומשפרים את הטעם בעזרת מעט מיץ לימון, אם רוצים. יוצקים את הרוטב על הסלט, מוסיפים את השמיר ומערבבים היטב.
מערימים את הסלט במרכז צלחת הגשה גדולה ומסדרים סביבו את תפרחות הברוקולי. אפשר גם לחתוך את הברוקולי לתפרחות קטנות מאוד ולהכניסו לסלט.

סלט אורז

גם זו דרך לנצל שאריות של מאכל מארוחת יום אתמול. במקום לחמם מחדש – מבצע שכמעט נדון מראש לכשלון, בעיקר למי שאין לו מיקרוגל – משתמשים באורז כבסיס לסלט יפהפה וטעים.

החומרים (ל־4 מנות):
2 כוסות אורז מבושל (כ־⅔ כוס אורז בלתי מבושל)
פלפל ירוק
פלפל אדום
2 בצלים ירוקים
100 גרם פיטריות טריות (לא הכרחי)
גזר גדול
2 כפות חומץ בן יין
מלח, פלפל
5 כפות שמן זית
שן שום כתושה
פטרוסליון קצוץ

סלט בשרי. במקום נקניק אפשר להשתמש [illegible] בשר

ההכנה:
האורז צריך להיות קר לגמרי. מפוררים אותו מעט בעזרת מזלג ומעבירים לקערה. חותכים את הפלפלים (הירוק והאדום) לקוביות קטנות מאוד. קוצצים דק את הבצלים הירוקים. פורסים את הפטריות וחותכים את הגזר לרצועות דקות מאוד. מוסיפים לאורז שבקערה. בקערה קטנה נפרדת מערבבים את החומץ עם המלח והפלפל עד שהמלח נמס. מוסיפים את השמן והשום ומערבבים היטב. יוצקים את הרוטב על הסלט, זורים את הפטרוסליון ומערבבים. מניחים לסלט לעמוד כ־½ שעה לפחות לפני ההגשה, במקרר.

מרכיבים זולים. תוצאה הדורה.

סלט תפוחי אדמה

תפוחי האדמה המבושלים מקבלים באהבה את תוספת הטעמים השונים של הירקות והרוטב. אם יש מיקרוגל – יהיו תפוחי האדמה מוכנים בתוך דקות ספורות.

החומרים (ל־4 מנות):
4 תפוחי אדמה בינוניים, מבושלים בקליפתם
4 ביצים קשות
2 גבעולי סלרי
פלפל ירוק קטן
גזר
בצל קטן או 2 בצלים ירוקים
10 זיתים ירוקים
10 זיתים שחורים
½ כוס מיונית
2 כפות שמנת חמוצה
מלח, פלפל
כפית חרדל

ההכנה:
קולפים את תפוחי האדמה המבושלים וחותכים אותם לקוביות קטנות. מניחים בקערה. חותכים את הביצים הקשות ומוסיפים לקערה. חותכים את הסלרי לפרוסות דקות, את הפלפל והגזר לקוביות וקוצצים דק את הבצל. מוסיפים לקערה. מגלענים את הזיתים ופורסים לפרוסות דקיקות ומוסיפים גם אותם.
מוסיפים ישירות לסלט את המיונית, השמנת, המלח, הפלפל והחרדל ומערבבים היטב. אם הסלט נראה סמיך מדי, אפשר להוסיף מעט חלב. לארוחה בשרית, אפשר לוותר על המיונית ולהוסיף פשוט מים.

מדף ספרים

כולו סלט

נירה רוסו עשתה זאת שוב: אחרי שחשבנו שהתוודענו כבר לכל ה"סודות מן המטבח" שלה – ספר חדש ויפהפה, "סלטים" (הוצאת "כתר"), עם צילומים מרהיבים של נלי שפר ותיאורים בעטה הקל של המחברת. לקוראי מדורה הקבוע במוסף "הארץ" היתה הזדמנות בחודשים האחרונים להתוודע לחלק קטן משפעת 180 המתכונים המופיעים בו. חוויה לכל מי שהבישול בשבילו הוא גם עיסוק יצירתי.
לצד מתכונים מגוונים כולל הספר גם פרקים העוסקים בהכרת הסוגים השונים של מרכיבי הסלט: החל בשמנים, מיני חומץ ורטבים, דרך תוספות ועיטורים וכלה בשימוש בסוגים חדשים וחדישים של ירקות ומרכיבי סלט אחרים, כולל פרחים. ויש גם טיפים ועצות והרבה מאוד הומור חביב.
כדי שתוכלו להתרשם – הנה שני מתכונים מתוך הספר, כלשונם וככתבם:

סלט מלפפונים עם מקפא מלפפונים

רגעו אל נא תדלגו אל המתכון הבא. הצילום אולי נראה מקצועי ומעוצב, אך ההכנה הינה משחק ילדים. אין שום צורך להיבהל לשמע המלה "מקפא". המדובר בסך הכול במלפפונים מרוסקים ומתובלים שהוקפאו למעדן קליל. יש כאן משחק יפה בטעמים, מרקמים וטמפרטורות. מקשטים בפיסות קטנטנות של כרוב אדום או בפלפל אדום, או בגיפסנית ורודה (שאינה אכילה) או בעלי נענע קצוצים.

החומרים (ל־6 סועדים):
6 כפות חומץ
6 כפות סוכר
6 מלפפונים גדולים
½ כפית מלח
כף שמיר, קצוץ
כף נענע יבשה, קצוצה (לא חובה)

ההכנה:
מבשלים את החומץ והסוכר עד שהסוכר נמס.
קולפים 2 מלפפונים ומרסקים אותם בממחה (בלנדר) או בלהב הפלדה של מעבד־מזון. מוסיפים להם את סירופ הסוכר והחומץ, המלח והשמיר, ואת הנענע, אם יש.
מעבירים לתבנית קרח ריקה, ומקפיאים שעתיים. מרסקים שוב בממחה ומחזירים להקפאה לארבע שעות.
פולחים את ארבעת המלפפונים הנותרים לאורך באלכסון ויוצרים כעין פרח. שמים במרכזו תלוליות של מקפא ומגישים. ניתן בהחלט לעטר במעט פלפל אדום קצוץ, או בכרוב אדום.

סלט שמיר במיץ לימון

לסלט זה אין צורך כלל בכמויות. הוא פשוט ורענן וכדאי רק להניח לו לשהות שעתיים במקרר בתחמיץ שלו.
וכך מכינים: קוצצים דק אגד שמיר גדול, עד הגבעולים. מוסיפים עגבנייה קצוצה ומלפפון קצוץ ומתבלים בהרבה מיץ לימון, בכמה כפות שמן זית, במלח ובפלפל. עכשיו שולחים את הסלט הזה לעמוד במקרר שעתיים ומגישים עם הרבה לחם, ליד בשר.

רותי קינן

תאווה לעיניים

לאכול בעיניים? זו לא אמירה שחוקה. עובדה, בכל מסעדה לאניני טעם טורחים ארוכות בסידור מנות על הצלחת ויש גם מטבחים שלמים (כמו זה היפאני, למשל) המושתתים על עיצוב נאה של מאכלים.
הספר החדש בהוצאת ר. סירקיס, "המבחר העולמי של קישוטי מזון", מציע מגוון עשיר של קישוטים, העשויים ממרכיבי מזון ומוסיפים לכל מנה יופי והידור, לצד ניחוחות וטעם. הספר, שהוא ראשון מתוך סידרת ספרים בנושאים שונים, מצטיין בעיצוב יחודי, בפורמאט מוארך ועריכה גראפית אלגנטית.
הכנת כל אחד מהקישוטים שבו זוכה לתיאור מילולי ומצולם, צעד אחר צעד. הקישוטים עצמם עשויים ממרכיבי מזון כמו ירקות ופירות, בצקים ושוקולד, ומיועדים לקשט מגשים ומנות אישיות – החל במנות הפתיחה וכלה בקינוחים ועוגות.

טריזי ליים

אפשר לחתוך בצורה דומה גם תפוזים ולימונים, לקישוט מנות שונות. בליים אפשר לקשט עוגות, קציפות וקינוחים שונים, פטה ומנות דגים. חוצים את פרי הליים לאורכו.

מניחים את חצי הליים כשהחלק החתוך כלפי מטה. ליד המרכז עושים חתך אלכסוני קטן. ממולו, עושים חתך אלכסוני נוסף כלפי המרכז, כך שאפשר יהיה להרים חתיכה קטנה של קליפה. חשוב מאוד להשתמש בסכין חדה ביותר.

ממשיכים לחתוך את הליים במקביל לחתכים הראשונים ומניחים בצד כל טריז שחותכים. את שארית הליים אפשר לנצל בבישול או בהכנת משקאות וקוקטיילים.

תלמה הדר

נסיכים מקומיים

אביבה מץ

חני פרי וצביקה סאבו. צירוף השמות מעלה מיד אסוציאציה של זוג נוצץ. בחיים, בדירה שכורה בתל אביב, היא דומה יותר לעקרת בית על גלגלים והוא – לאבא קלאסי, שמשוגע על בנותיו. ערימות חיתולים, צעצועים, שמונה קילוגרמים מיותרים והרבה שמחה.

חני פרי. בארה"ב היא היתה בחמישיה הפותחת. דוגמנית צמרת.

מהדירה השכורה בשיכון בבלי רואים את מסילת הברזל ושומעים את הרכבת. לא בדיוק הסנטרל פארק, אבל גם זה משהו. חני פרי. דוגמנית צמרת. מי שהיתה אחת המבוקשות בארה"ב. מה זה מבוקשת, בחמישיה הפותחת. תופעה נדירה בעולם הדוגמנות הקשוח של ניו־יורק. מבחינת הכבוד הלאומי, זה שווה לפחות כמו אליפות אירופה למכבי תל אביב. אחרי שתיים־עשרה שנים מסחררות בחוץ, כשהשעון צילצל שתים־עשרה, היא חשילה את שמלת הנשף, את נעלי הזהב וחזרה ברגל, יחפה, אל הבית הישן. שם חיכה לה נסיך מודל מקומי – צביקה סאבו.

את הקאמבק של חני פרי לפני שלוש וחצי שנים, ניתחו בטורי הרכילות לאורך ולרוחב: ילדה יפה, שהצליחה במקום בו הרוב נכשלו. שלושה בעלים, גירושים סוערים נוסח אמריקה, והפי־אנד, עם קבלות.

אמא חני פתחה לי את הדלת. העין הקטנונית מחפשת כמה קמטים וקצת פולקעס של אחרי לידה. מסתבר, שגם היפות נראות ככה אחרי לידה – לא מסודרות, לא מאופרות, לא לבושות מי יודע מה. אפשר להתיישב בנחת בין ערימות החיתולים לבין הבקבוקים והצעצועים המפוזרים בסלון, במטבח, בחדרים ובכל מקום.

חני פרי שוברת את הקרח מהר. "אוהלך" סחבקי אחד גומר לרשעים את כל הכיף – גם נחמדה. "מה, יבוא צלם? אוי לא. אני לא יכולה ככה, מה פתאום? לא. זה לא יום טוב, אני עוד צריכה להוריד שמונה קילו אחרי הלידה", אומרת חני ומושיטה במקום, את אלבום הצילומים הנבחרים שלה. "לא ידענו", אומר צביקה בעלה, "לא התכוננו", כאילו שהוא מתכוון לעצמו. "לא, לי לא איכפת, אבל חני לא תסכים להצטלם ככה".

תסכים או לא, הצלם כבר הגיע והיא דווקא הסכימה. פילסה לעצמה דרך בין הערימות, עקפה שני ילדים ובשתי דקות באמבטיה עשתה את הבלתי ייאמן. התאפרה, החליפה חולצה והיתה מוכנה. חיוך מדוד, מקצועי, קופא בדיוק במקום הנכון. קליק. עוד פוזה עם הילדה. קליק. שיניים לבנות, הפה נתפס וקליק. הבעל נרגע. לא ינציחו לו את האשה כעקרת בית מטורפת שעוד לא הספיקה להיפטר מכל הקילוגרמים העודפים.

בסיפור הנוכחי מככבות ארבע נפשות: חני פרי, בעלה השלישי צביקה סבו, ושתי הבנות אילונה ודניאלה. דניאלה נולדה לפני חודש. אילונה, בת שנתיים וקצת, לא מצליחה להסתיר את הנטיות הטבעיות שלה למקצוע הדוגמנות. מחטטת בתיק, מחפשת ליפסטיק ועושה פוזות לצלם. מאוד מנוסה.

אם לחזור לחני אז כמו שהיא נראית עכשיו, איש לא היה חושד בה שהיא, השכנה ממול, זאת ההיא המפורסמת מפעם. בתפקיד הזה היא באמת נראית קצת כמו עקרת בית על גלגלים. רצה בין החדרים, מחליפה, מסדרת, זורקת וחוזר חלילה בקצב מסחרר. העבודה בבית מתחלקת שווה בשווה: בעוד היא מחליפה לתינוקת החדשה את המצעים; צביקה מאבטח את הסלון מפני אילונה, מגיש קפה, עונה לטלפונים ומתראיין.

"עוד מעט אכין את הילדות שצביקה יקח אותן ליום הולדת ואני אוכל לשבת לכמה דקות", היא זורקת תוך כדי ריצה למטבח.

צביקה בחור נחמד. כזה שאמא היתה אומרת עליו: "א שיינע בוחר". שפם גדול והתחלה פראית של גידול זקן: "זה עוד נשאר לי מהימים הטובים. יעני, להרגיש כאילו אני עוד עושה מה בראש שלי", הוא מסביר את העניין תוך כדי גיהוץ עצמי. כשהוא אומר מה בראש שלו, הוא מתכוון לשלושים וחמש שנות רווקות עליזות בטרם הכיר את חני. ילד חוץ מקיבוץ משמרות. קצין בסיירת שקד. קצין בטחון באל־על וצייד תנינים באפריקה. ועכשיו אחד השותפים ב"קומקום".

מדירה קטנה בצפון תל־אביב ניהל צביקה את האקשן המקומי ברוחב לב. חברים וחברות נכנסו ויצאו בכל שעות היום והלילה. "זאת היתה תקופה", הוא נזכר, "מרכז חברתי פעיל מאוד היה אצלי. האמת שעשיתי הרבה דברים אבל אף פעם לא עשיתי משהו אחד משמעותי שאפשר להצביע עליו בגאווה". נחת להורים, לא היתה ממנו. "ב־'80 חזרתי לשלוש שנים לקבע, לא כדי להתמסר בקריירה צבאית, אלא כאפיזורה חולפת, בגלל חברים".

ב־'83 צביקה פגש את חני פרי בנסיבות חברתיות. היא היתה אז בהליכי גירושים מבעלה האמריקני אלן שוורץ. צביקה היה הידיד הישראלי שהקשיב לצרות. "האמת שלא רציתי להתחתן, שום דבר לא לחץ עלי. זה די בנאלי לומר שלא מצאתי אף אחת מתאימה אבל כנראה שלא חיפשתי ברצינות. זה עניין של הרגשה לקחת על הכתפיים עול של משפחה, ילדים. הראש שלי היה לעשות חיים".

לא חששת להתחיל עם חני פרי העשירה והמפורסמת?

"פעם, כשהייתי צעיר, הייתי נאיבי. חשבתי שמאחורי כל פרוות מינק מסתתר מי יודע מה... אחר־כך הבנתי שאין ממה לחשוש. נכון שזה די מפחיד לחשוב שה'תורה שאתה יוצא איתה לובשת מינק ב־30 אלף דולר, אבל הסתכנתי. הבנתי שמקסימום יגידו לי ללכת".

היא לא אמרה לו ללכת. היא היתה במצוקה והוא ידע להקשיב. "חברות אפלטונית", מרגישה חני. "במשך כל התקופה הקשה שלי, הייתי על קו תל־אביב ניו־יורק, שמרתי על קשר עם צביקה".

בינתיים היה סקאנדל קטן בניו־יורק. הבעל־העורך־דין, לא כל־כך רצה לתת לה ללכת. "השארתי לו הכל, ממש הכל ובאתי לכאן בלי כלום".

כאן היא והוא התחילו הכל לבד, ביחד, מהתחלה. התחתנו, הולידו ילדה פתחו את ה"קומקום" ועכשיו ילדה נוספת ו"קומקום" חדש בחיפה. גם לחיפאים מגיע.

חני פרי התחילה את הקריירה שלה לפני שלושים וחמש שנה: "נולדתי להיות יפה", היא אומרת, "זו אשמתם של הורי". את הקריירה המקצועית היא התחילה בגיל חמש עשרה וחצי: מלכת הצעדה, מלכת המים, סגנית נערת ישראל ונתונה בגיל שבע־עשרה ליגאל רוזנברג, גרוש בן שלושים. "אני הופעתי אז עם כל הגדולות בתצוגות אופנה בפיקי־אוקלוקים בהילטון", היא זורקת ללא גינוני צניעות. "אחר כך נסענו אני ובעלי ללונדון. לא הסתדרנו ביחד. נפרדנו. אני יצאתי עם מנחם גפן ואחר־כך נסעתי לניו־יורק. הוזמנתי על־ידי סוכנות הדוגמניות השניה בגודלה בארה"ב – 'וילהלמינה', לשבועיים. נסעתי ונשארתי 12 שנה".

במודעת פרסומת של כריסטיאן דיור.

עברת הרבה, היית מפורסמת, ניו־יורק ואת לא תל־אביב, איפה למדת?

"מעולם לא למדתי. או שיש לך את זה או שאין לך. פשוט נולדתי עם הכשרון. המצלמה אוהבת אותי. עשיתי בארה"ב הרבה שערים, בכל הירחונים החשובים. עשיתי הרבה כסף. דיגמנתי לגוצ'י, לדיור, לנורמה קאמלי, לאוסקר דה לה רנטה. היו לי סרטוני פרסומת בטלוויזיה. טסתי לכל מקום במטוסים פרטיים, מוזמנת לכל הארועים הכי נוצצים. שמפניה, לימוזינות, פרוות מינק, מסיבות. מה את יודעת. נתנו לי הרבה כבוד שם. כולם עד היום זוכרים אותי. אבל, ידעו שעם חני זה לא הולך עד הסוף, שאני שומרת על עצמי".

אחר־כך היתה עוד חתונה ועוד כסף. הרבה כסף. דירת פאר בשדרה החמישית, טבח, עוזרת ורולסרויס לבנה עם גג פתוח ונהג צמוד. כשהעניינים שם השתבשו, חני ירדה מ"אולימפיק טאואר" (הבניין בו התגוררה עם בעלה), עם המזוודות האישיות שלה בלבד, ונחתה בתל־אביב.

צביקה היה נחמד. בא לקחת אותה משדה התעופה, ומאז הם ביחד: "צביקה הוא הבעל השלישי שלי והאחרון. זה בטוח". כסף זה לא הכל בחיים, אחרי שהיה לה הרבה, פחות מפריע לה שאין לה כלום, היא אומרת. "הגעתי לנקודת רוויה מבחינת בילויים וזוהר. הייתי ב־33 ארצות, ראיתי דברים. אבל עכשיו, בעד מיליון דולר לא הייתי מחליפה את מה שיש לי. משפחה, זה מה בראש שלי עכשיו. כבר שלוש וחצי שנים ואני עוד לא יצאתי מהארץ. קצת מרגרג לי בפנים. בגרימז נכון הייתי רגילה לפוצץ כסף בלי חשבון. עכשיו יש חשבון. כל דבר מחושב. יש לנו הרבה חובות, כמו לזוג צעיר. התחלנו הכל מכלום. ממינוס. אבל לאט, לאט. המזל שצביקה הוא משענת בשבילי. הוא משהו נדיר, שמורת טבע. אבא כזה ובעל כזה אני מאחלת לכל אחת. אני הכרתי הרבה גברים, אבל כמו צביקה, לא פגשתי. בשבילו היה שווה לי לעבור מרולסרויס לביואיק 67".

את המונולוג הזה צביקה לא שמע. שמורת הטבע היה עסוק עם הילדות. ■

חני צביקה והבנות. "בשבילך", אומרת חני, "היה שווה לי לעבור מרולס רויס לביואיק 67". צילום: יוסי אלוני.

מדור פרסומי

השורש השחור – קוסמטיקה שמרגיעה

דרך מקורית מצאה חב' "חלאבין-קוסמטיקה" כדי לחפגיש את הציבור הישראלי עם מסתורי השורש השחור המחווה מרכיב מדעי חדש בסדרת הטיפוח MY PEARL. החברה מחלקת במתנה, עם קניית 3 ממוצריה, חולצה מקורית ומשעשעת. על חזית החולצה מתחצפת לה השאלה: "קופץ לך הדופק?" ורק אם יפנו לך את הגב – תמצא גם את התשובה: "MY PEARL יופי שמרגיע אותך". סדרת MY PEARL קיבלה את אשור משרד הבריאות לציין, כי היא מכילה את השורש השחור, צמח אוריינטלי המצטיין בתכונות מרגיעות. צמח זה שימש בעבר את הסמוראים היפנים לטפול בפציעות קרב, והיום הוא מעניק לעור מראה רגוע ורענן.

מלון אמריקנה אילת

מבצע

39 ש"ח ליום

★ המחיר לאדם בחדר זוגי על בסיס לינה וארוחת בוקר.

★ תוקף המבצע עד 30.6.88 ואמצע השבוע בלבד.

לפרטים והזמנות: אמריקנה, ריינס 32, ת"א, טלפון 03-226667, אילת 059-76176

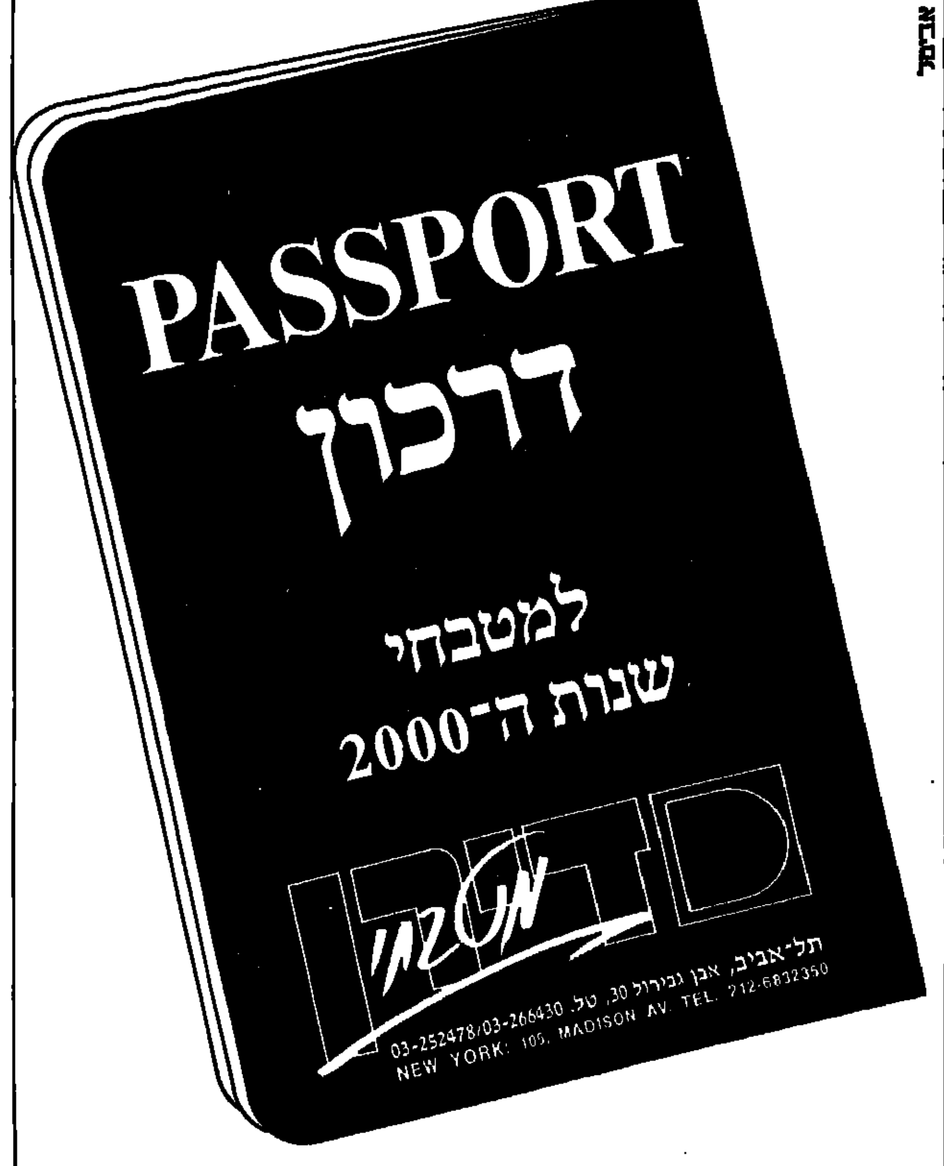

אביטל

מבצע מיוחד לחודשי הקיץ: **מטבח חינם.** פרטים במקום.

בקרוב פתיחה בירושלים ובחיפה

בואו לראות מטבחים מעולם אחר

קונים זהב מהציבור

ויהלומים גדולים

ZAMLER זמלר

קו פתוח

צוות "זמלר" יענה לשאלותיכם בכל הקשור לתכשיטים יקרים, יהלומים גדולים, מטבעות באמצעות מערכת ממוחשבת הרוכשת בירוץ יוקרה, ימי על המחירים מכל הבורסות ההתייחסות בעולם

לנוי כל החלטה על מכירה

צילום ללא כל התחייבות מצדך

טל: 03-235924

זמלר מתכות בע"מ יהודה הלוי 143

קרן קיימת לישראל

נופש בסגנון אחר

החלה ההרשמה למחנות הקיץ ביערות הקק"ל בחודשים יולי, אוגוסט.

★ מחנות נופש למשפחות.

★ מחנות וקייטנות לילדים כתות ד-ח.

פרטים נוספים והרשמה: קרן קיימת לישראל המחלקה לנוער, רח' צבי שפירא 11 תל-אביב 64356, טלפונים 03-289946, 03-287111

ב"ס לספרות חיים שימרית

בואי אלינו וחסכי כסף

פן/תספורת	5 ש"ח
סלסול	25 ש"ח
פסים וגוונים	25 ש"ח

כמו כן נמשכת ההרשמה לקורסים בפיקוח משרד העבודה והרווחה

ת"א, רח' פרישמן 22, טל. 235549

אינ'ק

דורון מאירי

ספרטה בהזורע

בשהם הגיעו לטירונות האמיתית, הם כבר ידעו מה מצפה להם.

בין חורשות אפרים ורמות מנשה, בשטח הררי, עשתה את דרכה באחד המתלולים קבוצת נערים. יורי-ביתניק'ים. על הגב – תרמילים כבדים מלאים באדמה, שתי מימיות, מקל במקום רובה, אלונקה אחת פתוחה עם פצוע מרומה, שהנערים סוחבים אותה. אנ־חות, יבבות, קללות מזרחיות. מדי פעם רועם קולו של המ"כ. אחר כך, כשהעייפות גברה והחבר'ה התחילו לפשל, התחיל המ"כ המדומה – מכנסיים צבאיות, חול־צה אזרחית, נעליים אדומות ואם־16 מקוצר, לטרטר אותם, סטייל טירונים לכל דבר. זר שהיה מגיע למקום היה תוהה: "מה קורה פה לכל הרוחות, מסריטים סרט על גיבוש של יחידה נבחרת"?

היורי-ביתניק'ים, קבוצת "כחל", בני חברת הנוער בקיבוץ הזורע, הגיעו לקיבוץ מהעיר בכיתה ח'. את כל המסלול הלימודי התיכוני, עשו בכיתה נפרדת מזו של בני הקיבוץ. בתחילת י"ב התחילו לדבר על הצבא. הלך הרוחות היה: "ראש סיכה" – לא רוצים לשמוע בכלל על יחידות קרביות, אנחנו לא בנויים לזה בכלל, תנו להיות ג'ובניקים, למכור וופלים בשקם.

דני נהב, מחנך הקבוצה, מסביר שהחבר'ה היו נתו־נים להשפעות שונות, לרבות מהסביבה שלהם בעיר, שעה שהיו יוצאים לביקורים. חלק היה תוצאה של מה שקיבלו בבית, וחלק אולי מהקיבוץ. האווירה הזו של "ראש קטן" הדאיגה מאוד את דני, והוא החל מתחבט – "מה עושים כדי להגביר את המוטיבציה"? ואז נולד רעיון הדמיית הטירונות. דני משחזר: "הכוונה היתה להעביר את החבר'ה במצב שיהיה דומה ככל האפשר לטירונות, כפי שהיא מועברת ביחידות הקרביות בצה"ל. על מנת לחזק את הדימוי העצמי שלהם ואת אמונתם העצמית לגבי יכולתם הפיזית והנפשית. וכמו־בן, להקנות להם מושג: מהו צבא ומהם הקשיים הכרו־כים בטירונות".

תגובת הנערים לרעיון היתה מפתיעה. התנאים שהצבו בפניהם היו ברורים ביותר: התרגיל אינו חובה על אף אחד, אלא רשות בחירה. מי שמחליט להצטרף – מתחייב שלא לפרוש באמצע, אלא אם חלה הרעה בולטת במצבו הגופני. ההתייחסות צריכה להיות רצי־נית ביותר. האווירה תהיה נוקשה ביותר והמאמץ הפיזי יהיה אדיר. למרות זאת – אמרו כולם: "אנחנו בתוך העסק".

לצורך התרגיל, גוייסו כמפקדים שני צעירים, בוגרי חברת הנוער אף הם, שלא מכבר השתחררו מצה"ל, ושרתו שם כמ"כים ביחידות קרביות. "החבר'ה האלו עוד נשמו את הצבא ונכנסו חזק לתפקיד וללא כל בעיות" מספר דני. "כמ"מ, מונה חבר קיבוץ מובגר יותר, שהוא גם קצין במילואים". דני, יחד עם המדריך החברתי, יוחאי הכמן – היו המשקיפים והבקרים של התרגיל, כדי לוודא שהמפקדים לא ישתוללו יותר על המידה.

וכך, באחד מימי חודש ינואר, עתידים היו חניכי קבוצת "כחל" להתחיל את הנסיון, שמאוחר יותר יעידו עליו, שעד כה, היה הקשה ביותר שעברו בחייהם. משך 48 שעות עברו הנערים מדורי סבל רבים. דני דאג לכוון עד מאוד את הטירונות: מסע אלונקות, חפירת שוחות, תרגילי משמעת, מסדרי בוקר קפדניים שכללו גילוח כמי מימיות, אימון פרט, שדאות, משימות קבוצ־תיות מסובכות, ריצות מתישות ומסע מסכם.

בתחילת הדרך, החבר'ה עדיין מגחכים לפקודות המ"כים. במציאות הם חברים, והדיסטאנס נראה להם מצחיק ומלאכותי. "אבל תוך דקות אחרות", מספר דני, "האווירה השתנתה בליל, כולם נכנסו לתפקידים של־

טירונות מוקדמת – זו התרופה נגד ראש קטן בצה"ל. נסיון עם קבוצת נוער בקיבוץ הזורע, מניב חלומות על שירות בגולני, גבעתי, צנחנים.

הם בצורה מרהימה". בסרט הווידאו שצולם לאורך כל התרגיל רואים זאת בבירור. ה"מ"כים" צועקים, מטרט־רים, מבזים את ה"חיילים". האחרונים, חורקים שן, מייבבים, אבל מבצעים.

ביום השני, חצי מהם כבר בקושי על הרגליים. שלי־פוחיות, כאבים, לא רגילים לעומס. חוסר השינה עושה את שלו והם מתחילים להירדם בהליכה ובעמידה. כעת גם מתגלות ההפתעות: מי שחשב שיהיה הכוכב – הוא דווקא זה שנשבר ראשון. כמה מהנערים שצפו להם כשלון מראש, דווקא מתעלים על עצמם ברקות הקשות באמת. עוזרים ומעודדים את האחרים. אבל עם זאת, גם אין תופעות שחששו מהם המדריכים מראש, כמו: "יאללה, תעזבו אותי מהשטויות האלה".

ארבעה ימים לאחר סיום "הטירונות". החבר'ה צופים בדריכות בסרט ויראו שהנציח את דרך התנהגותם ותיפקודם לאורך כל התרגיל. מנתחים את הארועים: מי עזר, מי היה "זונה חברתית", מחדלים ונקודות חיו־ביות. הדעה על שרות ביחידות קרביות משתנה מקצה לקצה: "למדתי מה היכולת האמיתית שלי"; "אין דבר העומד בפני כח הרצון"; "אפשר להתמודד עם כל קושי – ונוכחתי לדעת כי אני מסוגל להרבה יותר ממה שהייתי סבור קודם". כולם משבחים את הנסיון וגאים על שעמדו בו בכבוד.

דני מסכם: "התרגיל סייע מאוד לשיפור הדימוי העצמי שלהם. מיד לאחר מכן הם גם התחילו לדבר על הצבא, הנושא מאוד העסיק אותם. הטירונות המוקדמת הוו היוותה קטליזטור בשבילם והיוותה לגביהם חוויה בלתי רגילה. היו כאלו שאף התלהבו יתר על המידה, דיברו על יחידה נבחרת – או כלום. הרגענו אותם, אמרנו להם ששירות בגולני או בצנחנים הוא לא פחות מכובד".

שלב הטירונות היה למעשה תחילתה של ההכנה לשירות בצה"ל, שנמשכה לאורך כל השליש השני ללימודים בכתה י"ב. לאחר מכן, אורגן יום ביקור בבסיס טירונים של חיילי גולני. "כשהם ראו את הטירו־נים של גולני כשהם מטורטרים ועוברים את הקושי של יום מתיש בטירונות, הם כבר ידעו במה מדובר", מרגיש דני.

בשלב שני, שמעו הנערים הרצאות ושיחות על מצבי לחץ וקושי, עזרה הדדית וחשיבותה, מוסר וכו', חלקן בסיועם של יועצים חינוכיים. כמו כן, הוקרנו בפניהם סרטים בעלי אופי צבאי טהור כ"מסע אלונקות" ו"שתי אצבעות מצידון".

המדריך יוחאי מספר כי במפגש בין עשרות תלמידי י"ב לחיילים קרביים שסיפרו על חוויות וקשיים מתיי טירונות, הרגישו שם החבר'ה של "כחל" כמו גדולים. הם הזדהו עימם לחלוטין.

כשבעה חודשים חלפו מאז. החבר'ה של "כחל", כבר כולם חיילים. רוב רובם משרתים ביחידות קרביות, בינתיים מחזיקים מעמד. אלי קליר, שבימים אלו סיים טירונות ונמצא בחופשה, התקבל לאחת היחידות המו־בחרות בצה"ל. "הטירונות" של אז, כשהיה עוד תלמיד, נראית לו היום כבדיחה לעומת מה שעובר עליו כעת בצבא. אבל, במבט לאחור ובראיה מפוכחת, הוא אומר בהחלטיות כי העסק היה כדאי ויעיל, והוא ממליץ על כך לבאים אחריו.

ודני, מחנך הקבוצה, סבור כי עוד מוקדם מדי להסיק מסקנות, והזמן – הוא שידבר. ■

נילי שחק־בופמן

מגע איש

שתי פנים לשרה

כמו בכל שנה גם השנה נסעו לקאן הקולנוען שיש קולר ושרה וינר, עוזרתו של השר אריאל שרון.

הייחוד בנסיעתם של שניים אלה הוא האופן בו הם מממנים את נסיעתם כבר שנים רבות.

השנה, קולר, כבר לא השתמש בשיטה זו הוא כנראה כבר התעשר קצת בינתיים.

וינר, כמנהגה מדי שנה, מארגנת כ־20 איש לנסיעה לפסטיוואל הסרטים בקאן, בתמורה היא מקבלת ממשרד הנסיעות כרטיס טיסה חינם. מועדון הנוסעים של וינר הוא כמעט קבוע ולוקחים בו חלק: עיתונאים, עובדי סינמטקים, בעלי בתי קולנוע, ואחרים. בשדה התעופה חיכה לוינר ולקבוצה שלה אוטובוס, שאף נכתב עליו בהומור "וינר טורס".

הקשר של וינר עם הקולנוע הוא קשר רב־שנים. לפני שהיתה עוזרת השר עבדה בסרטים רבים וגם היום כשהיא זקוקה לכסף, או להתאווררות, היא עושה את זה על הסט של סרט זה או אחר.

בעבר הרחוק היתה גם כפילתה של השחקנית בריג'יט בארדו, זה היה בתקופה בה שימשה כמזכירת משלחת הקניות של משרד הבטחון בפאריס. בשל דמיונה הרב, אז לפחות, לב.ב., השתתפה בסרט "חיים פרטיים" שאותו ביים לואי מאל, בכיכובם של בארדו ומרצ'לו מאסטרויני. אחר כך היתה מעורבת בחיי החברה הגבוהה בפאריס, ואחד ממחזריה הלוהטים היה המלחין הנודע פרנסיס לִיי.

שרה וינר. לקאן ולבאן.

וינר יכלה בקלות להשתלב בתעשיית הסרטים, אבל צנחן נשאר תמיד צנחן. היא חזרה לאהבותיה בארץ. נישאה לרופא הצנחן שלה דני וינר ובמשך שנים העריצה מרחוק את אריק שרון. התגרשה, והמשיכה לעבוד בסרטים כמעצבת תלבושות וגם סיימה לימודי קולנוע באוניברסיטת תל־אביב. בין כל העיסוקים היתה גם מזכירת מזכיר הממשלה בתקופתו של לוי אשכול.

הרומן שלה עם אריק שרון התחיל רק ב־1981, ומאז היא נמנית על חבורת הגרופי'ס הסובבת אותו. ההבדל בינה לבין שאר אנשי החבורה הוא שלה אין שאיפות פוליטיות, אף על פי שבשביל שרון היא תלך באש ובמים. כאיש קולנוע היא ניצבת בצד השני של המיתרס הפוליטי לשרון. ובענין זה היא מתנהגת כמו "ד"ר ג'קיל ומיסטר הייד". בקולנוע כל השמאלנים חבריה שלה ובפוליטיקה כל הימניים. ■

"הפרסי" נותן וכולם זוללים

את משתה הזלילה שערך רל"ש ראש הממשלה, צחי הנגבי, לא הנציחו במצלמות וידאו לתשדיר הבחירות, ותבל. פלוני יכול היה להפיק מאירוע כזה קטע מאד משעשע; מאות גברים ונשים פשטו על המזנונים העמוסים ולא נענו לקריאות החוזרות ברמקולים לעלות קומה כדי לשמוע את צחי הנגבי. רק כשהשולחנות היו נקיים כמו אחרי פשיטת ארבה, נדחק חלק מהזוללים כדי למצוא מקום ישיבה ולעכל את המזון המשובח שסיפק להם אולם "גיל אורנים" ותוך כדי שמיעת נאומי שבח מקדימים על "הנבחר" יכלו להתכונן למבחר המנות המתוקות שהובטחו להם אחרי הנאומים.

לפי מספר המשתתפים באירוע זה ולפי דברי רוני מילוא, "העסק סגור, צחי בפנים". הערכה זו השמיע למראה מספר המשתתפים הרבים. אך למרבה האירוניה, חלק גדול מהזוללים בכלל לא היו חברי מרכז חירות והיו אף כאלה, שלאחר שסיימו לאכול, לקחו את האשה והלכו לטייל בדיזנגוף.

באחת הפינות ניסו להשתיק אחד, שצעק "המלוכלך הזה, לא יגיע לכנסת". לא נתנו לו להסביר למי הוא מתכוון.

כל זה היה יותר מדי בשביל החירותניקית הותיקה, שרה אנגל, מזכירה ותיקה במצודת זאב ומי שהיתה במשך שנים מזכירתם של מנחם בגין ויצחק שמיר. בנוסף, עוד דרכו לה על הרגליים, דחפו עד כי לא יכלה שלא לפלוט "איזו בושה", ונסה משם כל עוד נפשה בה.

ותוך כל השמחה הסתובב לו צחי הנגבי, כחתן. חליפה כהה, עניבה אדומה מקבל כדבר המובן מאליו את אימרות השפר המלוקקות שמרעיפים עליו וכלל אינו מנסה להסתיר את העובדה, שאת החינגה הזאת מימן לו בעל חנות למכשירי חשמל בתל־אביב. מי שמכיר את הממנן, דוד לויאן, שנקרא גם "הפרסי", יודע שהוא לא יבזבז את כספו רק לשם שמיים.

צחי הנגבי. חשפנות?

ראוותנות, חנופה וליקוק – זה שם המשחק.

על האמא של הנגבי, ח"כ גאולה כהן, אפשר להגיד הרבה דברים, אבל החשפנות שלה היא לפחות אוטנטית ועם מסר אידאולוגי שהיא מאמינה בו; לחשפנות שעושה הבן שלה יש שם אחר, מכוער ומאוד לא מגרה. ■

אש"ף מטבח

למה אומרים שאנחנו לא סובלניים? הנה, ראיתי בעיניים, באחד הדיסקוטקים המהודרים באילת רקד צעיר גבוה, כהה ויפה עם בלונדית מקומית. במהלך הריקודים הסוערים הרים כל הזמן את הידיים וזקר את אצבעותיו בתנועת הנצחון וו, כשהוא שר בקול המתאים למיקצב "אש"ף" "אש"ף". לאף אחד זה לא הזיז.

לאחר בירור נודע לי שצעיר זה הוא ערבי ישראלי מהמשולש, העובד כאשף מטבח באחד מבתי המלון הגדולים בעיר. ■

יותר בגין מבגין

כשהחלו חיילי צה"ל להכות באלות, סגנ שר הבטחון ביקורת נוקבת והיו שאמרו "אפילו בגין לא היה נוהג כך".

השבוע נחשף סוד, המגלה שרבין הוא יותר בגין מבגין (יותר יפני מיפניז). שר הבטחון יצחק רבין מגלה, כי החליט לחשעות את מחויבותו של מנחם בגין לנשיא ג'ימי קרטר, באשר לניהול של שימוש במעצר מינהלי.

"מנחם בגין קבע, שתוך 48 שעות צריך להביא עציר בפני שופט צבאי ותוך עוד 48 שעות להביאו לבית דין צבאי. זה לא בחוק", אומר רבין, "אני מאמין שבגין נתן הבטחה זו בנסיבות שלא מתאימות היום".

רבין מציין, שהמעצרים המינהליים, במקביל לאמצעים הכלכליים הנכפים של תושבי יהודה שומרון ועזה, הם שהביאו לתוצאות אפקטיביות כנגד האינתיפדה. "זה נכון שלמעלה מאלפיים עצירים מינהליים נמצאים כעת במתקני כליאה צבאיים ונכון להיום מדובר בחמשת אלפים ומאה עצירים בטחוניים; כדאי שתדעו שמעצרים אלה תואמים את אמנת ג'נבה, הכל מותר לפי החוק ואני רואה לעצמי זכות וחובה להשתמש כשם שמרשה החוק".

אם כך, היונים במפלגת העבודה יכולים לקנן בשקט בשובך; בשבוע שעבר, לאחר פרסום תוצאות ההצבעה על ההתמודדות לכנסת היו שדאגו כי הגוון היוני הולך ומשתלט על מפלגת העבודה. כעת אפשר להירגע; גם תועמלני הליכוד יכולים לשבת בשקט. מסתבר שהשמחה שלהם היתה מוקדמת מדי ואמירות מסוג "המערך הולך להתחבק עם יאסר ערפאת" מסתבר שאין להן על מה לסמוך. ■

יצחק רבין. לפי אמנת ג'נבה.

פרק מספר

מייקל פרידלנד

ברנשטיין והקשר הישראלי

הם לעולם לא יאמרו שאין הם אוהבים עוד איש את רעהו. ידידים קרובים מספרים שהם היו מסורים מאוד זה לזו. ואין הדבר מפליא. לני היה בשיאה של קריירה מזהירה (שתיים שלוש או אפילו ארבע או חמש קריירות מזהירות). הוא עדיין היה נאה, חד לשון, מבריק. היא היתה – עכשיו בגיל־העמידה – יפה הרבה יותר משהיתה בצעירותה. הופעתה היתה אלגנטית, ודי היה להביט בלבושה ובאיסורה כדי להיווכח בכך. ואותה אלגנטיות ניכרה גם בדרך שניהלה את ביתם ובקריירה המרשימה שהיתה כולה שלה. היא גם היתה אמא טובה מאוד כפי ששמחים ילדיה לציין.

הבעיות היו אותן בעיות ישנות שעניינן חוסר היכולת לרסן את ההפרזות. רוב האנשים ידעו זאת. אך לא כולם ידעו שלני שב לטפח את טעמיו הקיצוניים משכבר הימים, אך בתאווה רבה יותר. הוא בילה בלי הרף בחברתם של גברים צעירים. אלה היו יריביה של פליסיה. לא היו נשים אחרות בחייו.

לני שב ואישר עכשיו את נטיותיו ההומוסקסואליות וכמשנה תוקף, כך נדמה. אף כי פליסיה הסכינה בשעתה עם נישואים לאדם שהוא ביסקסואל, הנה עכשיו שוב לא יכלה לשאת זאת. עכשיו, ששוב לא נמצאה לידו, הוא היה על־פי כל הסיפורים, בחברת מאהב ממין זכר. הדבר העיק באותה מידה גם על הילדים, שלא רצו בהכרזות פומבית, והסתירו את דעתם מעיני כול.

ההחלטה להיפרד מפליסיה נפלה בשיחת חוץ; לני שהה בסיור באירופה עם הפילהרמונית מניו־יורק; פליסיה היתה בניו יורק והתכוונה לבכורה של רוצח עלוב, שבו היה לה תפקיד משני.

דרך־כלל נסעה פליסיה עם לני לנמל־התעופה כדי להיפרד ממנו, כשיצא לסיבוב הופעות. הפעם חבר הוא שהסיע אותו מבניין דקוטה שליד סנטרל פארק מערב, ששם הם התגוררו כעת – אחד השכנים היה ג'ון לנון. לני אמר שישוב במועד לבכורה של רוצח עלוב, אבל הוא לא שב.

חברים טוענים שהם היו המומים. השותפות ביניהם נראתה כה מושלמת, שאף־על־פי שיצרו רושם של פרפרי חברה, שתרמו לו סכומי הכסף הגדולים שלני השתכר, (אף כי הוא מחה ואמר: "לכסף אין משמעות בעיני"), שנאה פליסיה את ההמון, ונכון הוא שנראתה עוכת ערבי חברה אופנתיים לפני לני.

אחרים אומרים שהיא חזרה לקרשי הבמה, רק כדי לחוק את האגו שלה. לאחר שסבלה מהשפעתם של חיים ארוכים כל־כך בצילו של לני.

המתחים בין בני הזוג רק הוחרפו עם כישלון ההצגה שדרות פנסילבניה 1600. שניהם אמרו שהם מקווים שיהיה פיוס. איש לא ציפה לגירושים ואכן שניהם לא דיברו על כך.

ובינתיים הוסיף לני להעמיד פנים שהכל בסדר. הוא לקח עימו את הפילהרמונית מניו־יורק לסיבוב לרגל חגיגות המאתיים הן בארצות־הברית והן באירופה, ומשם נסע לנצח על התזמורת הלאומית בפריס.

בצד ארבו לו גבירים רבים – "טפילים", ציינו חברים בעלי כוונות טובות; "שומרים", אמרו אחרים. "חברים טובים מאוד" אמרו מי שלא רצו לומר ברישׁ־גלי כי מדובר ביותר מזה. למעשה, היה ידוע בשלב זה כי לני מקיים יחסים הומוסקסואליים – יחסים שעד עתה לא ניתן להם פומבי אך הם היו ידועים לכול בקהילה המוסיקלית, אולם הדבר לא הפריע לחבריו־מעריציו בקהילה זו, ולא היתה לו כל השפעה על הקהל שאהב אותו אף יותר.

באפריל 1977 נסע לני לישראל לסיור קונצרטים שחרג מהרגיל. הפעם כיבדה אותו המדינה במלאות שלושים לנסיעתו הראשונה לשם – בפסטיבל רטרוספקטיבי של ברנשטיין. במשך שבועיים ניגנו בטלוויזיה הישראלית וברדיו מוסיקה את ברנשטיין והתזמורת הישראלית – הוגת הרעיון – השמיעה בחדווה רבה קונצרטים בזה אחר זה, כשלני על דוכן המנצחים.

מעט כל מה שכתב בוצע בידי מישהו, במקום כלשהו, בזמן הזה. קבוצה אחת הגיעה מאינדיאנה כדי לקיים את הבכורה של צרה בטהיטי בישראל. זו היתה הצלחה כבירה. אחר האתגרים הגדולים שלני עצמו צריך היה לעמוד בהם, היתה הסימפוניה ארואיקה מאת בטהובן, בשלוש לפנות בוקר במלון הילטון בתל אביב, הוא עבר על הפרטיטורה. רות מנזה ניגנה למענו בפסנתר את כל הסימפוניה.

"ההופעה עצמה היתה מופלאה", היא נזכרת. "אבל בזמנו, כל הופעה היתה כמו חגיגה". מעולם לא נושקו ידיו של קוסוביצקי פעמים רבות כל־כך ובתוצאות משביעות רצון כל־כך. כך בכל אופן חשבה הפילהרמונית הישראלית. הוא עשה אתם הקלטות, ובהן תקליט שנקרא מזמורי דוד. את עטיפת התקליט עיצב ידידו יוסי שטרן. הוא נשא נאום לפני החברים בקיבוץ עין חרוד:

"רק פה אני מרגיש חופשי כל־כך", אמר.

יצירותיו של לני היו ידועות כעת יותר מתמיד, כאילו כל שנה הביאה עימה מיגוון רחב יותר של מעריצים, במספר כפול ממספר המעריצים בעבר. אחת הסיבות לכך היו ההקלטות שלו שבשנות שבשנות ה־70 וה־80 נשמעו טוב הרבה יותר, וזכו גם לקידום מכירות נמרץ יותר. יש לזקוף זאת למעבר מחברת סי.בי.אס. לחברת "דויטשה גרמפון", ששיווקה את ברנשטיין כפי שחברות אחרות עשו ללהקות של מוסיקת פופ. למעשה הם הקליטו מחדש את כל הרפרטואר של ברנשטיין ועוד חומר רב, עטפו אותו יפה בעטיפות תקליטים צבעוניות, והתווית הצהובה המוכרת של ד"ג עודדה את מי שבאו להציץ בתקליטים וגם לרכוש אותם. התקליטים הללו, שאיכותם השתפרה שיפור ניכר עם הופעת תקליטי ה"קומפאקט" הראשונים, עלו באיכותם על כל מה שנשא לפנים את השם ברנשטיין.

למרות כל הלחצים הכרוכים בשבועות ארוכים של הופעות, הוא הצליח ליהנות מכל אותם הדברים בישראל שאהב יותר מכל – רכיבה, שיט במרינה בתל אביב; פריקת המתח בחברת חברים בתום הקונצרטים, לאחר שהתחבק והתנשק עם האורחים שבאו על חדר־ההלבשה שלו, התקלח והחליף בגדים.

מעצב האופנה עודד גרא מגדיר זאת כך: "אותם רגעים של פריקת המתח הם פשוט נפלאים. הוא מדבר בזמן הארוחה, דבריו מבריקים כל־כך ומעוררי מחשבה. אינני מכיר איש אחר בעל כושר מילולי כזה. הוא מדבר או שהוא משחק את משחקי המלים שלו. פשוט נפלא. אבל הוא יכול להשתנות פתאום ביחס אליך. עליך להיות עירני". הגנונים שלו גם הם הכחינו בדבר.

למרות כל הלחצים האלה, זה המקום שבו חש תופשי.

אומר שלמה בורו: "אני באמת לא מבין למה. הנה לך אדם שכל הדלתות פתוחות לפניו, ועם זאת רק בישראל הוא מרגיש חופשי לגמרי. הוא לא רק איש העולם. אלא אדם שרוחה של ישראל השפיעה עליו רבות".

זובין מהטה, המנהל המוסיקלי של הפילהרמונית לכל ימי חייו – יחסיו עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית דומים ליחסיו של לני עם הפילהרמונית של ניו־יורק; הוא מנצח עליה יותר מעשרים וחמש שנים – אמר בראיון לספר זה: "עצם הדבר שהוא חוזר כל עונה רק מוכיח עד כמה הקשר אמיץ. אין ספק שלברנשטיין היתה השפעה רבה על הדרך שבה התזמורת מנגנת. ראיתי אותם מנגנים תחת שרביטו – באקסטזה. הם הסתגלו לא רק למוסיקה שלו אלא גם לסגנון המוסיקה שלו. כשהם ניגנו את המחולות שלו מסיפור הפרברים, הם נשמעו כמו תזמורת אמריקנית טובה מאוד".

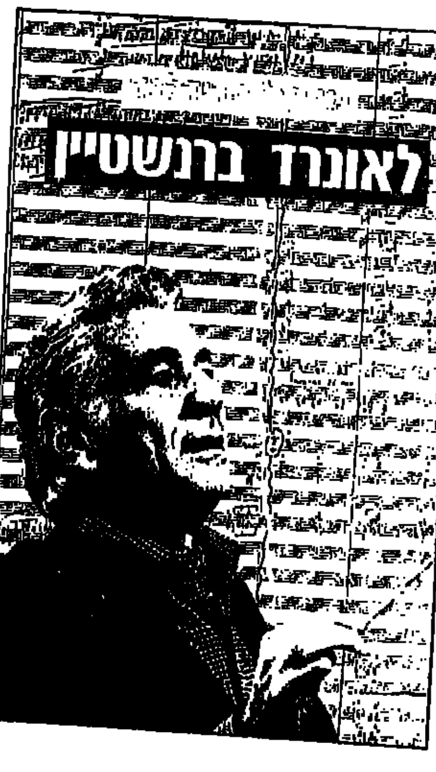

"רק בישראל אני מרגיש חופשי כל כך", מצהיר לאונרד 'לני' ברנשטיין, המגיע אלינו מדי פעם לסדרת קונצרטים וגם ל"פריקת מתחים", כדבריו. בהוצאת ספרי צבר יצא עתה לאור ספר חדש על חייו, על אהבותיו.

(המשך בעמוד הבא)

(המשך מן העמוד הקודם)

כמו שמהטה זכה לראות את ברנשטיין מנצח על הקונצרטים שלו, כך גם התלחשו היוצרות – או שרביטי המנצחים.

"אני נהנה מאוד כשלני נוכח בקונצרטים שלו ואומר לי את אשר בלבו. אינני מתנגד לכך. אני קורא לו לשם כך. הוא אדם פתוח כל־כך. לא צריך להיות ידיד קרוב מאוד שלו כדי להבין לרוחו. לני חשף את נשמתו לעולם".

אייבי כהן, שהיה המזכיר הכללי של התזמורת, חזה בכל זה מקרוב. "מעולם לא התעוררה שאלה של סיום החזרות בשעות הקבועות, ומעולם לא ביקשו מהחברים לארוז את כליהם וללכת. הם רצו להמשיך תמיד".

לני ביצע את קדיש בגירסה עברית. "הוא שוב הכניס שינויים, שהדהימו את כל דוברי השפה. היינו פערי פה לנוכח יכולתו לברור את המלים הנכונות מנקודת־המבט התיאטרלית ומנקודות־מבט אחרות. לאמנים היו רעיונות משלהם והם הופתעו מכך מאוד. היחסים היו תמיד יותר מקשר בין תזמורת למנצח. זהו גם קשר רגשי. הוא נחשב, ואני בטוח שהוא מחשיב את עצמו לחלק מן התזמורת".

בעיני הרבה אנשים הוא גם היה חלק מישראל – אפילו בעיני הערבים, ולא רק מי שסיפקו לו את המאכלים העסיסיים. הוא ואנדרה פרווין הוזמנו למסיבה אצל נכבד ערבי. ואולם זו היתה מסיבה שונה מן המסיבות שלני השתתף בהן בדרך כלל, מסיבות שבהן הקהל מעורר אותו לגשת לפסנתר, והאורחים מתקבצים סביבו ושותים בצמא את נגינתו. באירוע הזה, הוא ופרווין, התקבלו בנימוס בידי מארחים, ואחר־כך התעלמו מקיומם לחלוטין.

לאחר חצי שעה הרגיש לני מאוד שלא בנוח ואמר את זה לפרווין. "אני יודע", אמר אנדרה. "בוא נחליף את התפקידים. אתה תשחק את המארח ואני אהיה האורח. "פרווין יצא מן החדר, חזר בלי שלני יראה אותו ואז טפח על גבו של ברנשטיין. "היי, נער יהודי" אמר פרווין. לשמע הדברים האלה הצטמרר לני ואמר: "לעדאל. בוא נלך מפה, אמרו ועשו.

לני עצמו סוקר את יחסיו עם התזמורת הישראלית: "היינו בכל מקום, היינו יחד, סבלנו יחד, והגענו יחד לאקסטזה באמצעות המוסיקה", אמר באחד מרגעי ההשפכות שלו בהיכל התרבות. "אני רק יכול לזכור שלושים שנים של הדווה. אכן, היו בעיות, אך הן באו על פתרונן בדרך כלשהי, ורק החדווה נשארה.

"חברי התזמורת", אמר, "יקרים לי. אני זוכר כל נגן במשך כל השנים האלה כמו אח או כמו אחות, ואף על־פי שאני מרגיש קירבה רבה לתזמורת שלי זה שתים־עשרה שנים, הפילהרמונית מניו־יורק, אין זה היינו־הך. עם הפילהרמונית הישראלית לא מדובר רק בנגינת מוסיקה, אלא נגינת מוסיקה בתנאים המיוחדים ביותר".

אחר־כך נסע הביתה בנסיבות מיוחדות מאוד. לני ופליסיה החליטו לנסות לחיות שוב יחד. היא גילתה, אמר, "הבנה למיניות שלי".

מכיוון שהוא רחש הערכה לכל מה שהיא עשתה, אהב אותה בכל ההערצה המיוחדת שנבעה משלושים שנות נישואים לאשה, שהחיבה אליה לא התעמעמה, אלא שנוסף לה הנופך של המחלוקות, היה הפיוס צריך להסב לו אושר רב, בייחוד מאחר שעדיין נרדם ממחוות ההוקרה שזכה להן מעולם המוסיקה. (באוגוסט התקיים עירן פסטיבל ברנשטיין בפסטיבל הקיץ באוסטריה. בדרצמבר 1977 העניקה לו ניו־יורק את הפרס האמנותי הגבוה ביותר – מדליית הנדל. ברנשטיין היה תלויה בשורשרת שכללה את ג'ורג' בלנשין, מרק שאגאל, ארתור רובינשטיין ודיוק אלינגטון). אלא שלא כך היה הדבר. פליסיה היתה חולה, אפילו חולה מאוד. עד מהרה הבינו השניים שהיא לקתה בסרטן הריאה.

הסרטן איכל בלי רחמים אשה זו, שהיתה פעם יפה ותוסנית – ובדרכו גם איכל את לני. היו מי שאמרו שהיא אשמה שהיא כה חולה – זה היה עונש לבעלה התועה. אחרים אמרו ששמעו אותה מאחלת לו חיים ארוכים – לבד.

אכן כך היה, אלו היו סטיות זמניות בלבד, מסוג ההאשמות שלני הוא "וולגרי", וכמו סלידתה מהוריו שהרגישה אותה לעתים מזומנות.

ברגעים אחרים נראתה אהבתם קרובה לאידיליה.

המחלה היתה ממושכת ובלי כל פרקי זמן של הקלה. ב־16 ביוני 1978 מתה פליסיה, בביתם באיסט המפטון בלונג איילנד. בת 56 היתה במותה. לני שקע בצער וברגשות־אשם (על כל הסיבות שרחפו אותם לתקופת הפירוד). שישה חודשים סבל מקיפות־חושים, דבר לא יכול היה לנחם אותו והוא גם מיאן להתנחם.

ימים רבים הוא סירב לצאת ממיטתו. נשלחו לו תווים אך הוא לא קרא אותם. הוא לא נגע בפסנתר. הוא אפילו סירב לשמוע תקליטים. עבודה לא באה כלל בחשבון. ימי ההקלטות לא התקיימו. קונצרטים בוטלו.

כל שלושת ילדיהו ניסו להחזירו לחיים. איש מהם לא הצליח לחדור אליו. "כלום לא עניין אותי," אמר. "שום דבר. פשוט נכנסתי לצלילה מסחררת של מטוס".

לאחר שישה חודשים חדל המטוס להסתחרר. לני הסכים להופיע בקונצרט – הוא חזר לחיים. אך הוא עדיין סבל מריכאון, ועדיין היה אכול רגשות אשם וצער, אבל קמעה־קמעה הצליחו הילדים והחברים להחזיר אותו אל חיק הגוע האנושי.

ב־1987 מלאו ללני שישים שנה. כמתווה, ניגנה התזמורת הסימפונית הלאומית קונצרט של ארבע שעות במשכן הקיץ שלהם על־יד וושינגטון.

המחצית הראשונה הסתיימה בנגינת הקונצ'רטו המשולש של בטהובן. לני ניצח על התזמורת הלאומית, יהודי מנוחין ניגן בכינור, רוסטרופוביץ' ניגן בצ'לו ואנדרה פרווין בפסנתר.

"באירוע מסוג זה", אמר לי פרווין, "לעולם אין עבודת צוות. לעולם אין חזרות, וכך אירע שלני נהג לפי שיקול דעתו. אני נסיתי לנגן את היצירה בצורה הקלאסית המרבית, ויהודי לא ידע לאן לפנות. לפיכך היו חמישה ביצועים כרומטיים של המשולש של בטהובן. בסוף הקונצרט, השתלהב יהודי מכל העניין, סלבה (רוסטרופוביץ') ואני הסתכלנו זה על זה ואמרנו: "אלוהים אדירים, מה זה היה צריך להיות? אני חושב שלני היה בכושר גרוע באותו הזמן מותה של פליסיה עדיין היה טרי, אני במאת לא יודע למה בכלל חגגנו".

שוב עבד ברנשטיין במרץ כה רב שהדהים את כל האנשים. שוב נראה שהוא נדהם מעבודתו, אלא שהצער והחרטה צפו ועלו שוב, ונראה שלא ירפו ממנו לעולם.

בפברואר 1980 ראיין אותו מייק וולאס בתוכנית שישים דקות של סי.בי.אס. הוא אמר שפליסה עודנה, היא והמוסיקה שלו, הדבר החשוב ביותר בחייו. "היא נמצאת עמי הרבה", אמר. "אני מתגעגע אליה מאוד".

כדברי תגובה לתוכנית, אמר ג'ון ג'. אוקונור בניו יורק טיימס: כמו רוב המצבעים, גם מר ברנשטיין הוא חבית בלי תחתית של אגו. אפילו ענותו מכריעה בעצמתה. מיד לאחר שהכריז את אחת הכרזותיו המיוחדות במינן, הוא הודה כי "טוסקניני אמר פעם משהו דומה," ובכך, בזהירות, הוא מניח למאזין לקשור את הקשר האפשרי בינו ובין "האיטלקי האגדי". איש לא יכול להטיל ספק שלני עצמו הוא אגדי למדי. ■

(מתוך הספר "לאונרד ברנשטיין", הוצאת "ספרי צבר")

כיף ירושלמי במלון אריאל

הצעה מיוחדת:
מחירים מפתיעים
בחודשי הקיץ
ליחיד בחדר זוגי

לינה וארוחת בוקר
39.50 ש"ח

חצי פנסיון
55.30 ש"ח

פנסיון מלא
69.50 ש"ח

תוספת בודד
בחדר זוגי
18.30 ש"ח

המחירים כוללים דמי שירות
ואינם כוללים מע"מ
הנחה לילדים בחדר ההורים

המחירים כפופים לשער הדולר

קבלת פנים מיוחדת
חדרים ממוזגים
ארוחות עשירות ומגוונות
פינג פונג
וידאו
כרטיסים מוזלים למועדון לילה ותיאטרון החאן
כרטיסים לבריכת שחייה בסביבה

אל תחמיצו
התקשרו עוד היום
למלון אריאל
דרך חברון 31,
ירושלים
טלפון: 02-719222

ספר עברי ביד

"ספר עברי ביד – חגיגה". תחת סיסמה זאת יערך השנה שבוע הספר העברי. שבוע של חגיגה לאוהבי הספר, מה־8 עד ה־15 ביוני, בכיכר מלכי ישראל בתל אביב, וכן בירושלים, בחיפה, בנתניה, ברמת גן, בבאר שבע (בין ה־5 ל־13 ביולי) ושני שווקים חדשים ונסיוניים בראשון לציון ובאשקלון

מאת עמיאל רז

"ספר עברי ביד – חגיגה," מסכים אריה פרידלר, מנכ"ל התאחדות הוצאות הספרים בישראל, המארגנת את שבוע הספר, "אבל," הוא מוסיף באותה נשימה, "השנה אנו גם חוגגים בצל הקשיים הרבים אליהם נקלעה המו"לות הישראלית. חוגגים, אבל חיים קשה."

פרידלר מסביר שבפני המו"ל הישראלי ניצבים קשיים שאינם מדברים לעמיתיו בעולם. "האוכלוסיה קטנה, ואפילו כאן לא כולם קוראים את השפה המוזרה הזאת שנקראת עברית. הרבה מאוד מו"לים מתחרים על השוק המצומצם הזה, ולעתים על נושא מאוד ספציפי כמו ספרי בישול."

השנה האחרונה כבר תבעה קורבנות. מספר מו"לים נכנסו לקשיים של ממש. כדי "לדחוף" את המכירות ולעמוד בתחרות הקשה, מספקים את הספרים לחנויות במחירים נמוכים ובתנאי אשראי טובים. התוצאה הבלתי נמנעת: קשיי נזילות למו"לים.

אלא שבשבוע הבא ישכחו הקשיים וכל הצרות יוכנסו למגירה. כ־120 מו"לים יציגו את ספריהם על פני 2,000 מטר רץ של דוכנים. איש לא נעדר. הדוכנים בכיכר מלכי ישראל – המארחת את התצוגה ◄

חדש
לחג הספר העברי 1988

ספרית פועלים מוציאה לאור את
האנציקלופדיה העברית

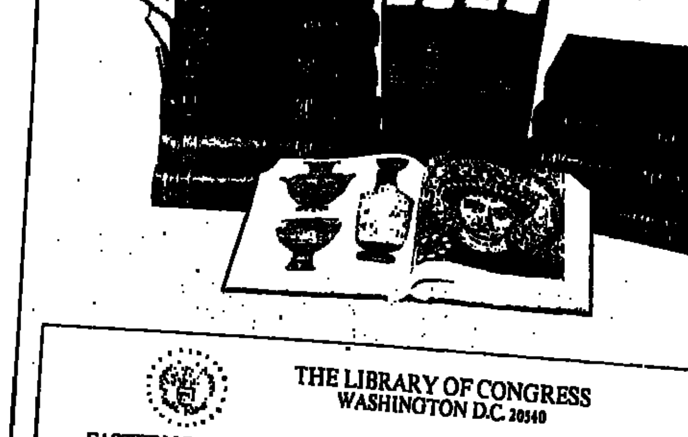

האנציקלופדיה העברית
מהדורת ספרית פועלים
מודפסת על נייר משובח ויקר –
מיוחד לאנציקלופדיות בעולם,
ומכילה את כל 35 (שלושים וחמישה) הכרכים
ב־18 ספרים.

האנציקלופדיה העברית – מהדורת ספרית פועלים,
נמצאת בספריות בבירות העולם – במוסקווה,
קהיר, וושינגטון.

מדברי דוד בן־גוריון עם הופעת האנציקלופדיה:
"...בלא אנציקלופדיה כללית אי־אפשר".

THE LIBRARY OF CONGRESS
WASHINGTON D.C. 20540
EASTERN DIVISION
AFRICAN AND MIDDLE
May 15, 1987

מתוך מכתב ספרית הקונגרס: "...אנחנו חושבים שזוהי הוצאה מאוד אטרקטיבית עם אינדקס מעודכן, המוגשת בצורה קומפקטית ויעילה יותר מאשר הקודמת שהופיעה ב־34 כרכים.

האנציקלופדיה העברית חיונית בכל בית
שימושית לכל תלמיד
ספרית פועלים, אלנבי 73, תל־אביב; חומה ומגדל 3, תל־אביב

ניתן להשיג כרכים בודדים
בספרית פועלים
טל. 03-29[illegible]

שבוע הספר העברי 15-8 ביוני 1988

► המשך מעמ' 33

המרכזית – עוצבו מחדש. כל מו"ל יופרד משכניו בעזרת צבע דוכן שונה. במרכז יוקם פסל־ספרים, באדיבותה של ספריית בית אריאלה.

ההערכות, המתבססות על בדיקות שונות, מדברות על 12 מיליון עותקים – 3,000 ספרים חדשים ועוד כ־2,500 מחודשים היוצאים לאור מדי שנה

הפתיחה הרשמית תהיה יום לפני, ב־7 ביוני, בקרדו, ברובע היהודי של העיר העתיקה בירושלים, במעמד נשיא המדינה מר חיים הרצוג, סופרים, משוררים, מו"לים ואישי ציבור. יהיו קטעי נגינה בנבל, שירים מפי מיכל טל וגם סיור ברובע החורודיאני. חגיגה של ממש.

למחרת, תפתח תל אביב את חגיגות הספר בטקס משלה, שתשתלב בו חלוקת פרס ברנשטיין על ביקורת ספרותית במוספים הספרותיים בעתונות העברית. הזוכים הם הגברת חנה הרציג על מאמריה ב"דבר", ב"משא", ב"הארץ" וב"מעריב", בין היתר על הספרים "התגנבות יחידים" של יהושע קנז, "שושן לבן שושן אדום" של דוד שיץ, ו"ליד כפרים שקטים" של יהודית הנדל; מר אריאל הירשפלד על מאמרו ב"הארץ" על ספרו של חיים באר "עת הזמיר", ומר יוחאי אופנהיימר על מאמרו ב"מעריב" על ספר שיריו של אהרון שבתאי "אהבה". ועדת השופטים כללה את פרופסור הלל וייס ומר גרשון חנדל.

טקס זה, כמו חג הספר כולו, הוא החגיגה של כולנו, אבל גם החגיגה הפרטית של התאחדות הוצאות הספרים בישראל. 85 מו"לים, החברים בהתאחדות זו, יודעים כי אנשיה מייצגים אותם נאמנה בפני הרשויות הרלוונטיות: משרדי האוצר, התעשיה והמסחר והחינוך. מתוך נאמנות לאינטרסים של המו"לים פועלת ההתאחדות, למשל, להוצאת ספרי הלימוד מהפיקוח על המחירים, היא מספקת לחבריה נייר במחירים נוחים ובתנאי אשראי טובים, מקיימת ימי עיון, וגם מאפשרת לחבריה להחזיק מניות בהוצאת "מעלות", המוציאה לאור

הדוכנים בכיכר מלכי ישראל – המארחות את התצוגה המרכזית – עוצבו מחדש. כל מו"ל יופרד משכניו בעזרת צבע דוכן שונה. במרכז יוקם פסל־ספרים, באדיבותה של ספריית בית אריאלה

ספרי לימוד הנכתבים במשרד החינוך.

בראש ההתאחדות עומדים שנים־עשר חברי הנהלה, הנבחרים מדי שנה על ידי המו"לים עצמם. מקרב אלה נבחר גם היושב־ראש. השנה זוהי יושבת־ראש: רחלי אידלמן מהוצאת "שוקן".

השנה, מבקשת ההתאחדות להפוך את שבוע הספר לחגיגה שכמותה עוד לא היתה. עוצמת הפרסום המוקדם, למשל, תהיה חסרת תקדים, ובימים הקרובים תוכלו לחזות כבר בתשדירי שרות בטלביזיה ובפרסום נרחב בחוצות. מנכ"ל ההתאחדות, אריה פרידלר, מבטיח שלמרות הקשיים יהיו גם השנה הנחות ניכרות על מחירי הספרים בימי שבוע הספר. עם זאת, הוצאת מחירי הספרים מהפיקוח בו היו נתונים בשנה שעברה, תגרור בהכרח התייקרות של 15 עד 20 אחוזים לעומת מחירי שבוע הספר הקודם.

פרידלר אינו יודע כמה ספרים נמכרים בישראל מדי שנה. המו"לים אינם מדווחים על כך. ההערכות, המתבססות על בדיקות שונות, מדברות על 12 מיליון עותקים – 3,000 ספרים חדשים ועוד כ־2,500 מחודשים היוצאים לאור מדי שנה. רבים מהם יחכו לכם ריחניים ומעוצבים למופת על 120 דוכני שבוע הספר, בשבוע הבא. חג שמח.

הופיע ספר חדש של יוסף באו

"בְּרִית מִילָה"

על עברית באהבה

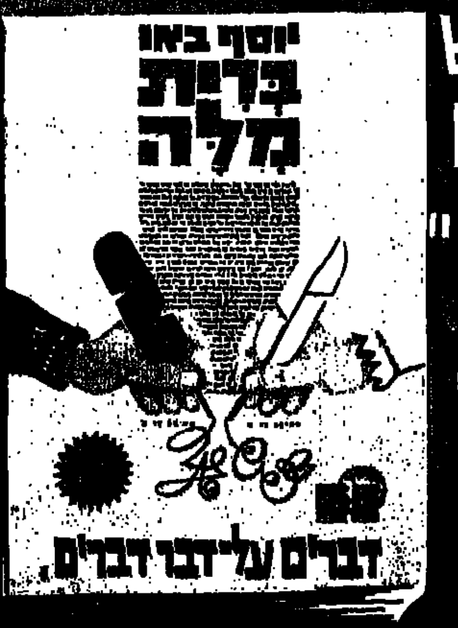

הקדימו את הספר
"ד"ש קר", "משולש עגול", ו"שכות חרצ"ח",
הם מחכים לך ביריד הספרים בדוכן "המנעגע", גוש 21
או אצל מחברם יוסף באו
תל־אביב, רחוב ברדיצ'בסקי 9 – טלפון: 235571

השבוע ימשך שבועיים

חגיגת הספר העברי ברשת חנויות סטימצקי תמשך שבועיים

עד חודשיים אשראי

על כל תשלום מ־100 ש"ח, רשת סטימצקי מאפשרת לך אשראי עד 2.8.88

ספרים זה סטימצקי

המבצע בתוקף מ־3־17.6.88

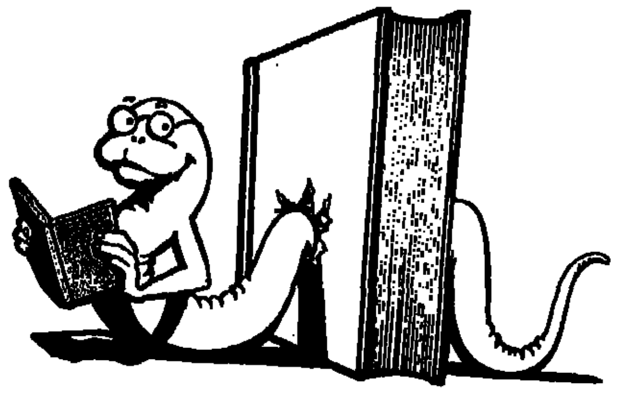

שבוע הספר העברי

15-8 ביוני 1988

אל"ף – הוצאת ספרים בע"מ

רח' נחמני 49 – טלפון 612003
67 136 תל־אביב

לחג הספר העברי

- כל ספרי ד"ר פלדנקרייז
- ספרי שירה

הרוכש 5 ספרי שירה
מקבל ספר שירה נוסף חינם!

ספריות עם חלונות זכוכית לשמירה מפני אבק

50 דגמי ספריות
100 אפשרויות לפי מידות

צוות אינטרסיסטם מרכיב את הספריות בכל חלקי הארץ

קטלוג צבעוני חינם
לכ'
ספריות אינטרסיסטם
ת"א, רח' בן־יהודה 97. מיקוד 63401
שם:
כתובת:
מיקוד:

ספריות אינטרסיסטם
בן יהודה 97 ת"א
☎ 03-226061
פתוח מ: 09.30–12.30, 16.00–19.00

ספרית מעריב

שבוע הספר העברי 1988

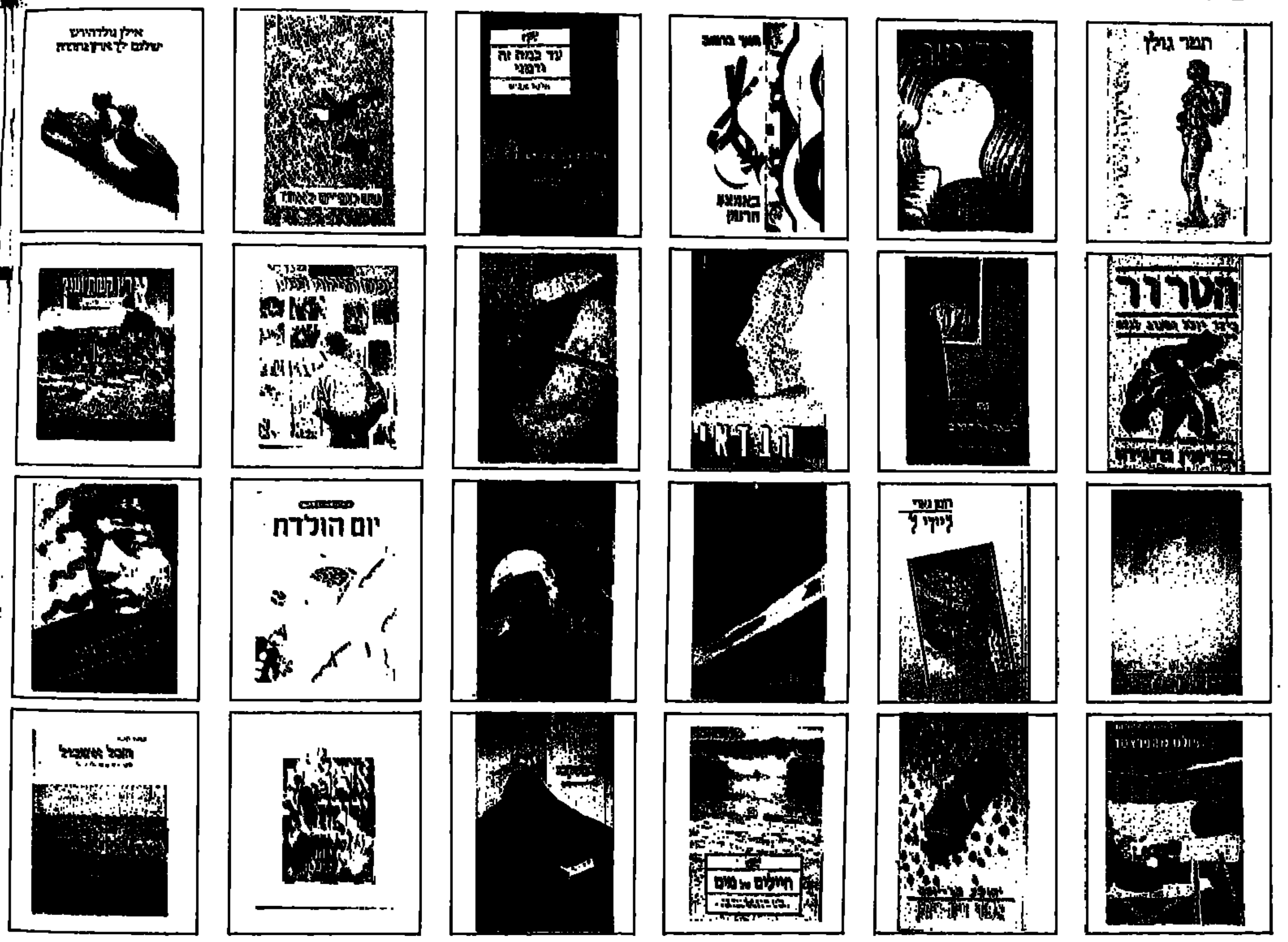

25% הנחה

	מחיר קטלוגי	מחיר שבוע הספר העברי 25% הנחה
עיון		
אפריקה אפריקה — תמר גולן	29.00	22.00
הוה — עזריאל קרליבך	26.50	19.50
הטרור — כיצד יוכל המערב לנצח? — בנימין נתניהו	30.00	22.50
חלומות — יולה ודרק פארקר	30.00	22.50
יוסי של עבריה — אבשלום קור	26.50	19.50
מצעד האיוולת — ברברה טוכמן	35.50	26.50
פרסטרויקה — מיכאיל גורבצ'וב	26.50	19.50
סיפורת		
המאהב — מארגריט דיראס	19.50	14.50
הכאב — מארגריט דיראס	19.50	14.50
האוטביוס הכחולים — ריץ' דפורד	29.00	21.50
הירושימה אהובתי — מארגריט דיראס	19.50	14.50
המרדף אחר אוקטובר האדום — טום קלנסי	30.00	22.50
ויולט מהפראטר — כריסטופר אישרווד	17.00	12.50
ליודי ל' — רומן גארי	19.50	14.50
לצאת אל החיים — אניטה ברוקנר	19.50	14.50
עד כמה זה גרמני — וולטר אייביש	25.00	18.50
עמק הסוסים (2 כרכים) — ג'ין מ. אואל	48.00	36.00
ציידי המםותות (2 כרכים) — ג'ין מ. אואל	48.00	36.00
שבט דוב המערות (2 כרכים) — ג'ין מ. אואל	48.00	36.00
סיפורת/מקור		
כתו — יורם קניוק	26.50	19.50
אנשי בית רימון — יהושע בר־יוסף	25.00	18.50
אם הבנות — יהושע בר־יוסף	19.50	14.50
באמצע הרומן — חנוך ברטוב	29.00	21.50
הבדאי — חנוך ברטוב	26.00	18.50
חמצילים — עידו נתניהו	19.50	14.50
חיילים של מים — (הספריה הפתוחה)	19.50	14.50
זמן שאול — פרימו לוי (הספריה הפתוחה)	19.50	14.50
סוכת שלום — יהושע בר־יוסף	26.50	19.50
מזל איילה — חנוך ברטוב	29.00	21.50
סיפורו של אדם רעב — יהושע בר־יוסף	26.00	18.50
קסם הלענה — דורית לנדס	19.50	14.50
ידיד במוסקבה — חנוך ברטוב	21.50	16.00
שט כנפיים לאחד — חנוך ברטוב	26.50	18.50
אלבומים / ספרי מתנה		
גידול צמחי בית והטיפול בהם — דיוויד לונגמן	35.50	26.50
חתונה זה לא פיקניק — סמדר שיר	19.50	14.50
יוסי של עברית — אבשלום קור	26.50	19.50
יום הולדת — עדה ודוד קרסיק	32.50	24.00
מוסיקה בכל הזמנים — ג'יימס גולוויי (2 כרכים)	62.50	46.50
מצדה — פרופ' יגאל ידין	46.00	34.50
יפים הלילות בכנען — יצחק זיו־אב	35.50	26.50
שלום לך ארץ נהדרת — אילן גולדהירש	26.50	19.50
רוק בבית הסוהר — יהונתן גפן	19.50	14.50
שלמה ארצי — שירים	30.00	27.50
טבע וטיולים		
ארץ ירוקה שלי — רות ריכטר	32.50	24.00
אמא אדמה — עודד פיינגרש	30.00	22.50
ארץ קשת וענן — עודד פיינגרש	30.00	27.50
הר הנגב המרכזי — מנחם מרקוס	35.50	26.50
חבל אשכול — מנחם מרקוס	35.50	26.50
מדבר יהודה הדרומי — מנחם מרקוס	35.50	26.50
מדבר יהודה הצפוני — מנחם מרקוס	35.50	26.50
מדריך לטיולי פרחים — א. דנין וא. יצחקי	30.00	22.50
צבע בטבע — עודד פיינגרש	30.00	22.50
ספרים לילדים		
איך ילד גדל — רימונה דיינר	13.50	10.00
אבו סיר ואבו קיר — עבדה וציירה: תרצה ולד מתוך "אלף לילה ולילה"	16.00	12.00
אמת או חלום — נעמי אבי יצחק	17.00	12.50
אביגדור — דני שגב וסלי קריבולט	16.00	12.00
דובי חבובי עושה כמו גדול — סמדר שיר	16.00	12.00
חידון בחרוזים — רימונה דיינר	16.00	12.00
בעלי חיים (6 כרכים):	75.00	56.00
בעלי חיים על פני המים ובאויר	16.00	17.00
בעלי חיים על פני האדמה ובמים	16.00	12.00
בעלי חיים באויר	16.00	12.00
בעלי חיים במים	16.00	12.00
בעלי חיים על פני האדמה	16.00	12.00
כיצד באים תינוקות לעולם — א. סנדרו וס. שם	13.50	10.00
סדרת מה אתה יכול? — עיבד יהודה אטלס — 4 ספרונים:	32.50	24.00
מה אתה יכול לחוש? — עיבד יהודה אטלס	8.50	6.00
מה אתה יכול לעשות? — עיבד יהודה אטלס	8.50	6.00
מה אתה יכול לראות? — עיבד יהודה אטלס	8.50	6.00
מה אתה יכול לשמוע? — עיבד יהודה אטלס	8.50	6.00
לשונות קטנים — מירק שניר ומרים רות	23.00	17.00
מאה שנות ציונות (6 כרכים) — בעריכת אוריאל אופק:	75.00	56.00
אם תרצו אין זו אגדה	13.50	10.00
ראשונים לציון	13.50	10.00
בית יעקב לכו ונלכה	13.50	10.00
העלית השניה	13.50	10.00
ענה, דבר עברית	13.50	10.00
לא ינום שומר ישראל	13.50	10.00
לנוער		
איזו מין ילדה את — משה בן שאול	23.00	17.00
דפי ורפי — לנצח? — סמדר שיר	19.50	14.50
דפי של רפי — סמדר שיר	19.50	14.50
הרפתקאותיו של האקלברי פין (2 כרכים) — מארק טווין	35.50	26.50
הרפתקאותיו של תום סויר — מארק טווין	26.50	19.50
התאומים ותעלומת הכלבים האבודים — סמדר שיר	19.50	14.50
התאומים מצילים את בית המשחקים — סמדר שיר	19.50	14.50
התאומים מתאהבים בתאומות — סמדר שיר	19.50	14.50
חמישה שבועות בכדור פורח — ז'ול ורן	23.00	17.00
חץ בלב — סמדר שיר	19.50	14.50
מיכאל סטרוגוב (2 כרכים) — ז'ול ורן	30.00	22.50
מסביב לעולם ב־80 יום — ז'ול ורן	26.50	19.50
מסע אל בטן האדמה — ז'ול ורן	26.50	19.50
נערה ונער — סמדר שיר	23.00	17.00
עוד שירי רחוב — סמדר שיר	19.50	14.50
עלא'כיפאק — סמדר שיר	23.00	17.00
שירי רחוב — סמדר שיר	19.50	14.50
ספרי בישול		
מטבח ללא סוכר — חנה שאולוב ושרה קמלן	26.50	19.50
הומור וסאטירה		
תמונות יפואיות (סיבוב א') — מנחם תלמי	26.50	19.50
תמונות יפואיות (סיבוב ב') — מנחם תלמי	26.50	19.50
יפו סבאבה — מנחם תלמי	26.50	19.50
פעמיים תורכי — מנחם תלמי	23.00	17.00
עין כמונים — אפרים קישון	26.50	19.50
ספרי עזר ולקסיקונים		
לקסיקון ציוני — א. רם, תלמי	26.50	19.50
מוסיקה בכל הזמנים (2 כרכים) — ג'יימס גולוויי	62.50	46.50
מלון אנגלי־אמריקני־עברי — לשנות האלפיים — שמשון ענבל	99.00	74.00
פסוק לי שמך — דב רוזן	19.50	14.50
קונקורדנציה לתנ"ך — א. אבן־שושן	78.00	58.00
מדריכי נסיעה		
מדריך למטייל באירופה (3 כרכים) — יעקב רוזמרין	55.50	41.50
מדריך מעריב לארה"ב סט (3 כרכים) — רן דגוני	55.50	41.50
כרך בודד	19.50	14.50
מדריך למזרח אירופה — יעקב רוזמרין	19.50	14.50
תיק מפות (6 מפות) מתחרמון ועד אילת	35.50	26.50
זכרונות, ביוגרפיות, אוטוביוגרפיות		
אפריקה אפריקה — תמר גולן	29.00	27.00
לאונרד ברנשטיין — מייקל פרידלנד	26.50	19.50
מכתבי יוני	23.00	17.00
רפול — סיפור של חייל — דב גולדשטיין	29.00	21.50

לכבוד **ספרית מעריב** רח' החילזון 3, רמת־גן 52"622

נא לשלוח אלי

____

____

____

מצ"ב המחאה ע"ס ________ ש"ח לפקודת ספרית מעריב

מס' ת"ז ________

שם ________

כתובת ________

מיקוד ________ טלפון ________

תאריך ________ חתימה ________

בעלי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט יכולים להזמין בטל. 03-7519977 פנימי 59

עיצוב: כהן אפיני / צילום — צמרר שלום

ספרים מבית טוב – ספרית מעריב

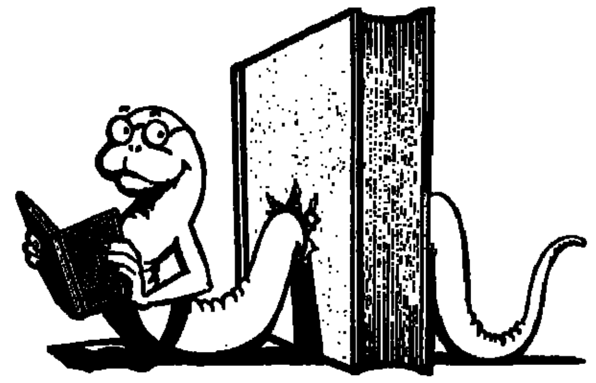

שבוע הספר העברי

8-15 ביוני 1988

מוגש ע"י ארטל, חוברות מיוחדות במעריב – טל' 03-5103858/9

הוצאת יאיר ע"ש אברהם שטרן והוצאת המדרשה הלאומית
בית יאיר
רח' שטרן 8, תל־אביב, ת.ד. 6165, טלפון: 820288, 837681

המתנה היפה ביותר היא ספר טוב!
כל ספר שנמכר מאפשר הוצאת ספר חדש!

ספרים חדשים ומהדורות חדשות

1. **המפגש ההיסטורי:**
מפקדי ההגנה, האצ"ל והלח"י "עם היד על הלב"
מ. סנה, מ. בגין, י. שמיר, נ. ילין־מור, א. לבנה, ח. לנדאו, י. ריפתין, ש. כץ ואחרים

כתבי פרופ' ישראל אלדד:
2. **הגיונות מקרא** 3. **הגיונות ישראל** 4. **הגיונות יהודה** 5. **הגיונות חג**
6. **חיילים אלמונים** — יעקב בנאי
7. **סיפורה של לוחמת** — גאולה כהן
8. **גוייסנו לכל החיים** — דוד שומרון
9. **סיפורו של אלנקם** — עזרא יכין
10. **האש והעשן** — אליהו עמיקם
11. **כך ברחנו לחזית** — עריכה: אנשל שפילמן
12. **לנגב** (סיפורה של התיישבות) — חיים שלם
13. **מרדות ומעש** (האיש שקיים את הנדר) עריכה: י. כרוסט וא. שפילמן

הפצה ראשית בית עלים: קול נער 3, תל־אביב, טלפון: 286360, 293969

2 ספרים חדשים בשפה הרוסית (תורגם מעברית)
1. **מבשר הסערה** — ד"ר יעקב ויינשל
2. **את לעד תחיי** (שירים) — אברהם שטרן – יאיר

"ילדים... לא סתם שמות"

כתבה: עליזה סטרוד

שי לכל המשפחה
בעיצוב צבעוני מיוחד
הוצאת עקד

סיפורים המביאים למודעות הילד את מקור שמו ומעמיקים את זהותו העצמית.

רעיונות לבחירת שם עבור זוגות צעירים

הוצאת ש. פרידמן בע"מ — ספרי איכות

רחוב גרוזנברג 27, תל־אביב, טלפונים 656091, 659756

ספר חדש! ספר חדש!

לְמַעַן צִיּוֹן לֹא אֶחֱשֶׁה

מבחר משירת ציון לדורותיה

ליקט וערך: **שמואל פרידמן**
עטיפה: **יעקב אגם**

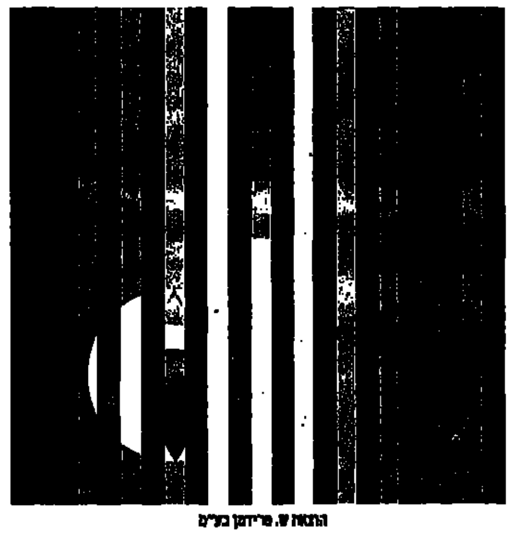

הוצאת ש. פרידמן בע"מ

לקט ונבחר מפרי רוחו של העם העברי, החל מן התקופה הקדומה ביותר המופיעה בכתובים ועד שירת התחיה החדשה, מראשית ההתעוררות הלאומית בדורות האחרונים ועד לימינו אלה.
הקובץ נחלק לשלושה שערים כדלקמן:

שער ראשון: עם יושב על אדמתו

מתקופת התנחלות שבטי ישראל בארץ כנען ואילך, לקוח כולו מתוך ספר הספרים, פרי תקופת הזהר של העם העברי בארצו ומסתיים בשירת הקינה הגדולה על נפילת יהודה וחורבן בית ראשון.

שער שני: גלות וערגה לציון

כולל מבחר מן המאגר העצום של שירת הערגה והכיסופים, כפי שבטאוה לאורך כל הדורות אבלי ציון וירושלים, בכל קצווי הגולה, במשך קרוב לאלפיים שנה.

שער שלישי: שירת התחייה החדשה

למן שלהי תקופת ההשכלה ותחילת "חיבת ציון" והתעוררות התנועה הציונית הבונה והלוחמת ממשיכתה, ובו מבחר משירת החולמים/הלוחמים שהדליקו בדורות האחרונים את הלפיד שהאיר את דרך הגאולים ועורר לחיה, לעשייה הגואלת והלוחמת לקוממיות ישראל בארצו.

ספר־מתנה מעולה לבת ולבר־מצוה

להשיג בכל חנויות הספרים בארץ

■

..."למען ציון לא אחשה" הוא ספר נפלא ותעודה פיוטית וספרותית רבת־הקף לאהבת ציון... זו אף תעודה חינוכית שאפשר לשאוב ממנה השראה ועדות לעומק הערגה והכיסופים של עם ישראל לארצו.

(נשיא מדינת ישראל – מר חיים הרצוג)

■

האנתולוגיה "למען ציון לא אחשה" – מבחר משירת ציון לדורותיה מנציחה בראי השירה את הסאגה הנפלאה של שיבת ציון ותקומת מדינת ישראל, שאין ערוך לה מבחינת השפעתה החינוכית על רוח העם היושב בציון ובחיזוק ערכי הציונות בקרב הדור הצעיר.
התרשמתי מאוד מיפי הביצוע, התוכן והמבחר. המלצתי על הספר בחוזר המנכ"ל המופץ בכל מוסדות החינוך.

(שר החינוך והתרבות – מר יצחק נבון)

שרות נאמא

בריאות

הקץ למתח

מיד חשבנו שבני העם הזכאי לתואר "המחסל הגדול ביותר של תרופות הרגעה על־פני כדור הארץ" הם, כמובן, האמריקנים. והנה באים הצרפתים וטוענים – "פרדון", זה דווקא אנחנו.
מתברר, שבצד היינות והגבינות, הלחמים והרטבים, הקוניאק, השמפניה ושאר מנעמי הארץ ההיא מצליחים כשמונה מיליוני תושבי צרפת לבלוע מדי שנה גם כמה מאות מיליונים גלולות הרגעה. ומה שמסתתר מאחורי הרעב האדיר הזה, הוא,

'או, איזה עצבים'

כמובן, מתח אדיר לא פחות.
מתח (stress), לחץ, פחדים – מחלה אחת שמתפשטת ל"ענפים" רבים ויוצרת את המכה ה־11 של העולם המערבי המודרני. נגזרות ממנה מחלות שונות ומשונות, קלות כחמורות. מה לא נובע ממתחו השמנת־יתר ואנורקסיה, הפרעות־שינה והפרעות־עיכול, כיב־קיבה (אולקוס) ועצירות, פגעי־עור ו"פריחות" למיניהן, אלרגיות והפרעות נשימה, יתר לחץ דם, אין־אונות של גברים ועקרות של נשים, מחלות לב ויש חוקרים הטוענים – אפילו סרטן.
אלא מהו המתח, הלחץ והמאמץ הם חלק בלתי־נפרד מאורח־חייהם של רוב תושבי המערב לקראת סוף המאה שלנו, ולא נראה שמצב זה ישתפר בעתיד. התקווה, אם כן, מופנית למדענים – אולי מהם, ומתרופה שימצאו, שתנטרל את ההשפעות השליליות של מתח־יתר (למידות מסויימות של מתח בזמנים מסויימים יש, כידוע, גם השפעה חיובית) – תבוא הישועה.
המתח ונגזרותיו נהפכו לאחד מנושאי המחקר הרפואי הפופולריים ביותר בשנים האחרונות. מה שלא צריך להפתיע אותנו אם נזכור אילו סכומי־כסף אדירים ייכנסו לחשבון־הבנק של חברת התרופות שתהיה הראשונה להציב על מדפי הרוקחים גלולה־נגד־מתח, יעילה ונטולת השפעות־לוואי שליליות.
צעד חשוב בכוון זה נעשה לא מכבר בשטרסבורג שבצרפת על ידי ד"ר **דומיניק אוניס**, בן 39, חוקר תרביות תאים, שהקדיש את שנות העבודה האחרונות שלו למחקר בנושא הלחץ.
כמו מדענים אחרים הצליח גם הוא, במהלך עבודתו, לזהות בגוף האנושי את ההורמונים היוצרים אצלנו את תגובות הלחץ: מדובר בהורמונים מקבוצה הקרוייה קאטקלואמינים, והמפורסם שבהם הוא האדרנלין. היום ידוע לחוקרים שהלחץ אינו בעצם אלא – סערת הורמונים המתחוללת במוח תחת השפעת הרגשות.
אבל מאחורי התגובה הביולוגית של הגוף לרגשות המפעמים בנו, מסתתרים עדיין הרבה מאוד גורמים, שאינם מוכרים למדע. בעיקר אין המדענים מכירים במידה מספקת את המנגנונים השולטים בה. לכן הם מנסים להתמקד בחקר החלבונים, המשתחררים לתוך זרם הדם יחד עם ההורמונים האחראים ליצירת תחושת המתח, בתקווה שאחד מהם יתגלה כבעל השפעה מאזנת על תגובות הלחץ, הנחה שעדיין לא זכתה להוכחה מדעית.
מה שכן התברר – במעבדתו של ד"ר אוניס בשטרסבורג – הוא שחלבון מסויים המכונה "כרומוגראנין A" מיוצר בתאי בלוטות האדרנלין, האחראית גם לייצור הורמוני המתח. עד לא מכבר לא ידעו למה בדיוק משמש חלבון זה, אך לאחר שלוש שנות עבודה מאומצת – שנעשתה תוך שיתוף פעולה עם מכון מחקר אמריקני – הצליח ד"ר אוניס ליצור ממנו תרביות. התוצאה: התברר מעל לכל ספק שה"כרומוגראנין A" הוא־הוא החלבון השולט ביצירת הורמוני המתח ואחראי לרמתם, ואם הוא נעדר – מתחוללת בגוף אנרכיה.
בשלב זה, לפחות, נדמה שהמדע הגיע לתגלית בעלת חשיבות עליונה. אם אמנם היא תוביל לייצור המוני של גלולות יעילות, פשוטות ובטוחות לשימוש נגד מתח ולחץ – ימים יגידו. השמחה עדיין מעט מוקדמת מדי, שכן החוקרים טרם הצליחו לבודד את הגורם הפעיל בחלבון ולייצר אותו באופן סינטטי במעבדה כדי להפכו לתרופה.
אבל העתיד מתחיל להיראות וורוד – גם לאלה מאיתנו שהמתח בו הם חיים גורם להם להאמין שתמיד יראו אותו רק דרך משקפיים שחורים! ■

הפתרון לאסטמה

A.T.P. ORTIS הוא כמו אויר לנשימה לסובלים מאסטמה. אורטיס א.ט.פ. נמצא יעיל נגד ברונכיטיס, שיעול, נזלת ודלקת גרון.

נסו להזכר בפעמים שהייתם באמת רעבים או צמאים. רק כך אפשר להבין עד כמה זה קשה, המחסור באויר לסובלים מאסטמה.
למי שלא התנסה, פשוט קשה לדמיין מי שכן התנסה, מנסה כל פתרון.
רפי מויאל, 33, חיפני "ניסיתי הכל. תרופות - רופאים - טיפולים - ערד הוונטולין צמוד אצלי לכיס כמו המפתחות".
כאשר תדירות ההתקפים הגיעה עד לאחת ליומיים, הופנה רפי מויאל למרפא טבעוני וקיבל ממנו את הא.ט.פ. התגלית החדשה שפותחה ע"י "אורטיס" ומחולקת היום בבתי חולים באירופה.
A.T.P. שם שהוא ראשי־תיבות של החומרים המרכיבים אותו ארג'יל - החימר הירוק - סוג מחצב שמרכך ומנקה את כלי הנשימה, "טימי" - צמח שמרחיב את כלי הנשימה, ו"פרופוליס" - חומר האיטום של דבורים בכוורת המשמש כאנטיביוטיקה ואנטיספטיקה טבעית.
"המושג הנדוש נולדתי מחדש הוא במקרה שלי עכשיו ממש במקום" אומר רפי מויאל. .. נולדתי מחדש - יגיד כל אחד אחר שימצא פתרון לאסטמה. אני מצאתי את ה־"A.T.P."

A.T.P. ORTIS נמצא יעיל נגד ברונכיטיס, שיעול, נזלת ודלקות גרון, וקיבל את אישור משרד הבריאות. ניתן להשיגו בבתי המרקחת ובבתי הטבע.

הערה: כאשר משתמשים ב־A T P יש להמנע ממאכלי חלב

מאת רפי מויאל

"מולקוזן" – להיט שוויצרי להרזיה ולבריאות הגוף

מאת: צביה בן־זאב

"מולקוזן" – המשקה המהפכני פאר תוצרת שוויצריה, מיוצר במעבדות "ביופורס" של ד"ר ווגל ועושה נפלאות בהסדרת פעולת המעיים

בבואנו לעשות דיאטה על מנת להיפטר ממספר של קילוגרמים מיותרים, אנו עומדים לפני מספר בעיות עיקריות והן: תחושת הרעב המתמדת, קושי ובעיות ביציאות מעיים סדירות ודיאטה מאוזנת שתכיל את כל אבות המזון.
חברת "ביופורס" של ד"ר ווגל המפורסמת משוויצריה נרתמה לעזור לנו לרזות באופן טבעי וייצרה עבורנו משקה מהפכני "מולקוזן", המכיל בתוכו את כל המרכיבים הבסיסיים והמינרלים החיוניים, כולל חומצת חלב (ללא שומן) להצלחת הדיאטה.
"מולקוזן", הודות למרכיביו עוזר ומזרז את פעולות המעיים וכך נמנעת תחושת אי הנעימות ואי הנוחות הנגרמת ממזון לא מעוכל. סגולותיו הבריאותיות של ה"מולקוזן" הופכות אותו ללהיט שוויצרי אמיתי להרזיה ולבריאות הגוף ואף כמוצר מיוחד נגד פטריות על העור והצפורניים.
ב"מולקוזן" ניתן אף להשתמש כתבלין בריא לסלטים וכתחליף לחומץ או לימון. לצורך ירידה במשקל יש לשלב את ה"מולקוזן" כמרכיב בסיסי במתכון היומי לפני הארוחה או אחריה.

Bioforce

אופן השימוש ב"מולקוזן"

להכנת משקה מבריא ומרענן
כפית אחת לכוס מים חמים או קרים, 3 פעמים ביום למניעת עצירות המעיים.
2 כפיות במים חמים בבוקר ולהמתיק בדבש.

להכנת סלטים ורטבים
להוסיפו בלתי מהול תוך כדי בחישה מתמדת.

את ה"מולקוזן" ניתן להשיג בחנויות למוצרי מזון טבעי ובכל בתי־מרקחת.
הקפידו על האריזה בתוך הקופסה המקורית תוצרת חברת "ביופורס" שוויצריה.

יבוא והפצה בלעדית:
אלביס בע"מ, תל־אביב, רח' דיזנגוף 161, טל.: 243696.

בי"ס לזוגיות

רפי יעקובי,
פסיכולוג

מיתקפה משותפת

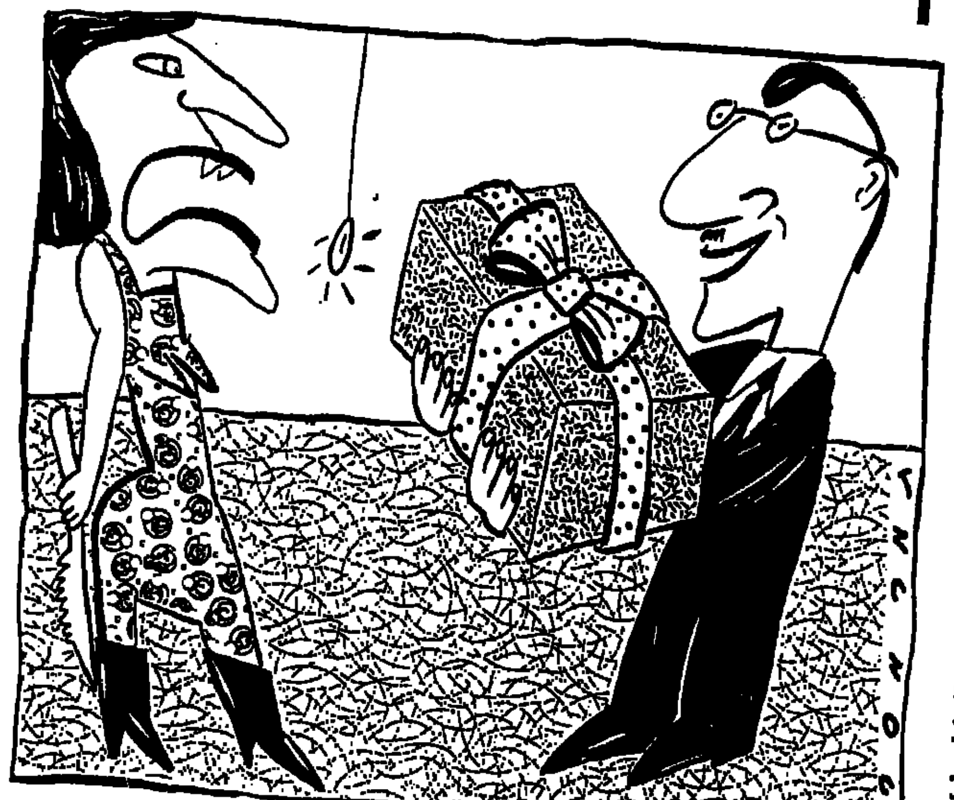

משה ר. מנתניה, לד"ר יהודית מתל־אביב, לאיסר מנהריה ואחרים – כולכם פניתם בנושא טענות הרוצה השקט בשאלה כיצד ניתן לשנות זאת.

וככן, ראשית התנצלות: הפרק מולקולה שלא נתתם, אמור היה לבוא ביחד עם זה שאחריו בגליון אחד, ומטעמים טכניים חולק לשניים. וכך חלקו הראשון נותר בנקודה פסימית, שכאילו אין מה לעשות.

הכי קל לשנות את שפת הטענות אם שני בני־הזוג כאחד מתלבשים על העניין. כאשר שניהם מבחינים בעובדה שהם מתישים זה את זה במעגלים סגורים, נמריכות בלתי פוסקות באותו הנושא, ובאותם פריטי שטות. כאשר באמת נמאס להם לבזבז כל כך הרבה כוח, באופן מטופש ואינפנטילי, ובמשך זמן כה רב. היחידה הזוגית הנה חזקה יותר מאשר כל אחד לחוד. וכך יחדיו קל יותר להתגבר על כוח הרגל ותיק, ועל הקושי ביצירת שפת הידברות חדשה.

הדגש הוא לא על טיפול פסיכולוגי, אלא על למידת שפה. אם כבני זוג הייתם עוברים למדינה אחרת, קרוב לוודאי שהייתם טורחים ללמוד את שפת המקום. כך גם כאן – מדובר במעבר מתרבות הנגון לתרבות מורכבת ומפותחת יותר. היכן שפקודה מתחלפת בבקשה, שידול, גירוי והידברות. שכל אחד מהם מפיק בעצמו את יכולתו המירבית ומגרה במומחיות את יכולתו של השני. כלומר: אם אתה רוצה שאשתך תבלה יותר שעות בחברתך, אתה אמור לגרות אותה לכך. אם אתה תוקף אותה ומבלבל לה את המוח, אתה רק מרחיק אותה עוד יותר. ואם היא איננה יכולה, אתה אמור להבחין בגבולות כושרה האינטימי ולא להכביד עליה.

היא לא אמורה להיות הבייבי־סיטר שלך. מצא לך משהו אחר לעשות בלעדיה.

אשתך לא אמורה להיות הבייבי סיטר שלך. מצא לך משהו אחר לעשות בלעדיה.

קדילאק אדום

אם בעלך משתכר 1500 שקל בחודש ואת רוצה שהוא, במשכורתו זו, יקנה לך קדילאק אדום, את מערה בכך שאינך מבחינה בו כלל, את אינך ידידתו. האם היית מבקשת כתנות ספרים שני ק"ג קולורבי? אם כן, היית יודעת בוודאי שנסתתרה בינתך. מפשטי באמת ית יכולתך ואם תמצאי שאת מצויירת ביכולת להרויח הרבה כסף, תני לכך דרור. תתבטאי את במלוא יכולתך ותקני קדילאק, ושניכם תהנו מיכולתך זו המרפלאה. אך אם גם לך אין יכולת כזו, פרוש הדבר שלא יהיה לכם קדילאק, כשם שלא יהיו לכם עוד כהנה וכהנה דברים, משום שאינם מצויים בקדרת יכולתכם המשותפת. די אם תנביטו את מירב יכולתכם.

מאחר וזו החלטתכם המשותפת להידבר בשפה אחרת, אתם מסייעים זה לזו. כשם ששני בני אדם שלומדים באולפן מסיעים זה לזה ומתקנים זה את שגיאותיו של זה, וכאשר אתם לומדים להיענות להזדמנות שכל אחד מכם שמוזה לגבי חברו, אזוי ההתבטאות וההנאה עולים. כאשר אתם לומדים לא להכביד זה על זה בנקודות אי־יכולתכם, חברותכם הופכת להנאה נטו.

במציאות כידוע מעטים טורחים להשתנות, ולרוב דוברי שפת הטענות מבלים בהפתת אדי שנאה עד סוף כל הדורות. בבית אחר, מבלים באופנים אחרים. בשיחה ידידותית ונעימה, בהאזנה למוסיקה, בקריאה, בציור, במפגש עם ידידים ובכמה לאו מי שלא בקרא בכך לעולם לא ידע מה הוא מחמיץ.

כשהשני הודף

קשה הרבה יותר לשנות, כשרק אחד משני בני הזוג רוצה להשתנות. נניח לצורך הדיון שהוא אינו מצליח לגרות את השני ללכת בעקבותיו. מופיעה תופעה שכבר הזכרנו לא פעם, שכל מה שהוא עושה – השני הודף. הוא מביא לה מתנה, חירוש מרענן ביחסיהם השרופים – לא תאמר לו תודה, כמקובל בין בני תרבות אלא תמצא בה פגמים ותכבה את מעט הגרויהיבתי שנוצר בו. וזה ימאיס על אשתו את שובה הביתה מן העבודה, כי יקבל את פניה לא בקורט מאור פנים קצרצר אלא בנהימה רועמת על משהו, כאילו היתה רכושו.

במקרה כזה, על בעל היכולת להציב נתונים בעלי משמעות ברורה ועם כל כובד משקלו. ליצור הפרדה חלקית, לצמצם את נקודות המפגש שלהם, למועטות שיש בהן נועם. ובטרם הסימן הראשון של התקדרות – לסלק את נוכחתו מן השטח. אם זה הבעל למשל, הרי שהוא כאילו מודיע לזוגתו שהוא זז לתרבות אחרת וישמח מאוד אם היא תצטרף אליו. אך כשניה הראשונה שהיא איננה סובלת יותר את נוכחותו, היא מאבדת אותו. זוהי מעין פעולת התחשבות ביכולתה. מי שחפץ לבקר במסגד, אמור להשיל את נעליו מעל רגליו בטרם יפסע פנימה. הוא לא אמור להתאסלם. הוא יוצא משם נועל שוב את נעליו, ופוסע אל עולמו הוא.

כך שאתה אמור לחיות את חייך במיטב יכולתך מבלי להכביד עליה את נוכחותך עם חופן הגירויים שאתה מהווה, שהופכים אצלה למעמסה. ואם אתה מצליח להיות ברור וחד משמעי, אם אינך מאפשר לה להיות בלתי נעימה, לא מרוצה ועויינת במחיצתך, אתם שהוים יחד רק בגבולות היכולת להנות זה מזה, יתכן וזוגתך שחיה איתך שנים רבות תשקיע משהו, על מנת לא לאבד אותך כליל. אולי תלמד יותר לקבל אותך על מגבלותיך, ולהנות ממה שניתן להנות ממך. קשה מכל לא להיגרר לתכנים הקטנוניים של הטענות. מי שחושב שהוא מקדם משהו ביחסים אם הוא שופך את כל טענותיו המעיקות החוצה – טועה.

זה לא קל. אם יפנו אליך בשאלה או אמירה בשפה שאיננה מוכרת לך, ודאי לא תדע להגיב בערוץ זה. ואילו כאן, הרי לא שכחת את שפת הטענות ואתה בעצמך מאוד מגורה בערוץ הישן והטוב, אלא שהחלטת לא לדבר יותר בשפה זו, ועדיין אין לך חרשה טובה ומשופשפת יותר מהקודמת. אם ברגע האירוע לא הצלחת להתאפק, ואתה עונה ומגיב לתוכן הטענה – נלכדת ברשת. אבדת באותה שעה את יכולת הניידות שלך ואת הפרודוקטיביות. מכאן נשאר לכם לדשדש בפרטי־פרטים מעוררי חמלה, המעוותים את תמונת המציאות עד לבלי הכר. עד שתתחדלו באפיסת כוחות, בתיק. כשכל אחד זורק בפינתו הצודקת, ומאחוריכם עוד שבת חרוכה משנאה. הבילוי התרבותי העתיק ימין שלכם. ■

כל מיני

צבע

טעם של פעם

זכרון יעקב, המושבה היפהפיה הנשענת על כתפו של הר הכרמל, עוברת בימים אלה תנופת פיתוח שלא ידעה כמותה. אבל שני יוצרים תושבי זכרון חברו יחד כדי להוציא לאור ספר מקסים, דווקא על אתרי נוף בזכרון יעקב ההולכים ונעלמים בגלל שינוי הזמן. רודה טראוב ציירה ושכנה, הלל חלקין כתב את ההקדמה ואת הכיתובים, ולשוק יצא בימים אלה אוסף נדיר של שלושים ציורים, בספר מהודר: "זכרון שלי, בעיניה של אמנית" (הוצאת "מסדה").

רודה לאזארוס־טראוב הלכה בעקבות כלבה "מצאתי", שהביאה למחוזות שכוחי־אל במושבה. היא העלתה על דפי הציור, בדייקנות מדהימה, בתים וגם אנשים של דור הולך ונעלם. הסופר והמתרגם הלל חלקין, המתגורר בבית הסמוך לביתם של איזי ורודה טראוב, מספר בדברי ההקדמה כי כאשר הגיע לזכרון יעקב ב־1970, הוא עוד זכה לראות את קצה זנבה של תקופה. "רבים מן הבתים הישנים נעלמו...עבר זמנם של הסוסים שהובילו עגלות ענבים ליקב בבציר, ובמקום הפרות שפעם שוטטו ברחובות, זרמו המכוניות בלי הרף. ובכל זאת, כדמדומים אחר שקיעה, משהו מהימים ההם עוד נשאר"...

את הדמדומים הללו הצליחה רודה טראוב ללכוד במכחולה הרגיש. וכך זכינו לציורים המנציחים ימים, מראות ואנשים מעולם הולך ונעלם, וטעמם כיין הישן. בית הכנסת, בנין המועצה הישן והגן הציבורי שתוכננו בקפידה בידי אדריכלי הברון, או ביתו של פראנסואה ג'רמן, הקונסול הצרפתי, וטירת לנגה העתיקה והמיסתורית, ממש כמו האגדות שנרקמו סביבה, ואף ישראל תשבי ז"ל, איכר עתיר נכסים העושה דרכו לבנק על חמורו, כשהוא קורא בעיתון ערב. ■

עמוס לבב

ספורט

שרות "גאמא"

גם היפו במירוץ

לא רק סוסים ולא רק פרים ועגלים. בארה"ב בה הכל אפשרי יש, מתברר, גם מירוצי דרבי בכיכוב... היפופוטמים. בהמות, בעברית.

בוקר בהיר אחד, לא לפני הרבה זמן במיאמי, פלורידה, טיפסו שלושה רכבים־מתנדבים אמיצים על גבם של שלושה "רמכים אבירים", והחלו במירוץ שהפרס לזוכה בו היה – שק של דגנים מסוג מעולה. שמות המשתתפים: "היפ־הוריי" ("קריאת הידד", 918 ק"ג משקלו), "אני היפ" ("היפ" – מלת סלנג ל"אופנתי", "בעניינים", חן ודומותיהן, קל מעט יותר מחברו) ושלישי – "חצי היפ" (היפו כמעט מיניאטורי שמשקלו רק כ־300 ק"ג). למרות נסיונות נואשים מצד הרוכבים לשמור על סדר כלשהו, התבלבלו "סוסיהם" די מהר ופנו כל אחד לכיוון אחר. לקו הגמר הגיע "היפ־הוריי" לבדו. "אלא מה, זה מאוד יפה מצידו שלא ברח לנחל הקרוב ביותר מיד בתחילת המירוץ", אמר רוכבו המאושר, באדי הֶשֶר. ■

פטנט

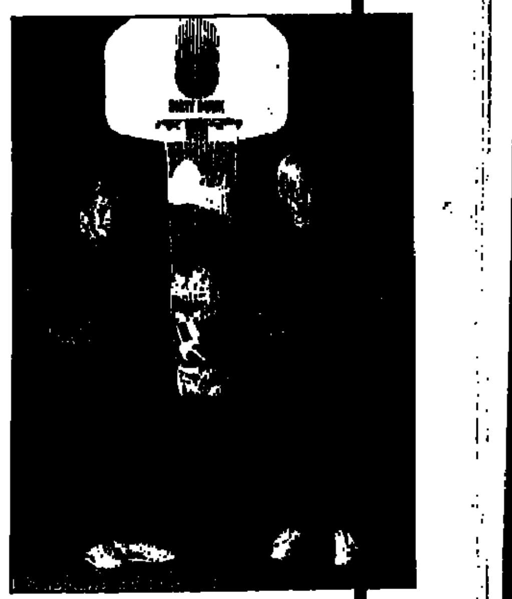

אן.בי.איי. והכביסה המלוכלכת

ספורט שימושי, משחק מלוכלך – שעשוע נוסף לדור חבורות הזבל. הכל נכון ומתרכז ב"דירטי דאנק" (הטבעה מלוכלכת) ובתרגום חופשי – בביסל. רעיון אדיר לילדים והורים. אחת מנקודות העימות החוזרות ונשנות במערכת היחסים בבית, בין הורים וילדיהם, מתמקדת בפריטי לבוש משומשים שהוסרו מהגוף הצעיר, אך בדרך פלא לא מצאו את דרכם לארון הכביסה.

"כתמי" בגדים על רצפת חדר הילדים היא בדיוק הבעיה אותה פותרת חברת צ'רליקו מדאלאס, ארה"ב. מעתה ישליכו הילדים את הכביסה מרצונם החופשי ובכיף. את התבדל עושה ה"כביסל" – רשת כדורסל סגורה באורך 90 ס"מ, שתקלוט באחדה קליעה בצעד וחצי, קליעה מחצי מרחק והטבעות, ללא סכנות מעבירת תוקף. יש קרש רחב בו ניתן להיעזר, ואת כל המתקן תולים על הקיר או חדלת, וכשרוצים להכניס הכל למכונת הכביסה משחררים את השרוך הקשור בתחתית הרשת.

הרעיון נולד במוחו של צ'רלי מאק־קיני, בן 26, מייסדה ונשיאה של חברת צ'רליקו, אחרי ששירטט את הרעיון על מפית במסעדה. הרעיון, שיצא לשוק באוקטובר 87' נמכר עד עתה ב־200 אלף דולר, והיד הקולעת ואוספת מרשרשים עדיין נטויה. מאק־קיני רואה את המצאתו כ"פאסט ברייק" לחדר נקי. וכשמדובר במוצר הקשור לכדורסל ומשווק בארה"ב אין עסקים בלי אן.בי.איי. על אף היותה חברה קטנה וחדשה הצליחה צ'רליקו לזכות בחסות של האן.בי.איי. והיא רשאית להדפיס על הלוח את סמלי קבוצות הכדורסל השונות, לשמחת האוהדים הצעירים בעלי הכביסה המלוכלכת. באמריקה נמכר ה"דירטי דאנק" בכ־30 דולר. ■

בועז קוסטר

חנות

תכשיטים בסימטה

סימטת יואל סלומון בשכונת נחלת־שבעה, היא אחד הרחובות היותר יפים בירושלים. יש אווירה, יש היסטוריה, יש דמויות ציוריות ומסתבר שיש גם קשר כמו־משפחתי בין בעלי החנויות שם. זגג ורפד ואומן נחושת (מחוותיקים) ומוכר בייגאלאך ועתונים, ומכולת ומספרה, שני בוטיקים, שלוש מסעדות, חנות אחת לצרכי חשמל, אחת חנות ספרים, חנות מתנות לתיירים ועכשיו גם חנות־מפעל של תכשיטי כסף וזהב בשם "דֵנרו".

בעלות החנות הן שלוש אמהות – עשרה ילדים לכולן יחד – שהחליטו כי אמצע החיים זה הזמן להסבה מקצועית. וכך המכו מרסלה שאבי, עוזרת־הוראה לילדים קשיי־חינוך, מרים סימון נַגָרית, ואילנה אל־עד בימאית סרטים, כולן מעין־כרם, לשלוש שותפות המחולקות ביניהן שווה בשווה את החנות־גלריה החדשה, המעסיקה אומנים, מעצבים, פסלים וסטודנטים לעיצוב תכשיטים.

"השינוי המשמעותי ביותר, כרגע, הוא תחושת הכוח הנובעת מבעלות על עסק וניהול כספים עצמאי, והיחס שמעניק לי מנהל הבנק..." מתלוצצת אילנה אל־עד. והתגלית הנעימה השנית היא רוח העזרה ההדדית והשיתוף השורה בין בעלי החנויות השכנות. שותים יחד, מפטפטים, עוזרים. וכולם מחכים לשלב הקרוב בו תהפוך הסמטה למדרחוב.

שיאונה דדור

עדנה כצנלסון
פסיכולוגית חינוכית

צער גידול

לקראת הגיוס לצה"ל

בחברה הישראלית הגיוס לצבא הוא טקס מעבר מילדות לבגרות. מי שפושט את תלבושת בית־הספר התיכון ולובש מדי צבא אינו יכול להיחשב עוד ילד. מרבית הנערים והנערות עושים את הדרך ללא קשיים מיוחדים, אך יש גם כאלה החוששים מהשירות הצבאי או אפילו נכנסים לחרדה ניכרת עד כדי סטראטופוביה (פחד צבא).

עם החוששים מפני הגיוס נימנים נערים ונערות המסרבים לגדול ולהתבגר, פוחדים מהאחריות המתחייבת מכניסה לעולם המבוגרים. הם מעדיפים להישאר צעירים, ללא נטל החובות של מבוגרים, אפילו במחיר ויתור על הזכויות שמקנה הבגרות.

קבוצה נוספת של צעירים החוששים לעבור את הרוביקון שבין ילדות לבגרות, הם נערים ונערות המתקשים לקבל סמכות, ורואים צייתנות לאוטוריטה כדבר המאיים על ייחודם ועצמאותם. מי שקבלת סמכות נתפסת בעיניו כהשפלה חושש, במידה רבה של צדק, ממסגרת התובעת קבלת סמכות ללא פשרות.

גיוס לצבא משמעותו פרידה – לפחות חלקית – מהבית והמשפחה. לעתים מקור הקושי במשפחות המתבגרים, המשדרות לילדיהן אותות מצוקה מהפרידה המתקרבת. המתבגר, החושש שיציאתו מהמשפחה עלולה למוטט אותה, יתקשה לעשות את דרכו החוצה ויוצף ברגש חרדה ובתחושת אשם על הפרידה. במשפחות שידעו פרידות טראומאטיות בעבר (בעקבות נטישה, מוות או גירושין) עלול גם תהליך טבעי של גדילה ופרידה להיתפס כטראומטי ולעורר רגשות קשים.

הורים "שעברו קשה" את הפרידה שלהם־עצמם. מהוריהם, עלולים לא לאפשר לילדיהם הגדולים להיפרד מהם ולצאת לדרכם כמבוגרים. לעתים נחווית הפרידה מהילדים המתגייסים כסוף תקופת ההורות וכראשית תקופת "הקן הריק" המפחידה אותם. גם לנערים תלותיים ובלתי עצמאיים יהיה קושי להיפרד מהחממה הביתית ולצאת להתמודד עם עולם המבוגרים הנוקשה. קשיי פרידה הם אחת הסיבות העיקריות לקשיי תיפקוד והסתגלות של הילדים במסגרת הצבאית.

תופעה האופיינית למתבגרים היא התעוררות פחדי מוות. בניגוד לילדים צעירים החיים את ההווה, נוספת בגיל ההתבגרות פרספקטיווית העתיד, ועימה ההכרה שהחיים אינם אינסופיים. הכרה זו מעוררת לעתים פחדי מוות ובעקבותיהם – תגובות שונות: קיצוניות דתית, הזדהות עם אידיאולוגיות חברתיות, לעתים קיצוניות, אדישות המסתירה רגשות דכאון או גישה הדוניסטית "אכול ושתה כי מחר נמות". בתקופות של מתח בטחוני מוגבר, כשצעירים נהרגים מידי יום ביומו, עלולים פחדי המוות להתגבר מאוד.

זהותם המינית של מתבגרים עדיין אינה מגובשת, גם לקראת סוף שנות העשרה. חלק מהבנים מתלבטים בין דחפים סותרים, וחשים לעתים משיכה מינית לבני מינם. ההתלבטות בנושא הזהות המינית טבעית בגיל ההתבגרות ואינה הוכחה לקיום סטיה מינית. אולם, מתבגרים שאינם יודעים זאת, נבהלים מאוד מן המשיכה החד־מינית שהם חווים, וחוששים מגיוס לצבא, שבו יפגשו במסגרת החד־מינית אינטימיות. הם חוששים שלא "יעמדו בפיתוי" או שיגלו דבר נורא אודות עצמם. יתכן שחלק ממקרי ההתאבדות בצבא מקורם בחרדות מסוג זה.

תשובות מסוג "הכל בסדר" או "אין ממה לחשוש", אינן פותרות את ההתלבטויות. במרבית המקרים מקלה על המתבגר שיחה מלב אל לב עם חברים, הורים, מי שעבר את תהליך החיול; ובמקביל – ניתן לפנות לגורמי בריאות הנפש בבית־הספר (יעוץ, פסיכולוגים בבית הספר) או למרפאה לבריאות הנפש, בלי לחשוש שהדברים יועברו לשלטונות הצבא או יעכבו את הקידום הצבאי. גורמי בריאות הנפש מחוייבים בשמירת סודיות ולא יחשפו את המידע ללא קבלת רשות מוקדמת מבעל הדבר.

על ידיעת מין העובר מראש

הפסיכולוגית דורית רבינוביץ, מאוניברסיטת תל אביב, מצאה שכדאי שנשים בהריון תדענה מראש את מין העובר העומד להיוולד. היא מצאה שנשים שידעו מראש את מין העובר, היו פחות חרדות ופחות מדוכאות לאחר הלידה, לעומת נשים שלא ידעו מראש את מין העובר. כן מצאה, שנשים הרות בהריון השלישי, בעלות שני ילדים מאותו מין (שני בנים או שתי בנות) נכנסות למתח (עליה בחרדה ובתגובות דכאון) בעקבות הידיעה על מין לא רצוי בעקבות בדיקת אולטרה סאונד (בן נוסף לשניים שבבית או בת נוספת לשתיים בבית) אולם, לאחר הלידה הן תהיינה פחות חרדות ומדוכאות מחברותיהן, היולדות ילד שלישי מאותו מין שלא היו מוכנות מראש לכך. ■

עליזה עולש

יופי

ידיים מחוספסות

ש: אלה: אני אשה מטופחת ואלגנטית, אבל כשאני מסתכלת על כפות ידי, בא לי לבכות. הן מחוספסות, העור ליד האצבעות בקוע, ובכלל, אנא, תני לי עצה מה לעשות?

ת: כן, יד לא מטופלת יכולה להסגיר אותנו, ומה לא עושים עם הידיים? את נותנת יד לשלום, מגישה ארוחה, מתקתקת במכונת כתיבה, שוטפת כלים, לפעמים גם נותנת מכה לילד. ידיך גלויות תמיד, קייץ וחורף; את מתפלאה למה הן אדומות בחורף? מדוע הן מחוספסות ואינן רכות? האם נתת דעתך על הצורך המיוחד לטפל באבר חשוב זה?

בשלב ראשון לטיפוח היד, יש לדעת כיצד לנקותה ולרחצה. אינני רוצה לגלות לך את אמריקה, אבל כדאי לדעת, טוב תעשי אם לא תרחצי את היד במים קרים מאוד או חמים מאוד, בעיקר אם ידיך נוטות להתייבש. יש להשרות את הידיים בתמיסת מים פושרים עם קצף של סבון טוב, למשך כמה דקות, על־מנת שהלכלוך יצא מכל נקבוביות, והעיקר מאזור הצפורנים. לאחר ההשריה שפשפי את ידיך במברשת ידיים מיוחדת, המיועדת למטרה זו. אם את סובלת מידיים בעלות עור יבש, שפשפי אותן במטלית או ספוג רך. לאחר זאת, שטפי ידיים במים נקיים ויבשי היטב היטב. אין דבר הגורם יותר לידים להיות מחוספסות, אדומות, ובקועות מההרגל שלא ליבשן היטב.

שימוש רב בסבון, או בחומרי ניקוי אחרים מוציא מהעור את החומר השומני. נוסף לזאת מצויה על העור שכבה דקה של חומר מגן; לכן יש להשתמש בקרם ידיים לאחר הרחצה, כדי להחזיר ליד את השומן היוצא ממנו, בזמן הרחצה. נשים רבות נוהגות להשתמש בגליצרין נקי במקום קרם ידיים: הגליצרין מוציא את הלחות מהעור. על כן, אם ברצונך להכין בעצמך את התכשיר, צריך לקחת חצי כמות של גליצרין וחצי כמות של לימון. הלימון גם ילבין את פרק היד.

ועוד הערה מועילה לעקרות הבית: אם אתן עומדות בפני עבודת בית מאוד מלוכלכת, רצוי להכניס את הצפורניים לתוך סבון יבש ולמלא את הצפורניים בסבון. הדבר יעזור לכן אחר־כך, כשתבואו לנקות את הלכלוך מהצפורן.

לרחוץ את היד היטב, פירושו לא רק כף היד. טבלי את היד לפחות עד המרפק. המרפק הוא איזור הנוטה לאגור בתוכו הרבה לכלוך; אל תשכחי לשפשפו במברשת המיוחדת לידיים ולמשחו בקרם.

להרחת הכלים, בה משתמשים לרוב במים חמים מאוד וקרים מאוד – רצוי וחשוב להשתמש במברשת ארוכת ידית, כך שכפות ידייך לא יבואו במגע ישיר עם המים והחומר הניקוי. למי שרגילה, או מוכנה להתרגל, טוב להשתמש בכפפות גומי המיועדות למטרה זו, אך זכרי: יש לשים אבקת טלק לתוך הכפפה ועל היד, אחרת יש סכנה של קבלת אקזמת מים.

אחת לשבוע רצוי למרוח קרם מזין וטוב על כפות הידים. זהו אותו קרם מזין, שבו משתמשות הנשים בעלות העור היבש לפניהן. שימי שכבה עבה של קרם על ידיך ולבשי כפפות בד ישנות למשך כל הלילה. תוכלי גם למרוח על כפות ידיך מסכה מזינה למשך 20־30 דקות. אם ידיך אדומות במיוחד – תרגלי אותן: הרימי ידיך למעלה, כדי שהדם יזרום מהן.

אם ציפורניך נוטות להישבר ולהתבקע – בדקי קודם כל את תזונתך. האם מזונך עשיר בקלציום? אם לא, התחילי מיד באכילת מאכלים עשירי קלציום, גבינות לבנות ושתיית חלב, והתייעצי עם רופא, אם לא כדאי שתקבלי כדורי קלציום. נוסף לזה, רחצי את צפורניך באמבטיות שמן: שמן זית, שמן שקדים, שמן נבטי חיטה, או כל שמן אחר, יועיל המקרה זה.

נשים מעשנות שיש להן סימני ניקוטין על אצבעותיהן יוכלו להשתמש באבן מיוחדת להסרת הכתמים. המצויה בכל בית מרקחת. אשר לטיפול בצפורניים עצמן, אפשר לפנות בהתחלה אל מניקוריסטית, שתגזום יפה את הצפורנים. למי שיש סבלנות או מתעצלת ללכת למניקוריסטית, אפשר ללמוד לעשות לבד. אשר לצבע הלק – זה עניין של טעם אישי. ■

רות קרייצררביב,
דיאטנית קלינית

דיאטה

ויטמינים: כן – לא? מתי? כמה?

יש הטוענים שהמזון שאנו אוכלים מספק לנו את כל הוויטמינים הדרושים לתיפקוד הגוף ולשמירת חיוניותו. לעומתם יש הגורסים, שאדם חייב לקחת תוספות מכל הוויטמינים, לפי הקצובה היומית המומלצת (קצובה זו, הקרויה RDA, נקבעה בשעתה בארה"ב ומקובלת כיום בעולם). יש הנוטלים רק ויטמינים מסויימים ויש המאמינים בנטילת כמות־על מכולם.

האם דרושות לאדם, בחברת השפע, תוספות ויטמינים? איזה מהם? כמה מכל סוג? מתי?

על שאלות אלה ורבות אחרות נשיב בסדרת הכתבות הבאות.

ויטמינים – מהם?

הוויטמינים הם קבוצה של אב־מזון, בצד החלבונים, השומנים, הפחממות והמינרלים, הנמצאים במזונות מן החי ומהצומח. הם דרושים לגוף בכמויות זעירות כדי להבטיח פעולה תקינה של רבות מהמערכות הפנימיות, הם דרושים לגדילה, לפעולה יום־יומית של הגוף, כגורם המשתתף בעיכול, ביצירת כדוריות דם והורמונים ועוד.

כל כמות הוויטמינים שהגוף צורך במשך יממה אחת מסתכמת אולי בשמינית של כפית, ואין להם שום ערך קלורי. למרות זאת, מחסור בוויטמינים אלה או אחרים, עלול לשבש ריאקציות כימיות רבות בגוף, בהן המזון הופך לאנרגיה הדרושה לנו. בלי ויטמינים לא תתבצע פעולה תקינה של חילוף החומרים. מאחר שהגוף אינו מסוגל לייצר בעצמו את הוויטמינים הדרושים לו, על המזון ותוספותיו לספק אותם.

בדרך כלל, ניתן לקבל את הוויטמינים הדרושים ממיגוון מזונות המרכיבים דיאטה נכונה ומאוזנת. מחלב ומוצריו, בשר ודגים, לחם ודגנים, פירות וירקות. אולם קיימים מצבים רבים שבהם המזון לא יספק את הכמות והמיגוון הדרושים של הוויטמינים. על מצבים אלה נעמוד בהמשך הדברים.

המודעות

בארה"ב, כידוע, יש מודעות רבה לענין המזון, הרכבו והקשר בינו לבין הבריאות. מחקרים רבים נערכים בנושא, כלי התיקשורת מקדישים מקום וזמן לתזונה בכלל ולוויטמינים בפרט. אפילו רשתות שיווק גדולות נהגות לפרסם מידע על תכולת הוויטמינים במזונות שונים.

בישראל, בסוף 1987, נערך מחקר להערכת מצב התזונה באוכלוסיה היהודית. את הסקר ערך ד"ר מיכה הוס ממכון המחקר של "מודיעין אזרחי", בשיתוף עם ד"ר נעמי טרוסלר־ביגום, מבית הספר לתזונה בפקולטה לחקלאות ברחובות – האוניברסיטה העברית.

ממצאי המחקר אישרו שלוש הנחות שהונחו בתחילתו:

1. לישראלים לא קשה להגיע לתזונה מושלמת, אך רובם אינם מגיעים לכך.
2. לישראלים רבים אין הרגלי אכילה קבועים, דבר העלול לגרום לתזונה בלתי מאוזנת.
3. הישראלים שרויים בלחצים רבים המרוקנים את מלאי הוויטמינים בגופם.

להרגלי אכילה וללחצים יש נגיעה ישירה לנושא הוויטמינים. לכן חשוב לציין, כי מבין 1100 הנשאלים במחקר, 27% לא אוכלים באופן סדיר ו־44% נוהגים לדלג על ארוחות.

רבים "חוטפים" משהו בין הארוחות או בעת הצפיה בטלוויזיה. כל זה יוצר אורח לא סדיר ולא מלא של תזונה וממילא משפיע על סדירות הצריכה של ויטמינים.

במחקר נבדקה גם חשיפה ללחצים נפשיים. אומרים עורכי הסקר: "מאחר שמצבי לחץ גורמים לאובדן ויטמינים, הרי שכאשר מפצים על אובדן זה בתוספת ויטמינים, אין פירוש הדבר כי רמת הלחצים יורדת, או שגורמי הלחץ נעלמים: אבל תוספת ויטמינים עשויה להפחית את ההוצאות ההרסניות הנגרמות ממצבי הלחץ ואובדן הויטמינים".

תוספות – למי ומתי?

קיימתי ראיון מיוחד עם ד"ר ג'ק קוטרמן, מנהל החינוך התזונתי בקולג' הרפואי של ניו־יורק, שהגיע לישראל לסדרת הרצאות. לדעתו, חייבים הישראלים להגביר את מודעותם לנושא התזונה בכלל והוויטמינים בפרט. "אתם חיים בתנאי מתח הגורמים לחסר ויטמינים בגוף" הוא אומר. לדבריו, הצרכים התזונתיים המיוחדים נובעים מליקויים בחילוף החומרים. כתוצאה ממחלות ממושכות, מפציעות, מאלכוהוליזם, מעישון, משתיית משקאות מכילי קפאין ועוד, נדרש מילוי החוסר מעל לרמות התזונתיות של ויטמינים המומלצות לבני־אדם בריאים. וה־RDA שהוזכרנו, אכן נוגע לאנשים בריאים בתנאי חיים נורמליים. גם נטילת תרופות עלולה לפגום בספיגת הוויטמינים בגוף וכך גם נוהגי אכילה שגויים ודיאטות הרזייה.

ניתן לסכם עניין זה ולומר, שיש צורך בתוספות של ויטמינים במקרים הבאים:

1. מצבי לחץ, מתח וחרדה.
2. כשעושים דיאטה, אפילו מאוזנת ונכונה, שיש בה פחות מ־1500 קלוריות ליום.
3. כשעושים דיאטת הרזייה לא מאוזנת, או דיאטה מיוחדת כנגד מחלות מסויימות, או דיאטה לא נכונה שחסרים בה בעיקר פירות וירקות, שהם מקור עיקרי לוויטמינים.
4. שתיה מופרזת של משקאות חריפים, שבדרך כלל קשורה בנוהגי אכילה שגויים, ואשר מקטינה את יכולת הגוף לספוג ויטמינים מסויימים.
5. נטילת גלולות נגד הריון, העלולה להגדיל את צורכי האשה בוויטמינים מסויימים.
6. אצל חלק מהצמחונים יש חוסר בוויטמינים (בעיקר מקבוצה B).
7. כשנוטלים תרופות מרגיעות או אנטיביוטיות.
8. אשה בהריון או מניקה.
9. בכל שעולה הגיל קטנה יכולת הגוף לספוג כהלכה ויטמינים מן המזון. מדובר בעיקר בגיל 55 ומעלה.
10. פעילות גופנית דורשת יותר ויטמינים.
11. חולי סכרת ובעיקר אלה מביניהם העולים במשקל, מאבדים ויטמינים (בעיקר מקבוצה B).
12. אנשים הלוקים בהתקפי לב, או בשלשולים והקאות זקוקים לתוספות. במקרים אלה, הקבוצה היומית המומלצת של ויטמינים אינה מספקת. ■

מילכה למרן

גבר מאותו כוכב

הבת ואמה

עכשיו היא כבר גדולה: יושבת וחורשת לבחינות הבגרות, מקווה להוציא גם הפעם את התשעיות המסורתיות שלה. הילה (שם בדוי), נערה חטובה בת שמונה עשרה. (מצב אמיתי). עוד כשהיתה פעוטה נפרדו הוריה ומאז היא גרה רק עם אמה. שתי חברות. מבלות יחד, מתייעצות זו עם זו כמעט בכל נושא ומחליטות החלטות יחד, אפילו מתחלקות – בפרופורציה כמובן – בעול הכלכלי.

את האב כמעט שלא ראתה. כשהיתה קטנה, חיפשה אותו פעם או פעמיים בבית סבתה, אם אביה. אפילו ניסתה ליצור איתו קשר במקום עבודתו, אבל הוא התנכר. ברח. סרב להתקשר. אולי כועס עד היום על אמה שנפרדה ממנו ובשל כך שיני הבת קהות?

מה שמעניין אותה עכשיו זה למצוא בן זוג לאמה. למעשה, רצתה בכך כל הזמן, קיוותה שחבר קרוב של אמא יוכל להיות גם אב בשבילה. אפילו עכשיו, כשברור לה שהיא פורשת כנפיים ועפה לה מן הקן, היא מצהירה שמי שיהיה עם אמה, יתקבל על ידה בברכה כאב. "ברור לי שאם שלושתנו נחליט להפוך למשפחה אחת, זה מטיל גם עלי את כל המחוייבות הנובעות מהחלטה כזו", היא מצהירה. למעשה, במקרה שלה, עדיף לדבר על "ארבעתנו" או אפילו יותר. הילה ואמה יהיו מאושרות למצוא גבר שיהיה לו לפחות ילד/ה אחר בגיל קרוב לשלה, ואם אפשר, שיהיו עוד כמה ילדים, אפילו צעירים מאוד.

וישנה, כאמור, האהבה והדאגה לאמה: "תמיד חשבתי שמגיע לה גם חבר אישי שלה. אמנם היא מוקפת ידידים וידידות בלי סוף, הבית תמיד מלא חברים, אם יש צורך – תמיד כולם מתייצבים לעזור – אבל מגיע לה לאמא, שגם כשכולם הולכים הביתה ישאר איתה ידיד אישי, שיהיה רק שלה".

אמה של הילה מתקרבת לחמישים אך שמורה נפלא, ונראית צעירה בהרבה מגילה. (היא גם לא תיבהל מקשר עם גבר שיהיה צעיר ממנה). היא בהירת שיער, תכולת עינים, מחייכת תמיד. "קלה כזאת" מעידה עליה בתה, "לא כבדה". בעלת תפקיד בכיר במוסד ציבורי גדול. וכאמור, גרושה כבר הרבה שנים.

הערב, בתכנית הפתוחה שלנו, שבה מוזמן כל אחד מכם, קוראי "סגנון", להציג עת עצמו בשידור, תופיע בשיחה טלפונית גם הילה ותספר באופן אישי עד כמה היא נהדרת. אלה בכם שירצו ליצור איתה קשר (וגם מי שמבקשים להשתתף כדי להציג את עצמם), מוזמנים להתקשר אלינו כבר מהשעה 21.00, שעה לפני תחילת השידור, לטלפון 03-266225 ולהצטרף לתכנית. להשתמע. ■

שלום לך,

שמי יעל, צברית, גרושה + בת 42, תושבת חולון, אקדמאית, עוסקת בעבודה סוציאלית במוסד ציבורי. אוהבת אני בדרך כלל חיים שקטים, שיחת רעים על כוס קפה, צפייה בטלוויזיה, קריאת ספר, אך לפעמים יש לי גם רעיונות "משוגעים". הופעתי החיצונית נאה בהחלט, אני אשה חמת־לב, מלאת חיים פתוחה ומחפשת אותך גבר רגיש חם ונבון, המעוניין לפתוח בפרק ב'.

לפנות לת.ד. 1023 בת־ים.

שחמט

שאול הון

הגדול מכולם

נצחון מזהיר נחל קספרוב בתחרות באמסטרדם, החזקה ביותר עד כה בעולם: מד כושר ממוצע 2675 נקודות. השתתפו שלושת הראשונים בעולם (קספרוב, קרפוב וטימן) בצירוף ון-דר-ויל. כל אחד שיחק 4 פעמים עם כל יריב: קספרוב 9 מ-12 (6+, 6=, ללא הפסד) ב-2.5 נקודות לפני קרפוב, שצבר רק 6.5 (3+, 2-, 7=), טימן 5.5, ון-דר-ויל 3.

הנצחון, שזיכהו ב-16,685 $, העלה את מד כושרו ב-20 נקודות, ל-2750 (פישר בשיאו 2780). בארבעת משחקיו עם קרפוב צבר 1:3 (2+, 2=) והוכיח שהוא הגדול מכולם. ב-128 משחקים ביניהם עד כה התוצאה 62.5:65.5 לטובת קספרוב. ניקוד מיוחד בשל רוח לחימה: קספרוב 33 נקודות, ון-דר-ויל 26, קרפוב וטימן 25 כ"א.

★ דור חשרון: באליפות הנוער הקבוצתית (35 קבוצות עד גיל 14), לזכר אביעד יפה, ניצחה באר שבע שצברה 21 נקודות. הרצליה 20.5, ראל"צ 19.5, באר שבע ב', מרכז הנוער מת"א והמכללה הטכנולוגית מבא"ש 17.5 כ"א.

★ פייט: תחרות שח-קיט לילדים (גילאי 6-18) תיערך במרכז העירוני לשחמט בתאריכים 4-15 ביולי. הרשמה: רון הררי טל' 925588, יואל חנוכי 917700.

★ ראל"צ: בתחרות נוער לזכר זאב ויהודה וילנר (70 מתחרים) ניצחו: כיתות א-ב עומר כורך 12 מ-14, כיתות ג-ד שי שרביט 16.5 מ-17, כיתות ה-ו יוסי סלובוצקי 5 מ-5, כיתות ז-ט דור לרר 8.5 מ-9. באליפות חטיבות הביניים ניצחה נבחרת בי"ס בן-גוריון.

★ בתחרות בנקו די רומא, שנערכה לא מכבר, הפתיע סמיסלוב בן ה-67, שכבש מקום 1-3 (עם מריאנוביץ וגולקו) – כ"א 6 מ-9, בלי הפסד. הנה אחד מנצחונותיו.

לאנזאני — סמיסלוב

1. הו 4 ג5, 2. פ-ו3 ה6, 3. ד4 גוד, 4. פוד4 א6, 5. ג4 ב6, 6. פ-ג3 ר-ב7, 7. ר-ה2 (עדיף ר-ד3) ד6, 8. ו4 פ-ו6, 9. הו5? (מוקדם מדי, דרוש תחילה ר-ו3) דוה, 10. דוה פו-ד7, 11. ר-ו3 מה-ח4+! (מנצל מצבו הפתוח של המלך הלבן), 12. ו3 רוו, 13. מהו מהפו (מקריב טיב לתנופת התקפה), 14. מהוצ ר-כ4, 15. ר-ד2 מהוה5+, 16. מ-ה1 0-0, 17. מח-ו3 צ-ג8, 18. א3 ר-ו6, 19. מה-ו4 מה-ג5, 20. ר-ח3 מח-ח5+, 21. מ-ג2 פ-ה5, 22. מה-ו5 (להפגת הלחץ) מהומה, 23. רומה פוג4, 24. צא-ו1 ו6, 25. ר-ג1 מ-ו7, 26. צא-ה1 ב5, 27. מ-ב3 ה5, 28. פ-ד5 פ-ג6, 29. פ-ה3 פ-ד4+, 30. מ-א2 ר-ג5, 31. פופ בופ, 32. צ-ו1 מ-ה6, 33. ר-ד2 צ-ב8, 34. ר-ג3 צ-ב3, 35. רופ? (עדיף צ-ד2 עם ר-א5) רוה, 36. צ-ד2 מ-ד5, 37. ו4 ח6, 38. ח4? (שגיאה ברוחק זמן) צ-ו3, 39. צ-ג1 צוו3, 40. צד-ג2 צוח4 לבן נכנע.

★ באליפות הארץ גבר אילן מנור בתחבולה נאה על י. ונגר.

דיאגרמה מס' 135

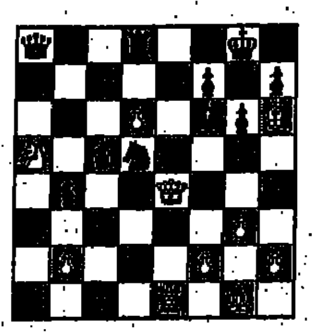

[illegible]

בולים

אליעזר בן

תבליט מבית שני

בול שהוקדש לארכיאולוגיה בירושלים מציג תבליט, מבית שני, שנה א' לפנה"ס. הוא מראה אחד מארבעת הכתלים של הר-הבית – הכותל הדרומי, שהיה הנכבד בכתלים ומעמדו בא לו כשל היותו חזית הר-הבית ובו נקבעו שערי הכניסה והיציאה הראשיים, שנודעו בשם "שערי חולדה". תבליט זה ורבים אחרים שנחשפו בסביבתו, מעידים על פארו ועוצמתו האומנותית של שער חולדה המזרחי, שנודע גם בתוארו "השער המפואר". על שובל הבול מופיעים כלי-עבודה של הסתת. ברומה לחותמת המיוחדת שתונפק יחד עם הבול ב-26.6.88, ערך הבול 35 אגורות ואותו צייר, א. ויסהוף, צייר. המדפיס הוא המדפיס הממשלתי.

שמורת הטבע בנגב – אזור לאומי

ביוני 5 13 ביולי ייערכו חגיגות "אל הנגב". במסגרתו ייערכו סיורים לשמורות הטבע, והצצה לעולם החי והצומח. שלושה בולים שיראו אור בקרוב, מוקדשים לשמורות הטבע בנגב, שבו מצויים 1200 מיני צמחים, 45 מיני זוחלים, 55 מיני עופות החיים בו כל הזמן, 40 מיני יונקים וכהם טורפים כמו נמר, זאב וקרקל. הבולים, בערך של 40, 60, ו-70 אגורות, מציגים את שמורת רמון, הגדולה בשמורות הטבע בארץ, ששטחה כמליון דונם. שני חלקים לשמורה – מכתש רמון והרי הנגב הגבוה. הבולים צוירו בידי א. ויסהוף והודפסו אצל לוין אפשטיין.

100 שנה לבני ברית בירושלים

לשכת ירושלים של בני-ברית נוסדה בתרמ"ח והיתה חלוצה לגבי הרבה מהפעילות המתחדשת בא"י. בין השאר: הקמת ספריה שהיתה לספריה הלאומית, הקמת שכונת בית וגן בירושלים. בין המייסדים היו אליעזר בן-יהודה, דוד ילין, זאב הרצברג ישעיהו פרס ואחרים.

הבול, בערך של 70 אגורות, אותו עיצבו נעמי ומאיר אשל, מציג את הגנון הראשון של בני ברית בירושלים, ועל השובל מופיע סמל הלשכה המנורה. הבול הודפס בא. לוין אפשטיין בע"מ.

תערוכת ה־40 למדינת־ישראל

גליון זכרון של 2.40 ש"ח, מורכב מתשעה בולים המציגים את הישגי המדינה ובעיותיה, כפי שהופיעו בבולים במרוצת שנות קיומה של המדינה, רואה אור עתה, במסגרת ההנפקות הבולאיות של שנת ה־40 למדינה, ותערוכות ה־40, שייערכו בגני-התערוכה בת"א. ■

ברידג'

אדריאן שוורץ

לפני חמישים שנה

לפי דעת רוב המומחים, התקדם הברידג' מאד בחמישים השנים האחרונות. אך אם דבר זה נכון, הוא מתייחס לשיטות ההכרזה ולמשחקם של השחקנים הבינוניים בלבד. היכולת הטכנית בביצוע וכתגנה על-ידי האלופים היתה תמיד גבוהה, כפי שמוכיח המשחק הבא, שנערך לפני חמישים שנה.

צפון
♠986
♥Q6
♦76
♣Q109764

מערב
♠432
♥10843
♦KJ1098
♣3

מזרח
♠KQ5
♥KJ92
♦432
♣K52

דרום
♠AJ107
♥A75
♦AQ5
♣AJ8

כולם בראשונה; מחלק מזרח

מזרח	צפון	מערב	דרום
1 קלאב	--	--	--
פאס	3 ללא שליט	פאס	2 ללא שליט
		פאס	פאס

ההכרזה טבעית. בימינו 2 ללא שליט של דרום מראה שני צבעים ויד חלשה בהרבה, אך לפני חמישים שנה ביטאה הכרזה כזו כוח רב ויד מאוזנת. החוזה הסופי סביר אך ללא סיכויים ביציאה בהארט.

מערב יצא בנסיך דיאמונד והכרוז לקח במלכה בידו.

באחד השולחנות שיחק הכרוז את ה-8 קלאב אל ה-9 בדומם ומזרח סירב לקחת. הכרוז המשיך איפוא במלכה קלאב מן הדומם אך כעת עלה מזרח מעליה במלך. הכרוז לא התאפק ולקח באלוף וכך מנע מעצמו את המעבר לדומם כדי לשחק את הספיידים לידו. בהמשך ניסה הכרוז לשחק את ה-10 ספייד אך מזרח לקח והמשיך בדיאמונד. הכרוז העביר ומערב פתח הארטים והחוזה נכשל.

אחד האלופים, ג'ורג' קופין, שיחק בלקיחתו השניה – לאחר שלקח במלכה דיאמונד – את הנסיך קלאב אל המלכה וכשמזרח העביר, המשיך האלוף ב-10 קלאב. אם מזרח יכסה במקרה כזה, יקח הכרוז את כל הקלאבים. ואמנם מזרח שיחק נמוך. הכרוז המשיך איפוא בספיידים וכעת מובטחות לו תשע לקיחות: שלוש בספיידים, אחת בהארט, שתיים בדיאמונד ושלוש בקלאב. ■

זוכוביצקי חב' למזון בע"מ
שווק בשר דגים ועופות
חשמונאים 7, בני-ברק, טל. 03-5709027, 03-5700708
★ חוגגים 12 שנים לעסק ★

חב' זוכוביצקי מתמחה בשווק מוצרי בשר מוכשרים הודו, עופות ודגים, כל מוצרי בשר לפיקניק נקניקים ומעדנים.
החברה הינה סיטונאית של מוצרי בשר, דגים ועופות ממיטב היצרנים בארץ.
האספקה הינה למסעדות, לאולמות ולבתי מלון.
סיסמתנו: איכות מעולה במחירים סבירים!
תודה לכל מברכינו!

לזוכוביצקי חב' למזון — ברכות לבביות — עופר שיווק בשר, טל. 03-375886

לזוכוביצקי חב' למזון — שגשוג והצלחה — ריב"ל 4 בע"מ — מחסן סיטונאי לשווק בשר ומוצריו — מחלקה לבשרים מוכשרים — ריב"ל 4, ת"א, טל. 374514, 03-370647

לזוכוביצקי חב' למזון — שפע ברכות — רוגוז'ינסקי בית מסחר לבשר הודו — ישכון 36, תל-אביב, טל. 03-657882

לשמעון ושמשון — עלו והצליחו! — דן אלוני, היינריך בנימין — עד-מור בע"מ — סוכנות לביטוח — ויסוצקי 18 ת"א טל. 03-454161-2

לזוכוביצקי חב' למזון — המשך עבודה פוריה — אומצא – מפעלי בשר בע"מ — מפעל לעבוד וייצור מוצרי בשר מעולים — אזור התעשיה גדרה, טל. 596515, 08-591635

לזוכוביצקי חב' למזון — ברכותינו! — כל-עוף — אורלוב 5 פתח-תקוה — טל. 9242580

לזוכוביצקי חב' למזון — שפע ברכות — עמוס לוי — סיטונאי בשר — פתח-תקוה — טל. 03-9228881

מלון רון צפת, הר המצודה טל. 06-972590-2
מלון רון צפת ממוקם על הר המצודה צפת וחוגג חצי יובל שנים.
האורחים במלון רון נהנים מבריכת שחיה, מיזוג אוויר, דיסקוטק, מטבח מעולה ואווירה משפחתית.
לרגל חצי היובל של המלון יערך מבצע ארוח ונופש בחודש יולי בלבד לחצי פנסיון לאדם במחירים מיוחדים.
המלון מנוהל ע"י משפחת ראובני בעלת מסורת ארוח של שנים רבות.
המלון נמצא בלב גן המצודה, אחד היפים בצפת.

למלון רון — שגשוג והצלחה בהמשך — דוד ממן ובנו — בית מסחר לחומרי בנין — ירושלים 73 צפת טל. 06-970477

לאמנון, למשפחת ראובני ולבית מלון רון — ברכותינו ביום חגכם — יחיאל תמיר — חותם — ניהול סיכונים

למלון רון — מיטב הברכות והאיחולים — "דגש" פרסום והוצאה לאור בע"מ — אוסישקין 96 ת"א, טל. 454195

לזוכוביצקי חב' למזון — שפע ברכות — אלפא תעשיות בשר — קבוץ גלויות 45 ת"א — טל. 03-837487, 03-837386

בית אופנה נקיפות מצפון – אופנה לכל אשה
(בעת חידוש: אופנה גם לגבר!) עוברים למקום חדש: דרך הים 8 חיפה

לאופנת נקיפות מצפון — שגשוג והצלחה — עיצוב אופנה O.Z. — מוהליבר 47 ת"א — טל. 663941

לאופנת נקיפות מצפון — שפע ברכות — פרנסואה — דסקו בע"מ — בצלאל 52 ר"ג טל. 7517065

לאופנת נקיפות מצפון עלו והצליחו! — א.פ. סוכנות יצרני אופנה — נורדאו 29 חיפה, טל. 04-220526, 04-662026

לאופנת נקיפות מצפון — מיטב הברכות — 16 פלוס 16 — יצרני אופנה מדליקה — הירקון 40, תל-אביב — טל. 662031-2

לאופנת נקיפות מצפון — ברכות לבביות — אקטואל מודל בע"מ — התבור 20, ת"א, טל. 658372

ללאה, — מיטב הברכות והאיחולים — מאחלים: מריה ואילן ברקה

מודן טיולים והסעות בע"מ
זוטובוסים (10)
מיניבוסים (20)
בהנהלת משה קידר ודני גזית
חוגגים שנתיים לקיומים
להנרייטה 24, ת"א, טל' 337785/6

לדני ומשה — צרור ברכות והמשך שיתוף פעולה פורה — אג'נטי הסעות בע"מ — רח' הלחי 4, רמלה, טל' 08-252016/7

למודן — לרגל השנתיים – עלו והצליחו — סינרמה – בני וינצלברג — שלום פנסטר, עמוס ברזילי — רח' יגאל אלון 61 פינת יצחק שדה ת"א 03-336257

לטיולי מודן — המנהלים וצוות העובדים — המשך תנופה ופעילות פוריה — גל-בית סוכנויות ביטוח — אלי ברזני — רוטשילד 101, פתח-תקוה, טל' 03-908787

לדני ומשה — המשך תנופה ופעילות פוריה — מ.ד.ג. — הנהלת חשבונות ושרותי מיכון בע"מ — טל: 03-330340

למודן — המשך שיתוף פעולה פורה — אלישרא מערכות בע"מ

לחברת מודן — המשך שיתוף פעולה פורה — דוד ויוסי — טיולי יסמין בע"מ — הרצל 122 רמלה, טל: 08-248704

בריכת ירושלים בבעלות אחים אלה את שורש
המנוהלת ע"י דן מאירוביץ ואלה כרמי
חוגגת את זכייתה במקום השלישי בגביע הבריכה המצטיינת מטעם משרד הפנים
וכן גם פתיחה מחודשת של הבריכה

לאחים אלה ולבריכה — בהצלחה — והמשך שיתוף פעולה פורה — מסגרית מוטי אביב — רחוב האומן 6 (ליד מוטורולה) ירושלים — טל. 02-719509 — פייג' קול – 02-237444 — מנוי – 24112 — בית – 02-438096

לאחים אלה — ברכות חמות, עלו והצליחו! — מוסך גדעון לוי — רח' חרכב 1, תלפיות, ירושלים — טל. 02-717555, 02-717233

למושב שורש — ברכת עונה מוצלחת — מפעלי העיבוד הציוני — רח' המלך ג'ורג' 48 תל-אביב

לבריכת ירושלים — זר ברכות — סנוקרסט — גלידות, רשלגונים, איכות — מרכז מסחרי, גבעת שאול, ירושלים — טל. 02-520258

למושב שורש ולאחים אלה — שפע ברכות ואיחולי הצלחה — יצחק ויהושע גנר

לאחים אלה — אתכם לאורך כל הדרך — מאיר מוצרי אלומיניום — רח' התעשיה 2, אזור התעשיה תלפיות, ירושלים — טל. 02-782927, 02-783718

עיצוב והפקה: פוקס פרומושיון בע"מ, טל. 03-5721210

עכשיו את יכולה להרשות לעצמך תכשיט זהב 18 קראט ויהלומים נקיים

הבורסה לתכשיטים - יצירות בזהב 18 קראט ויהלומים נקיים.

נשמח לשרתכם בימי השבוע: 9.00-20.00, ביום ו' 9.00-14.00 ובמוצאי שבת עד 22.30.
תל-אביב: דיזנגוף 98 (ליד הככר) טל. 03-246194 ירושלים: בן-יהודה 4 (במדרחוב) טל. 02-231524 חיפה: רח' הנביאים 16 טל. 04-664111
צפון: דרך עכו 14, קרית ביאליק טל. 04-727523 טבריה: רח' הירדן פינת הבנים טל. 06-720238 חולון: סוקולוב 54 (פינת קוגל) טל. 03-5053545
אשקלון: בנין שקמים, הנשיא הראשון טל. 051-38764 ראשל"צ: רח' ז'בוטינסקי 65 טל. 03-945524 רעננה: רח' אחוזה 104 טל. 052-25455
באר-שבע: רח' הרצל 112 טל. 057-34469 אילת: מרכז מסחרי שלום טל. 059-76822
מכבדים כרטיסי אשראי VISA ויזה דיינרס ישראכרט במזומן או בתשלומים.

אורית הראל

אחד זכה, אחד כמעט ואחד מסיפור אחר

שלושה גברים, מלכי הוליווד. אחד זכה באוסקר השנה, אחד כמעט ואחד מסיפור אחר. הם הכי לוהטים, הכי קופתיים, והכי משיבים את הילת הכוכב למקצוע שחקן: מייקל דאגלאס, ויליאם הרט ופול הוגאן. דאגלאס, הבן של קירק עם הגומת־חן, זכה לתדמית של "נורא נחמד", אבל מעיד על עצמו שהוא יכול בקלות להיות נורא עקשן וקשוח, "קילר בעסקים ונורא אוהב לשמור טינה ולחסל חשבונות אישיים". התיקשורת, כמעט כמו שהיא אוהבת לעסוק בסרטיו, שמצליחים מאוד בשנה האחרונה, אוהבת לעסוק בנישואיו. מזה 11 שנים, לאחות דיאנדרה, שבשנת 84' אפילו לקחה ממנו פסק זמן והשאירה אותו קצת לבד, לחשוב על איך הוא מתנהג ומה יש לשפר. עכשיו, למרות השמועות השונות, הוא טוען בלהט שהכל אצלם במשפחה יופי־טופי.

מייקל דאגלאס

ויליאם הרט

פול הוגאן

את ויליאם הרט יש מי שמגדיר כבשרון נדיר ויש מי שמגדיר כאלוף מצבי הרוח. אין חולקים על המקצוענות שלו, יש מי שלא משתגע אחרי האינטנסיביות בה הוא לוקח את הדברים. אבל באחרונה, כך אומרים, אחרי שעבר ב־86' טיפול גמילה מאלכוהול במרכז על שם בטי פורד, האיש נרגע. "למדתי לקבל את עצמי סוף סוף", הוא מודה.

פול הוגן האוסטרלי, קנה את התהילה ב"קרוקודיל דנדי" והוא כבר לא ילד. בן 48, וגם כותב, לא רק משחק. הוא שונא להתראיין ומנסה לשמור בכל הכוח על הפרטיות. בין סרט לסרט הוא מסתגר בביתו עם אשתו נולין, אותה פגש כשהוא היה בן 17 והיא בת 15, ועם שני ילדיהם, בת 18 ובן בן 14. וחוץ מזה יש להם עוד שלושה ילדים, בני 27, 25 ו־24, שבאים לבקר. והבדיחה המשפחתית היא שלאמא ואבא אין חוש הומור משותף. כשהוא מנסה עליה בדיחה והיא אומרת שזה לא מצחיק, הוא יודע שזה ילך לו.

כביסה מלוכלכת של שדרני ספורט בארה"ב – גם להם יש, מסתבר. וכשהם עושים את זה בפרהסיה, הציבור מן הסתם ישותף לכבוד העניין בתורים, בחודש הבא בחנויות הספרים, כשהכל יהיה כתוב שחור על גבי לבן. מדובר בספר חדש של מי שהיה מראשי מחלקת הספורט של רשת איי.בי.סי. מ־1978 עד 1986, **ג'ים ספנס**. אחת המטרות המרכזיות לחיציו הוא השדר הוותיק, היום בן 70, **האוורד קוסל**, שקולו המתנגן־מאנפף הפך מזמן לסימן היכר למשדרי ספורט. "קוסל", מגלה ספנס, "הוא אחד האנשים הכי פחות מאושרים על פני כדור הארץ. הוא נהג לשתות לשכרה לפני, בזמן ואחרי שידורים. באחד ממשדרי הפוטבול השבועיים הקיא על מגפי הבוקרים של השדר־הפרשן דון מרידית'. קוסל הוא אדם חסר בטחון עצמי, נוטה להתהולל, שחצן, עד לזמן שעזבתי את הרשת, ליצור בלתי אפשרי לעבודה במחיצתו". לא אוהב אותו מי־יודע־מה.

רוצות להיות רזות. אפשר להגיד את זה כמעט על כולן, אבל במספרים ובהוכחות אפשר להגיד את זה בבטחון על נערות אמריקניות, שיש להן במשפחה כסף כבד או אמהות כבדות. מחקר שראה אור בחודש שעבר, מצביע על כך ש־בנות למשפחות עשירות הן רזות יותר, אך גם עושות יותר דיאטה. 38% מהבנות שהשתתפו במחקר, שגילהן נעו מ־10 עד 20, ו־49% מהאמהות במחקר, חשבו שהן סובלות מעודף משקל. בת ממוצעת רוצה להשיל כחמישה קילוגרם, אמא – 9־10 ק"ג. ועוד משהו מעניין: 50% מהבנות שעושות דיאטה אומרות שאמא אפילו מעודדת את העניין. מזהירים החוקרים: "אמהות אולי אינן מתכוונות להזיק, אך הן עלולות בכך לפגוע בהליכי גדילה והתבגרות".

מיכאיל גורבאצ'וב

זה בגלל שהספר שלו חיזק שוב את חשיבותם העולמית של ספרים כאמצעי להעברת מסר, הסביר וילי יאגי, סוכן ספרים שווייצי, העומד בראש קרן שמעניקה מידי שנה פרסים ספרותיים. הזוכה המאושר בפרס – 20 אלף פרנק שווייצריים, שהם כ־14 אלף דולר – השנה, הוא **מיכאיל גורבאצ'וב**, שליט בירה"מ, על ספרו "פרסטרויקה". מובן שלא מחכים לו אישית בטקס הענקת הפרס, אפילו לא מצפים שהוא יקח אותו לעצמו. הפרס יינתן ישירות למחלקה לחילופי תרבות בשגרירות הסובייטית בשווייץ.

לא רוצים אותה בתור תושבת: העיר ז'נוה דחתה בקשה של השחקנית **נסטסיה קינסקי**, לקבל רשיון מגורים בעיר. דובר העיריה לא נתן כל הסבר: לא – וזהו.

נסטסיה קינסקי

פלסידו דומינגו, הטנור המהולל, חגג הופעת אלפיים במניין הופעותיו האופראיות בחודש שעבר. זה קרה בווינה, האופרה היתה של פוצ'יני. לא רק הוא התרגש – המעריצים שלחו לו יותר ממאה זרי פרחים ויותר מ־500 מברקי ברכה. כל הכבוד.

פלסידו דומינגו

בקהל ישבו הבימאים **ברנרדו ברטולוצ'י ופרנקו זפירלי** והשחקנית **סופיה לורן**. והם היו רק שלושה מתוך 30 אלף איש שצווחו והתלהבו והריעו למי אם לא **מייקל ג'קסון** האחד והיחיד, בקונצרט הבכורה שבמסגרת הסיור האירופי שלו, קונצרט שנערך ברומא. עוד לפני שהוא פתח את הפה התחילה ההתנפלות על הבמה ורק בעזרתם של שומרים ושוטרים אמיצים, ניצלו עשרות מעריצים שכמעט נמחצו בנחילי האדם שאיימו לכבוש את הבמה.

מייקל ג'קסון וסופיה לורן

הוועדה המחוזית ישבה על המדוכה, שקלה והתלבטה, ובסוף דחתה את התנגדותו של האזרח צ'ארלס, שהוא גם נסיך ואר־טר־טו מלך אנגליה, שלא רצה בהקמתו של בית דירות מול ארמון קנסינגטון שבלונדון, הבית שלו ושל נסיכתו דיאנה. אז הבניין, בן שמונה קומות, אכן יוקם על פי התכניות, ומצפים שדירות בו תימכרנה במחיר של כ־11 מיליון דולר כל אחת. הנסיך נימק את התנגדותו ב"אופקיות הבלתי מתפשרת" (מה זה?) של הבניין, דובר הוועדה המחוזית מסר שההתנגדות נדחתה והתכנית אושרה לאחר שהאדריכל "שינה מעט את צורת המבנה והקטין את ממדיו". מעניין אם הם ידברו שם מרפסת מול מרפסת.